

Jiří Maria Veselý OP

**TO
NENÍ
SEN**

Patrik Maria Kužela OP

Jiří Maria Veselý O.P.

TO NENÍ SEN

Bratr Patrik-Maria Kužela OP
jáhen řádu sv.Dominika
1915 - 1942

Spolupracovali P.PhDr Tomáš J.Bahounek OP
RNDr Eva Marie Nejezová OP.

1999
GLORIA
Rosice
Soukromý studijní tisk

Úvod

I. Teprve teď jsem našel domov

II. Zatčení a smrt

Úvod: Životní data a činnost

1. Olomouc

A. Korespondenční listky

B. Tajné dopisy

2. Brno

3. Osvětim

III. Bez hraček...

1. Básně

2. Jiné doklady

Závěr: Svědectví

Úvod

Bratr Patrik František Kužela, jáhen dominikánského řádu

Nejbolestnější ztrátu, kterou Česká provincie dominikánská utrpěla od německého nacismu, je zatčení a úmrtí mladého a velmi slibného člena provincie br.Patrika Kužely. Pro řád ho získal nezapomenutelný P.Odilo Pospíšil na svých misijních cestách ve Vlčnově roku 1927, kde se František Kužela narodil 16.listopadu 1915. Přišel do řádového juvenátu do Prahy a chodil do arcibiskupského gymnasia do Bubenče. Studium na střední škole chápal vždy poněkud jinak než většina studentů. Nikdy mu nešlo o známky, aby se totiž horlivým učením ve škole snažil dosáhnout co nejlepšího prospěchu. Mnoho svého času využil ke všeobecnějšímu vzdělání ve všech oborech, a zajímal se o všechny nové metody. Přesto ale maturoval s vyznamenáním. Byl vždy ochotný pomáhat mladším spolužákům ve školních předmětech i ve všem, co právě potřebovali. Zdálo se, že je k sobě jaksí strohý. Otušoval tělo soustavným cvičením. Jeho postava byla opravdu atletická, ale vědomě se snažil i o sebekázeň a sílu vůle. K tomu používal všech dobrých přirozených pomůcek a návodů, ale už od studentských let s velkým pochopením a poznáním více než druzí používal zdrojů nadpřirozených, mše svaté a svatého přijímání. Nabyt tím v očích druhých úcty a vyzařovala z něho tato vnitřní síla, takže se v jeho přítomnosti nikdo neodvážil mluvit nebo dělat něco, za co by se před ním styděl, i když by to třeba před druhými udělal jako hrdinský čin.

Byl vzorem i sportovce, a zvláště nadšeného turisty. Z Prahy konával obdivuhodné pěší túry, například Praha - Karlštejn a údolím Berounky a Vltavy zpět do Prahy, nebo Uhřetěves - Jevany - Sázava - Davle - Sázavská stezka - Praha. O prázdninách procestoval vždy kousek naší vlasti, aby ji poznal a obdivoval rozmanité krásy přírody. Roku 1932 podnikal s několika přáteli pěší túry ve Vysokých Tatrách. Roku 1933 se vydal z Vlčnova pěšky přes jižní Moravu na Šumavu, do Plzně a do Prahy. Jindy navštívil Krkonoše, před vstupem do juvenátu Jeseníky. To vše konal při velmi skromném hmotném zajištění, ale ani zde neznal překážek. Když se jednalo o něco dobrého, pokaždé byl připraven překonávat překážky, i takové, pro které by se toho druzí vzdali.

Zdá se, že otázka volby povolání mu nedělala potíže. Vždyť se nyní mělo uskutečnit to, na co se připravoval v juvenátě. Proto mohl napsat svému duchovnímu otci ze Svatého Hostýna, kde se zastavil cestou do řádového juvenátu v Olomouci: "Loučil jsem se s úsměvem na tváři a s radostí v

srdci." Ovšem jen Bůh věděl, co ho to mohlo stát.

V noviciátě i v letech svého filosofického studia pracoval velmi houževnatě - jak jedině on to dovedl - především na zdokonalování své povahy a svého duchovního růstu. Začal s velkou opravdovostí. Po obláče píše: "A teď do práce. Duše si musí vykasat rukávy a zbavit se všeho plevele, a je toho tolik. Je třeba pracovat s ohněm, jak nám zdůrazňoval pan převor před obláčkou." Jindy opět napsal: "Uvědomuji si znenáhla jasněji, že stát se řeholníkem, vstoupit do kláštera, není ještě opustit všechno: že svým vstupem jsem se zřekl jen malé části světa. Zřící se toho, k čemu je člověk skoro lhostejný, to nic není. Ale zřící se sebe, tato velká práce mi nastává. A nebýt vědomí, že milost bude pracovat se mnou, bylo by šílenstvím vůbec se do ní pouštět. Uvědomuji si, že veškerá láska dohromady, kterou jsem miloval rodiče, příbuzné a přátelé, nebyla ničím proti nezřízené lásce k sobě." A to považoval za největší nebezpečí pro sebe. Proto proti tomu bojuje: "Od nynějška chci jít jistou cestou poslušnosti svaté i v zevnějším životě denním, neboť myslím, že je lépe přijímat vděčně dary Boží, než je pyšně odmítat, a děkuji Pánu za velikou milost, že mi dovoluje zanikat ve společném životě a tak se zbavovat sebe." A opravdu nikdy nehleděl na sebe, když šlo o pomoc druhým. A bylo jeho velkou radostí, když mohl věnovat něco ze svého volného času i ze svých důkladných vědomostí. Pro jeho vzácné vlastnosti ho představení poslali na studia do ciziny. Odejel v listopadu 1938 do Paříže, ale za několik dní do Saulchoiru v Belgii. I tam získal všeobecný obdiv a lásku. Zvlášť pevné přátelství ho pojilo s Tonkincem bratrem Josefem Hien-em a Marcelem Anavatim, Egyptanem. Nezapomínal ani na tamní české krajany a podporoval je aspoň tím, že se jim snažil opatrovat české knihy. Na konci školního roku 1938-1939 se o prázdninách vrátil do Olomouce, ale potom se už do ciziny nemohl dostat, proto studoval teologii zde. Prázdniny strávil s ostatními dominikánskými bohoslovci z Olomouce ve Wolkrově vile na Svatém Kopečku. Tehdy přebíral vedení studentů po otci Metodějovi Habáňovi otec Jiří M. Veselý.

Dne 25.ledna 1941 je hlášena návštěva gestapa v kláštře. Podle zkušeností, které jsme měli, očekávali jsme prohlídky. Tentokrát ale chtěli mluvit jen s představeným, se kterým pak šli k bratru Patrikovi. U něho provedli prohlídku a zabavili dopisy z ciziny. Pak chtěli, aby se oblékl do civilních šatů a šel s nimi. Při jejich návštěvě měl zvýšenou teplotu a ležel právě na lůžku s obkladem. Sám ale projevil ochotu, že s nimi půjde, aby nezpůsobil ještě větší nepříjemnosti. Civilní šaty ovšem sehnal z různých konců, neboť se dosud chodilo jenom v řeholním hábitu. Měl krátký zimník, skoro nad kolena, krátké rukávy, a na hlavě vyholenou velkou dominikánskou razuru. Tak ho odvezli. Sami jsme naprosto netušili, z jaké příčiny.

Nyní nastala jeho krutá pouť. Tři neděle byl v úplné samotě a teprve za měsíc ho povolali k výslechu. Co mu kladli za vinu, o tom sám píše: "Po vzniku Protektorátu jsem se přidal k hromadné žádosti Čechů v cizině o zavedení české čtvrt hodinky u francouzského rozhlasu pro Čechy usazené ve Francii a v Belgii, protože jim bylo znemožněno poslouchat Prahu, jakmile se ocitla v nepřátelské Říši. Záznam o tom musel přijít do rukou Němcům při obsazení Paříže a také ministerstva rozhlasu. Udělal jsem to jako povinnost Čecha v přesvědčení, že nejde o politiku a že se to netýká Německa. Ale v mém obvinění to bylo překrouceno. Tak tedy přišli na mé jméno a zatkli mně. Obvinění, jako bych objednával rozhlas pro Protektorát jsem při dvoudenním výslechu vyvrátil, a tak šetření skončilo." Tenkrát netušil, že zůstat na milost a nemilost gestapu je horší, než být přímo odsouzen. Nebyly ještě tak známy gestapácké metody. Ve vězení se hned začala objevovat jeho stará choroba, kterou trpěl na gymnáziu, totiž pomalý rozklad krve. Vězeňský lékař povolil posílat mu balíčky s jídlem.

Na samotce neměl povolen ani breviář. Od poloviny února 1941 do 26.června byl na cele se dvěma až třemi společníky. Vystřídalo se mu jich dvacet. Trpí nedostatkem jídla, vzduchu a částečně i klidu. To všechno mu ale vynahrazuje možnost apoštolátu stoprocentně dominikánského. Tak píše: "*Od 26.června jsem na společné cele Arbeiterů - dělníků, kde je nás 15-30 (jak kdy). Chodíme pracovat, ale ne všichni, každý den. Zde je stravy trochu víc, takže nehladovím, ale klidu je zde mizivě málo; láska je však vynalézavá a já se snažím i v těchto okolnostech zůstat věrný i lásce k bližnímu i povinností k vlastnímu růstu, který je bez pravidelného denního klidu nemožný. Seznámil jsem se dosud se 60-70 lidmi, nejrůznějšího přesvědčení, povolání a inteligence. (Kolik jich ještě bude? Bůh to ví.) Jsem vděčný za všechno posměch ze strany personálu, mířící na můj stav. "Beati eritis, cum vos oderint homines propter nomen meum - Budete blaženi, když vás budou lidé nenávidět pro mé jméno." Děkuji Bohu za dlouho trvající bombardování nemravnými řečmi, ve kterých si libovali*

někteří spoluvězni, ne snad, aby mne dráždili, ale prostě že to byl jejich život a celý jejich život byl v oblasti pohlavních pudů. Viděl jsem však i blahodárný účinek samoty na lidi, kteří si do té doby nedopřáli klidu a uhýbali zásadnímu řešení stěžejních problémů lidského života. Co se týče práce, dělal jsem již všelicos. Mnoho dní jsem drhl parkety a zjistil jsem, že k tomu mám nejlepší průpravu ze všech soudruhů, protože jsem byl schopen celé dny se plazit po kolenou utvrdlých z kláštera, čehož se druzí hrozili. V den, kdy moji spolužáci- bratři byli svěceni na kněze, vozil jsem hlínu a tloukl kamení, stejně jako v den jejich primice. Na Hod Boží velikonoční jsme myli chodby a schody. Zde se nijak na neděle nedbá."

V tomto prostředí bratr Patrik jistě nesmírně trpěl, ale zůstal nezlomen. Všechno to používal ke svému vnitřnímu životu. Jeho duchovní růst neobyčejně mohutněl. Zrál. Podivuhodný při tom všem je jeho vnitřní klid a odevzdanost... "A co hlavní, mám vnitřní klid a jsem šťastný, nic podstatného mi nechybí!!! Dnes vím, že všude je zem Páně. A práce pro nás dost všude tam, kam nás postaví Pán." A v tajně poslaném dopise píše: "Začínám osmý měsíc této Boží hry na schovávanou. Chvalte ho se mnou a chvalte ho za mne, že vedle své štědrosti ke každému z vás, i na mně, nejmenším, ukazuje svou dobrotu tak nevyčerpatelnou, že se má duše přímo zalyká vděčností a rozechvělým štěstím ve chvílích, kdy Bůh dá. Věděl jsem od druhých, že si náš Pán hraje s dušemi, ale netušil jsem, že si s nimi hraje tak rozkošně a pozorně a zároveň důsledně a neúprosně tak, že je to až kruté, nikoliv naší duši, ale jejím nemocem a slabostem. Ano, k naší chudokrevnosti v lásce (nebo bych tomu řekl srdeční vadě) je tím nesmířitelnější, čím shovívavější a milosrdnější je k nám, ke svým tvorům a bratřím zároveň."

Zakoušel však i velké osamělosti, kdy se zdálo, že i Bůh je daleko: "Já jsem postupem času tím šťastnější, čím méně mně dobrý Vůdce nechává mimo něho samého. Dříve bych nebyl věřil, že řeholník může mít tolik hraček, které mu vadí v chůzi vpřed či v letu vzhůru. I nejposvátnější věci a nástroje milosti mohou být takovou překážející hračkou, pokud jich neužíváme naprosto čistě, a proto i ty nám bere, na čas, náš Magistr. 1) Mám na mysli svůj

1) Česky: učitel, mistr, v klášteře vychovatel mladých.

hlad po Eucharistii, po mši svaté, po chórové modlitbě, po studiu Sacrae Veritatis - Posvátné Pravdy, po povznášející vaší společnosti, drazí bratři. Jsem šťasten." Toto opravdové štěstí a vnitřní radost pokládal za měřítko úrovně řeholního života. Již roku 1937 napsal svému duchovnímu otci: "Myslím, že spolehlivým měřítkem pravého řeholního života by mohla být radost. Ne smyslová, živočišná, ale vnitřní radost nadpřirozená, jásavá, k jaké nás denně strhuje úvodní žalm *Venite exultemus Domino - Pojdte, jásejme Pánu*, a verše jiných žalmů v *Officiu* v breviáři. Otče, nedivím se, že u duší, které dospěly k velké odevzdanosti, až se jejich zájmy takřka ztotožnily se zájmy Božími, že se u nich ta radost stupňovala až ve výskot a poskakování před archou jako u Davida, takže mohl nadšeně vyzývat celý svět: *Omnes gentes plaudite manibus, jubilate Deo in voce exultationis - Všechny národy tleskejte rukama, jásejte Bohu nadšeným hlasem!* Ovšem tato meta je daleko, spíše vysoko, ale to mě musí pobízet k běhu ještě usilovnějším..." Vidíme tak, že bratr Patrik dosáhl veliké odevzdanosti, tedy i veliké dokonalosti.

V říjnu 1941 byl převezen do Brna do Kaunicových kolejí. Byla to pro něho jen přechodní stanice, neboť 21.listopadu přišel do Osvětimi. Hrozné poměry v tomto táboře jsou už nyní známé. Jak tam žil br.Patrik a jak tam zemřel, dosud není možno přesně zjistit. Telegram o jeho úmrtí přišel rodičům dne 17.února 1942. Jisté je, že nezakolísal. Dne 30.listopadu 1941 píše: "Upevňuji se ve svém povolání stále víc." A v posledním dopise z 1.února 1942 zdůrazňuje opět: "Jsem zdrav a spokojen, což přeji i Vám." A jeho poslední věta tam psaná je: "Zůstávám v rukou Božích." To bylo, zdá se, jeho heslo. Když Němci obsadili 24.května 1940 Tournai, u kterého byl poblíž jemu tak milý studijní dům Saulchoir s milovanými bratřimi, i když cizinci - napsal do svého kalendáře: "Tournai je v německých rukou. Co Saulchoir? *In manus Tuas... - Do Tvých rukou...*"

Ještě v Olomouci, ve vězení, pevně věřil v návrat. I v Brně, když ho mohla navštívit jeho sestra. Nyní už viděl a žil tam, odkud se jich tak málo vrátilo. Bůh si ho tak předem připravil zkouškami posledního roku, a on byl tak tvárný v rukou Božích, že byl zralý pro nebe. Všichni jsme věřili hned po jeho smrti, že jeho utrpení a smrt byly obětí za milý řád, provincii a konvent olomoucký. Sklonili jsme se před nevyzpytatelnými úradky Božími, ve kterých bylo souzeno, aby odešel tak nadějný bojovník za Boží zájmy, i když podle úsudků lidských by zde byl tolik vykonal pro Jeho čest a slávu.

2)

P.Vladimír Koudelka OP, Olomouc

2) Uveřejněno ve zprávách "Dominikánský pozdrav z Uherského Brodu", září 1945, č.2, s.2-3. Uvidíme, že i v tomto jeho "úvodu" jsou doslovné úryvky jak z Patrikových dopisů, tak z jiných zpráv. Po odchodu otce Vladimíra Koudelky do ciziny, zachránila doklady o br.Patrikovi sestra RNDr Marie Eva Nejezová OP. Ta je svěřila otci Jiřímu M.Veselému.

I.TEPRVE TEĎ JSEM NAŠEL DOMOV

V Praze 15.července 1935, po maturitě, student František Kužela píše otci provinciálovi dominikánů:

*Ave Maria
Veledůstojný pane,
prosím o přijetí do Vašeho řádu a zároveň posílám*

- 1. Vysvědčení o dospělosti (opis)*
- 2. Křestní list*
- 3. Domovský list*
- 4. Biřmovací lístek.*

*Váš v Kristu oddaný
František Kužela*

*Adresa:
do 20.srpna Praha I, Husova 8.
po 20.srpnu Vlčnov 141. u Uherského Brodu*

Maturita, zkouška dospělosti, byla "s vyznamenáním". Středoškolská studia konal br.Kužela na arcibiskupském gymnáziu v Praze - Bubenči v letech 1927 - 1935. Bydlel v tzv."juvenátě", v domově středoškolských studentů, v nejvyšším poschodí dominikánského kláštera u Svatého Jiljí, v Husově ulici č.8. Studenty vedl prefekt, jeden z kněží kláštera, otec Tomáš Dittl O.P. Juvenát byl zřízen a vydržován provinčním představeným, provinciálem. Tím byl tehdy otec Odilo Pospíšil, který žil a zemřel v pověsti svatosti. Zachraňoval při "misiích" hlavně chudé chlapce a umožňoval jim kněžské a řeholní povolání. Sem patřil i František Kužela. Po maturitě zůstal František v juvenátě do 20.srpna 1935. V této době prodělal kurs angličtiny. O tom napsal obšírný dopis dne 8.srpna 1935. V dopisu se připomíná Koudelkovo jméno. Je div, že se nám uchovalo tolik písemných dokladů o Františkovi. Ale některé z jeho dopisů máme bez udání jména adresáta, nadepsané jenom oslovením "Milý příteli" atd. A dopisy jsou mimo obálky. Bez jednoznačně určené obálky a bez přesného úvodního jmenovitého oslovení je i obšírný a velmi osobitý dopis o kursu angličtiny. Už i ve způsobu, jak je psán, se projevuje "svéráznost" pisatele.

*Prague, 8th August 1935
Ave Maria.*

*Příteli,
Ú V O D*

děkuji Ti srdečně za dopis a posílám Ti, co chceš. To je všechno, co je nutné, abych Ti napsal - a to ostatní, nemáš-li náladu nebo času nazbyt, nemusíš ani číst a já se neurazím. Beztoho to bude skoro všechno o mně. Ale budu se snažit alespoň psát přehledně, takže v nejhorším případě - kdybys přece měl odvahu číst - vyber si, co je libo.

K O R E S P O N D E N C E

moje je hojná. Počet dopisů, listků, pozdravů atd., které jsem dostal, dosud se páčí na čtyři (ovšem i s Tvým). Prvnímu jsem se smál: sestra mi posílala větší částku peněz, abych si koupil, co potřebuji do Olomouce, a začínala dopis slovem "Odpust". Já jsem ovšem bez velkých vnitřních bojů takovou opovážlivost, poslat peníze, odpustil. - Druhý dopis byl anglický. Byl od kamaráda z Brna; také se učil anglicky. Odpověděl jsem ovšem také anglicky (English). - Třetí dopis, psaný z pod.důvodů jako Tvůj uvedl mě

ZNOVUDOŠKOLY.

Kol.Krejčí potřeboval průkazku na poloviční slevu, šel jsem tedy mu ji opatřit do Bubenče. Ani bys gymnasium nepoznal. Plno práce, plno cihel. Naše oktáva je zazděna, fyzika je zrušena, bude asi s chemií v jedněch místnostech, malá kaple se také přestěhovala. P.Smrž je jako jindy: po prvé neměl kdy, šel kamsi na pohřeb, a podruhé mi průkazku nechtěl potvrdit, že prý to musí být "všecko řádně vyplněno. Kolega Tuček by řekl jen jedno slovo: "...ouřada!" Ale aspoň jsem viděl v přerodu školu, kterou jsem "vyseděl".

ENGLISHINSTITUTE

tak se jmenuje škola, do níž chodím den co den (kromě neděle) ve tři čtvrtě na osm. Já sedím u okna, které je právě nad posledním E z toho nápisu; ten uvidíš na rohu Spálené a Purkyňovy ulice.

První dva dni jsem byl v I.oddělení (je jich celkem šest, podle znalosti angličtiny. Ti v šestém už umějí dobře anglicky, jenom se zdokonalují v mluvení). Tam jsem pozorně poslouchal, jak vyslovují jednotlivé těžké anglické samohlásky a dvojhlásky (asi 30 rozdílných zvuků!) i souhlásky, jakých v češtině není: dvojí th, zvláštní, několikeré r aj. I tvrdé je v angličtině! A potom jsem se hlásil v kanceláři, že jsem byl omylem zařazen mezi úplně začátečníky, a přestoupil jsem do II. oddělení, mezi ty, kteří se už něco učili. Tak mi prospěl týden usilovného učení před vstupem do školy; sleduji dobře vyučování, ačkoli někteří z 28 žáků našeho oddělení už chodili celý rok do ranní anglické koleje. Vyjadřují se ovšem hbitěji, ale výslovnost mají dosti špatnou - tu leckdo nepochytí vůbec. K tomu je třeba jemného, hudebního sluchu, veliké pozornosti a kdovičeho ještě.

METODA

je hlavní přednost E.Institutu. je velice rozdílná od metod, jaké známe ze školy. naši profesori na gymn.učí namnoze moderním jazykům po způsobu vyučování klasickým řečem mrtvým, a to je základní chyba. V živé řeči všecko záleží ne na tom, jak dovedeš odříkat mluvnici, ani na tom, zdali umíš odříkat každé slovíčko, nýbrž jen a jen, jak dovedeš mluvit a rozumět, jaký máš v tom cvik. Proto věnujeme skoro všechn čas konversaci (kromě čtení z mluvnice-cvičebnice: A Modern English Grammar). A protože polovice anglické mluvnice, chudé na tvary (ach! jaký rozdíl od řečtiny!) je způsob, jak se tvoří otázka a jak se na ni odpoví, učitelé se ponejvíce ptají a my odpovídáme. (Druhá takřka polovice mluvnice jsou předložky a tzv. Idiomatic Expressions, rčení obrazná a úsloví.)

Některou hodinu, kdy přijde učitel Čech, ten vysvětlí (podle té učebnice) něco z mluvnice a nové věci z dalšího cvičení. A pak už další hodiny jen rodilí Angličané. Dosud jich k nám chodí dvanáct: mladí a starší, i tři ženy - abychom si nezvykli na výslovnost ani na způsob vyučování jednoho Angličana. Ten probere cvičení z Grammar a důkladně procvičí otázkami i jinak látku, která je v něm. Ale často, při příležitosti odbočí jinam: buď upozorní na přenesené významy slov, ale způsobem velice zajímavým, nebo vypravuje anekdotu a my ji opakujeme - nebo vykládá něco z anglického života - od pytláků, zlodějů a kamelotů a hokynářek až po lordy a krále. To všecko ovšem úplně výhradně anglicky - jen tu a tam řekne neznámé slovo německy nebo i česky, umí-li to, ale toho je málo.

Každý den píšeme diktát; to je velmi důležité, protože pravopis se náramně liší od výslovnosti, např. kostel se píše church a čte (přibližně) jako čěč. Proto musíme umět angl. abecedu (ej bí sí dý í ef džej khej atc.) a hbitě hláskovat kterékoliv slovo. Když bys řekl Angličanovi své jméno: Koudelka, ten by vrtěl hlavou, protože pod tím si nic nepředstaví, to tě může psát stejným způsobem, a řekl by: Please, spell it (hláskujte to prosím). A ty bys spustil: kej - ou - jú - dý - í - el - kej - ej, a už by byl spokojen. - Rovněž dostaneme trochu vět na domácí překlad.

Výborná věc také je, že učitel vysvětluje anglické slovo anglicky, totiž řekne jeho definici (ovšem ne vědeckou) nebo utvoří větu, z níž je vidět, co to slovo znamená. A my se to učíme také, a to velice podporuje rozvoj myšlení: na př. máš hbitě a prostě vysvětlit rozdíl (ovšem anglicky) mezi známým a přítelem. Řekneš třeba: Můj známý je člověk, jehož jsem viděl a jehož znám od vidění, na př. president Masaryk - a přítel je člověk (osoba), s nímž se navzájem dobře známe a milujeme a podobně. Vyučování je tak zajímavé, že všichni dávají pozor, často je veselo, a naučíme se hodně.

COZTOHOMÁM

1) Naučím se angličtiny (neříkám anglicky) asi tolik za těch šest neděl, kolik jsem se naučil němčiny do kvarty, ale mnohem pohotověji se dovedu vyjádřit (ovšem o obyčejných věcech). Bohužel toho cviku možná pozbudu, když nebudu mít příležitost mluvit, ale bude-li jen trochu možná (a doufám, že bude) a budu-li zdrav, doučím se tak, abych rozuměl jakžtakž knihám anglicky psaným.

2) Poznám, jak se dá vyučovat a čemu je možno naučit i ve škole, poznám moderní metody vyučovací - a na to jsem se těšil i tehdy, dokud té angličtiny pochyťím. Myslím, že i tyto poznatky jsou cenné pro život.

M Ů J D E N

Vstávám ve tři čtvrti na pět - deset minut cvičení - mše svatá ve čtvrt na šest, při ní růženec, snídaně, noviny (P.Albertovi jsem je předčítal stručně, dokud byl zde) - hodinu se učím, 8 - 12 škola (v soboru 8 - 11).

Oběd, obyčejně ven, často vezmu útokem Petřín rychlým pochodem, aby neztloustl a ještě více nezlenivěl, někdy se chvíli bavím se slepým (ne, jenom osleplým! jak se žertem hájivá) bratrem Piem Bartíkem, když mě přiběhne (!) navštívit. Byl přesazen z Olomouce. Pak se učím 2 - 4 hodiny, pokud stačí chuť a síly. (Probírám také německé učebnice angličtiny, které jsou v juvenátní knihovně.)

Když zde byly exercicie (45 kněží) bydlel jsem v knihovně a spal v krejčovně.

V Ý L E T Y

Měl jsem pěkný week-end (to je anglické slovo a znamená konec (něm.Ende) týdne (Woche). V sobotu 22/7 jsem se rozběhl přes Uhříněves a Jevany do Sázavy (sv.Prokop, klášter). U studánky sv.Prokopa jsem se setkal - ne s knížetem Oldřichem, nýbrž s jinou bohatýrskou postavou, s p.prof.Rabasem; byl tam se ženou na prázdninách. Pak jsem šel podél řeky až do Davle - a tam jsem cestou slyšel přes údolí kus druhého poločasu parta-Juventus v Basileji (z jakési restaurace).

Při ústí Sázavy je asi sedm km dlouhá Posázavská stezka - skvělá krása přírody, rovnající se kráse Dyje mezi Znojmem a Vranovem (uvidíš ji, jak půjdeš?), jenže v pohledu překáží většinou husté stromoví. Zmořil jsem se ažaž, ale byl to vzácný výlet. Koupal jsem se v Sázavě při svitu hvězd a spal jsem v trampském (nebo skautském, jak chceš) stanu u samé řeky. Svatého Dominika jsme oslavili slavně - šestero františkánů zvyšovalo lesk bohoslužeb i oběda.

V sobotu (snad právě čteš nebo jsi zahodil tento nesouvislý román) pojedou do Chvalovic "v redakční záležitosti". Pojedou tam s korekturou Růže vysázenou ve sloupcích - s jejímiž rukopisy jsem měl dost práce. P.Albert je totiž zase tam - a snad tam již zastihnu vzácnou společnost juvenistů: Kašička (snad tam šel nebo půjde pěšky) - Klabačka - Hrnčíř. Povedená dvojice útočníků, co? Hrnčíř, pardon, pan Hrnčíř (však ten titul má jen na tři měsíce, přejme mu ho!), pokud vím, zamýšlenému cestování mnoho nedal, ač měl map dost. Já mám také mapy. (i Slovenska) ležící ladem; porad' mi, co s nimi? Nechtěl bys je? Či je mám přinést domů roztrhat dětem? Měl bych radost, kdybych je mohl darovat někomu, kdo má naději, že jich využije.

J U V E N Á T S E P Ř I P R A V U J E

Právě mi zde v "malé" (studovně) škrábe okna p.bratr Čábelka, jemuž všecka čest, jak o mne pečuje. A místo, jež se ostýchám blíže označit, je svěže natřeno a vyvětráno. Možná se juvenát scvrkne o poslední ložnici, protože bude vás juvenistů méně a konvent asi potřebuje to místo.

P.Vincenc se vrátil z prázdnin osvěžen a s novými silami, takže asi bude "pořádek jak řemen". Jenom, zdá se mi (či snad je to fata morgana?), že se mu čelo zase trošku zvýšilo, nebo, lépe, rozrostlo se dozadu. Vycházíme velice krásně spolu, protože ho vidím průměrně jednou až dvakrát za den.

Snad se zhrozíš toho množství, co jsem Ti toho napsal. Ale buď dobré mysli, chaire. Na nikoho jiného bych si netroufal s tolika papírem, a i Tobě, příteli, to posílám jen s tím upozorněním v čele (viz úvod, 2.řádek).

Milý hochu, jen se klidně připravuj, s důvěrou pak jdi ke zkoušce, a já jsem jist, že se budu potom radovat s Tebou. Pozdravuj rodiče a sestru, pamatují-li na mne.

Tvůj

František Kužela

Na obrázku vidíš,

jak vypadám bez

zušlechtování

uměleckého fotografa.

Jdu se učit na Petřín

s angličtinou pod paží.

Po kursu angličtiny opouští František Prahu (20.8.1935) a píše spěšně otci Albertu Škrabalovi, a sice do Chvalovic, kde byl statek spravovaný pražským konventem. Občas odtud přicházely na klášterní stůl vykrmené husy a dokonce i ryby z tamního rybníku. Někteří otcové tam jezdili na prázdninové zotavení, protože za pobytu např. v rodišti bývalo "zotavení" rušeno výpomocí a návštěvami. František sděluje otci Albertovi: "*V půl 11.odjíždím (v úterý). vysvědčení mám nejlepší stupeň, jako ještě dva z 2.b. Šaty jsem v rychlosti nechal v naší skříni. Pozdrav kolegům. Váš F.Kužela.*"

"Kolegům" znamená spolujuvenistům.

Další dvě pohlednice jsou z 22.8.1935, a sice již z Moravy. Z Červené Hory píše:

22/8 35

Přijměte srdečný pozdrav z nejvyššího poutního místa v ČSR. Je na hřebenu Vel.Jeseníku. Dřevěný kostelík bolestné P.Marie. Vidím skvostné východy slunce, stále se otvírá úchvatný rozhled, a hluboké jehličnaté lesy, ustupující jen na vrcholech zakrslé kleči, velmi uklidňují člověka. Měli by tu být naši P.T. společníci.

Váš

Fr.Kužela

Z téhož dne 22/8 35 je lístek z Praděda:

Ještě jeden pozdrav a to z cíle mé cesty. Je úchvatný rozhled. Jen k Olomouci je silnější mlha. Vidím Krnov, Orlické hory. Vůkol moře lesů, bezpočet horských pásem. Nevyschl Váš rybník? Zde je vody nadbytek, takřka na každém kroku.

Váš vděčný

Fr.Kužela

Nástup do noviciátu v Olomouci byl dne 2.září 1935. Z té doby máme zachován lístek Františka Kužely otci Albertovi do Prahy. Na všech pohlednicích je uváděno "redaktor". Otec Albert totiž řídil (redigoval) "Růži dominikánskou", měsíčník pro členy "třetího řádu sv.otce Dominika", dodnes nepřekonaný pro přesnost zpráv a jejich vysokou úroveň duchovní i věcnou. K "terciářům" patřili věřící od prostých venkovanů až k univerzitním studentům a profesorům. Otec Albert měl zvláštní milost (charisma) mluvit a psát jazykem blízkým všem terciářům o dominikánském ideálu života. Lístek Františka Kužely o cestě do noviciátu má datum 1/9 35 a uvádí se v něm:

A M. Důst.pane,

Pozdrav z Hostýna, jak jste si přál. Konám pouť cestou do Olomouce. Bratr přijel na dovolenou, aby se se mnou rozloučil. Jezdil jsem dva dni na sestřině kole. Loučil jsem se s úsměvem na tváři, s radostí v srdci. Posílám až z Olomouce; cestou mi došel inkoust.

Váš F.Kužela

Otec Albert Škrabal totiž doporučil Františkovi, aby svůj vstup do řádu a celý další život svěřil svatohostýnské Královně Moravy.

Zážitky z prvního měsíce v Olomouci byly - opět otci Albertovi - sděleny až 26.9.1935. Podpisuje se již BRATR PATRIK, a sice na úředním dopisním papíru kláštera. Pod řádovým znakem liliového kříže na černobílém štítě je psáno latinsky: *Laudare - benedicere - praedicare*, česky: *Chválit - děkovat - hlásat*. Záhloví: *Konvent řádu kazatelského v Olomouci*. Pak následuje rukopis "bratra Patrika".

Ave Maria 26.9.1935

Důstojný pane,

přijměte upřímný pozdrav a dík za Váš dárek od svého vděčného duchovního syna z nového

domova.

Jsem opravdu přesvědčen, že teprve teď jsem našel domov. Cítím se tu opravdu jako doma. Takřka měsíc uplynul, jako voda, ani jsem se nenadál - a již prožívám den obláčky, slavnostní den. Doufám, že tento den způsobí obrat v mém životě.

Dnes (ve čtvrtek ráno) jsme skončili exercicie. Byl jsem jimi nadšen. Ústřední jejich myšlenkou byla L Á S K A. Usilovat o duchovní život založený na ustavičném vzbuzování lásky k Pánu Ježíši. Několikrát jsem sice také porušil mlčení, ale litoval jsem toho - a jinak jsem se snažil využít milosti, které Bůh v exerciciích nabízí.

A nyní o obláče. Hluboká slova P.převora mi snad utkví navždy. Po oblečení bylo zajímavé osculum pacis. Jeden z nás totiž, bratr Ivan, je vysoký, nevím kolik přes 190 cm; musel se tedy značně shýbat, k některým až po pás. I naše rozestavení a prostrace před obláčkou jistě stálo za pohled - vždyť nás je jedenáct. Však byl také kostel nabit, ač to bylo až po 11.hodině.

Po políbení přečetl P.Převor jména. Zde jsou:

fr.Bertrand Šnobl

fr.Ivan (lat.Ivo) Bauer

fr.Pius Krivý

fr.Efrém Chocholoušek

fr.Lukáš Mikulčík

fr.Matouš Kopecký

fr.Ondřej Petru

fr.Josef Fojtů

fr.Dominik Tuček

fr.Patrik (-icius) Kužela

fr.Valentin Hrnčíř

Mohli jsme si volit jména, ale všichni jsme toho práva nepoužili. Já jsem vděčen za své krásné jméno velkého apoštola Irska.

A teď do práce. Duše musí vykasat rukávy a zbavovat se všeho plevele - a je ho tolik! - je třeba pracovat s ohněm, jak nám zdůrazňoval P.Převor před obláčkou.

Do juvenátu nepiši nikomu. Kdybyste se však sešel, důstojný pane, s některým z těch hochů, kteří mi byli blízcí (snad dva - tři), vyřid'te jim, prosím Vás - uznáte-li to za vhodné, jenom aby se těšili na noviciát z celého srdce; to jim pomůže snad přenést se hladce přes leccos, co jim teď připadá těžké při studiu na gymnasiu. A ještě, čím obroušenější jsou hrany povahy, tím snadněji se zde začíná a s větším užitkem. To je všecko. Vzpomínám na všechny mně drahé - ale jen v modlitbě.

O podobnou vzpomínku vás prosí

Váš v Kristu oddaný

bratr Patrik

Myslím, že podrobnější vysvětlování by mohla zatemnit silný účinek Patrikových dojmů. Pokud jde o uvedená jména, všichni jsou dnes mrtví: po záboru klášterů roku 1950. Několik svědectví:

P.Bertrand Šnobl, vysokoškolák z jižních Čech, zemřel jako dělník.

Pius Krivý, Slovák, unikl s pomocí otce Jiřího do jižní Francie "na studia"; po roce 1950 dělal vlakového průvodčího a prchl do ciziny. Zemřel ve Slovenském ústavu sv.Cyrila a Metoděje v Římě, kde se otec Jiří účastnil jeho pohřbu, spolu s magistrem Řádu a jinými profesory z Angelica

Efrém Chocholoušek, po roce 1950 internován v Želivě, zemřel, nervově vyčerpan, u našich sester v Měděnci.

Lukáš Mikulčík, vynikající kazatel, byl určen při záboru kláštera roku 1950 pro Prahu, přes osobní zapřísahání, že chce jít s námi, do "internace".

Ondřej Petru, byl otcem Jiřím, tehdy provinčním vikářem vyslán na Angelicum do Říma, kde zařídil své vydání Nového Zákona, který přeložil z řeckého originálu P.Dr.Pavel Škrabal. Zemřel náhle, v Rakousku.

Josef Fojtů skončil ve "výrobě" za hrdinského strádání.

A ostatní - podobně mučednický věrní.

Teprve až ze dne 20.listopadu 1935 máme další dopis bratra Patrika. Latinský název "novitiatus"

- v češtině noviciát - znamená přibližně zasvěcování začátečníků. Bratr Patrik píše otci Albertovi.

20.11.1935

AM (Ave Maria)

Veledůstojný pane,

rače přijmout ode mne srdečné blahopřání k svátku. Přicházím asi poslední, ale vkládám do něho tím větší opravdovost. Ať Vám odplatí hojně, co jste pro mne učinil, ten, jenž nás ujistit: "Centuplum accipietis...", jak jsme dnes zpívali v Communiu. Ani Vás nemusím ujišťovat, že vlastní přání a modlitbu za Vás jsem učinil hned v den Vašeho svátku.

Jistě Vás zajímá, jak žiji. Nemohu Vám psát novinky ze světa kolem mne, protože se o ně málo zajímám. Záležovalo mi vždycky na tom, abych měl alespoň "přehled" o tom, co se kde ve světě děje. Nyní však vidím, že důležitější je mít přehled, a to jasný přehled o tom, co je v mém vnitřku. Mou pozornost vzbudila jediná událost, a to byla visitace.

Uvědomuji si znenáhla jasněji, že stát se řeholníkem, vstoupit do kláštera není ještě opustit všechno - že samým vstupem jsem se zřekl jen z malé části světa. Zřící se toho, k čemu je člověk skoro lhostejný - to nic není. Ale zřící se sebe - tato velká práce mi nastává, a nebýt vědomí, že milost bude pracovat se mnou, bylo by šílenství vůbec se do ní pouštět. Uvědomuji si, že veškerá láska dohromady, jakou jsem miloval rodiče, příbuzné a přátele - nebyla ničím proti nezřízené lásce k sobě a bláhově jsem si myslíval, že je to dosti čistá láska, jakou k nim mám! Ale dosti toho.

*Zaplať Pán Bůh za knížky, kterými jste mě mile překvapil; je to pěkná angličtina, ne překladová. Letos je moje hlavní četba anglická *Following of Christ - Imitatio Christi*, a latinská *B.Humberti de Romanis Expositio Regulae B.Aug.**

O modlitbu

za sebe a za bratry

a za nastávající bratry, kteří žijí blízko Vás

Vás prosí

nehodný syn v Kristu

br.Patrik

Je to blahopřání k řeholním jmeninám otce Alberta Škrabala. Svátek je však dne 15.listopadu, proto se br.Patrik omlouvá za zpoždění (20/11). *Imitatio Christi* je česky *Následování Krista. "Expositio Regulae Beati Augustini"* je *Výklad k řeholi sv.Augustina*, napsaný bl.Humbertem. Řehole sv.Augustina je jakoby "ústava" čili základ řádových stanov dominikánského řádu.

"Visitace" je pravidelná *"návštěva"* vyššího představeného u dominikánů, tedy provinciála, čili představeného celé provincie. Při *"visitaci"* je každý člen povinen sdělit pravdu o sobě a o svých vztazích k bratřím, případně i své názory na řeholní zasvěcení. Jakou pozornost vzbudila visitace u br.Patrika! Sděluje to ve svém dopise.

Prožívat noviciát na základě *"Následování Krista"*, pokud jde o poměr k Bohu - a četby *"Výkladu Řehole"*, je známkou, že Duch Svatý br.Patrikovi nemohl vnuknout nic podstatnějšího.

Další datované dopisy jsou tři. Mají oslovení *"Příteli"* a *"Milý příteli"* a byly určeny pro Josefa Koudelku. Jeho jméno je i na několika prázdných obálkách, v nichž byly dopisy zaslány. Jeden má datum 16.12.35, tedy ještě z noviciátu, což je zřejmé i z obsahu. Jako ostatní dopisy pro Koudelku, i tento je plný přátelského "povzbuzování", což odpovídalo Koudelkově povaze.

Ol.(Olomouc) 16.12.35

A.M. (Ave Maria)

Příteli,

děkuji Ti za všechny dopisy, které jsi mi vytrvale posílal, ač jsem Ti neodpovídal. Ani nevím, zda byly dva nebo tři. Rovněž děkuji za milé obrázky z Vranova a Bítova; připomněly mi známá místa i nezapomenutelnou návštěvu v Nové Říši.

Měj důvěru, že šťastně dostuduješ střední školu - vždyť jistě kvinta byla kritický rok, a ta už je za

tebou. Jenom pomýšlej pomaloučku na maturitní předměty a zajišťuj se v nich. Nejbližší cíl ovšem máš zlepšit si prospěch do pololetí, ale hled' si vážně i toho, a uvidíš, jak si tím velice ulehčíš maturitu. Jen pracuj s jasnou myslí, měj přehled o čase, který Ti ještě zbývá, a podle toho se zařizuj.

Ptal ses, jak se vede našim vyznavačům sportu. Docela dobře. Po neděli se sice se zájmem zeptají na pozice svých bývalých favoritů, ale jsem jist, že mimo rekreaci na to sotva vzpomenou. 3)

Do zimy jsme měli (a na jaře ovšem zase budeme mít) dost znamenitou náhradu za juvenátní kopanou - hodinu volleyballu denně. Dvakrát týdně vykonáme tříhodinovou vycházku po okolí Olomouce. Jednou za měsíc (obyč. o něco častěji) ztrávíme den na Kopečku (7 km daleko). To bývá velmi krásný den. Posledně, 5.pros., nám právě padal sníh - postavili jsem tam obrovského sněhuláka.

A co děláme jinak - : Učíme se. Když se celou duší chceš stát pravým řeholníkem, musíš vynakládat nemenší úsilí, než když hledíš vyhovět požadavkům školy. Ale je to úsilí mnohem vznešenější, klidné - nejsi honěn od knihy ke knize, naopak - sjednocuješ veškeré úsilí, celou energii na to, abys odklízěl z duše všechny nánosy, abys zlepšoval svůj poměr k Bohu, očišťoval se, soustřed'oval. Učíme se, ale ne, co a jak se kdy a kde stalo a proč se ta nebo ona látka chová tak nebo onak - učíme se žít, lépe, opravdověji žít, a radostněji. Všude vidíš jasné nebo aspoň znenáhla se vyjasňující tváře.

Učíme se mlčet; ale vědomí, že musíš mlčet, mění se v radostné vědomí, že smíš mlčet, totiž mlčet vůči vnějšímu světu, abys mluvil tím živěji, důvěrněji uvnitř s tím, kdo jediný zasluhuje, abychom mu věnovali všecku pozornost.

Ale zatím dosti. To nejsou iluze, co Ti píši, to je malá momentka z noviciátního života. Zajímá-li Tě to více než nějaká švanda, co se kdy přihodí, napíše Ti někdy víc, i o některých úkonech řeholního života, abys věděl, nač se můžeš opravdu těšit. Platí?

Na Mikuláše jsme ztrávili krásný večer (do 11 hodin). Hlavní část večírku bylo divadlo "Cholera v Kábeši" s nepřekonatelnou paní mistrovou br.Odilona Blaise.

Přeji Ti šťastné svátky - zotav se v teple lásky rodinné, v kruhu milých rodičů a sester. Náš vzájemný poměr v noviciátě je mnohem bratrštější než byl v juvenátě (a stále se lepší), takže naše Vánoce nebudou bez čistého kouzla rodinného štěstí. Těšíme se na ně.

Prosím Tě, vyříd': Dulský: Kroužek?! Nedat se, nevzdát se!

Chlad: Děkuji za lístek. Jen skutečně vpřed!

Nepiš mi teď, P.Magister odjíždí z Prahy hned ve čtvrtek ráno!

br. P a t r i k

3) Přikládáme zvětšenou kopii z dopisu, kde br.Patrik načrtl plánec stavby kláštera včetně zahrady. (Příloha 1)

Zajímavý je uvedený plánec budovy olomouckého dominikánského kláštera, s udáním polohy podle světových stran i přibližných rozměrů v metrech. Otec Metoděj Habáň, profesor filosofie a zároveň i představený a vychovatel noviců a studentů (Magister) zdůrazňoval studentům i novicům, aby se po ranní modlitbě, jež začínala po 4.hodině ráno - přesněji: po snídani - prošli aspoň 15 minut v zahradě, což stačilo na jeden růženec.

Je vidět, že bratr Patrik prožíval noviciátní program jako prostředek nejen "obnovy", ale přímo "znovuzrození" podle ideálu sv.Dominika.

Bez udání data, ale zřejmě ještě z noviciátu, je obšírný a zajímavý dopis, začínající oslovením "Milý příteli". To, že je z doby noviciátu, prozrazuje zmínka: "Ovšem městem bych Tě neprováděl, v noviciátě smíme vyjít z kláštera jenom pohromadě nebo s představeným. Ale Olomouc sám nestojí za zvláštní prohlížení..." Také z tohoto dopisu vane přátelské povzbuzování proti sklíčenosti.

Ave Maria

Milý příteli

píši Ti za tři měsíce po Tvém milém dopisu. Je to opravdu dopisování "ve volných lhůtách", ale Ty mi to odpustiš, vid'? Za to ovšem nečekám od Tebe dopis do konce školního roku; jistě máš práce dost a dost.

Posílám Ti sedm map, jak jsem Ti je slíbil, ač nevím, zda se Ti některá bude hodit. Dělej s nimi, co chceš, u mne by ležely úplně nadarmo.

Co zamýšlíš o prázdninách? Závisejí to ovšem na výsledku nebo úspěchu Tvé celoroční námahy ve škole, ale buď jak buď, jistě se o prázdninách někam podíváš "kolmo", jak říkal kol.Dubský. Budeš-li mi snad psát po skončení školního roku, vypiš mi, jak se Ti celý rok vedlo, hlavně v učení, jaké máš v tom potíže, jaké zkušenosti jsi měl s Jožkou (nebo spíše on s Tebou?), a jaké máš naděje pro další dvě léta studia. Kdyby dokonce bylo možné, že by ses na nějaké okružní cestě Moravou na den zastavil v Olomouci, abychom si pohovořili. Ovšem městem bych Tě neprováděl, v noviciátě smíme vyjít z kláštera jenom pohromadě nebo s představenými. Ale Olomouc sám nestojí za zvláštní prohlížení, ostatně jej uvidíš za dva roky, a pak se uvidíme, když ne dříve.

Jaký máš poměr k němčině? Víím, že ne příliš vřelý, ale nespřátelil ses s ní aspoň z nutnosti? Nevím nic lepšího, než co jsem Ti radil už loni: ani nedoveš ocenit, co by pro tebe znamenal měsíční pobyt mezi Němci. Je-li to možné, chop se toho a "přesad' se" někam o prázdninách. Ovšem nesměl by ses spokojit jen s tím, co pochytíš z hovoru, a jak to pochytíš; musel bys hledět zpracovat slova a výrazy i mluvnicky, totiž uvědomit si rod, spojení slov ve frázích a podobně, neboli musel by ses přitom i učit z knih, abys měl z toho co největší užitek. Věř mi, že by to byla pro Tebe nejlepší příprava na maturitu, když bys měl solidní znalosti němčiny; vždyť řečtiny se asi dosti bojíš. Považuji to pro Tebe za nutné, aby ses ve škole, zvláště v oktávě a před maturitou, neudřel. Maturita je nutná věc, ale je na pováženou obětovat jí nervy (jako třeba kol.Kopecký! Ten to ovšem nepotřeboval); vždyť je to jen "příprava na přípravu do života" pro Tebe.

Ale ať už někam půjdeš o prázdninách nebo ne (neznám už tvé možnosti v té věci) - hled' si udělat vážný kus práce pro školu, hled' se zdokonalit v některém předmětu maturitním. Nejvhodnější je ovšem němčina, protože se dá nejsnáze soukromě studovat, nemluvě ani o tom, že jediná má pro Tebe význam i pro život, protože z latiny a z řečtiny toho stejně umíš nebo budeš umět víc než je třeba. Vždyť jsou zde někteří bratři z reálného gymnasia, takže řečtinu budou muset studovat od abecedy, a nevádí to, kdežto německy musí kněz umět. - Nelituj nějakou tu desetikorunu na vhodnou příručku, ačkoliv i ten Vymazal je výborná knížka, jen kdybys ji uměl! Kol.Dubský má také jakousi konverzační knihu. O prázdninách se dá udělat mnoho práce, jen když je dobrá vůle a vytrvalost. Udělat si plán třebaš podle týdnů a dodržet.

Ale už dosti těch rad - víš-li něco lepšího, nedbej jich. My si hledíme ve volném čase hlavně francouzštiny. Br.Josef mluví skoro víc francouzsky než česky, br.Lukáš se zakousl do silné Rocherovy učebnice (na základě latiny), i br.Dominik trochu vedle toho, že nelitostně týrá harmonium i br.Josef a Lukáš. Já už pomalu čtu fr.knihy (ovšem se slovníkem). dva bratři novici, které neznáte, dovedou pěkně francouzsky. Číst knihy duchovního obsahu je náramně lehké, je to latina okleštěná od koncovek. Ovšem od takové "znalosti" jazyka je velmi daleko k mluvení jím. Co jsem uměl z angličtiny, to si hledím letos aspoň udržet četbou "Následování" (Following of Christ); více budu číst až příští rok, až budu mít přístup do knihovny - ovšem najdu-li si čas vedle studia filosofie.

Úmrtí Kroužku jsem v duchu hořce oplakal, ale jsem dalek toho, abych Vám to měl za zlé - spíše trochu lituji, že jsem si ho více nehleděl, ačkoliv jsem mohl.

Budeš-li mi někdy psát, napiš mi, jaké zájmy mají hoši kromě školy; o jaké jazyky se kdo zajímá (učí se kol.Hladík francouzsky?) Veselý a Lipa se jistě zdokonalují v angličtině a Veselý se snad zabývá i francouzštinou. ta je pro naše studium nejdůležitější. Jenom ať si každý již přinese s sebou franc. slovník; máme o ně nouzi.

Měl jsem radost, když jsi mi psal, jak jsi vyrostl; ale váha - připadá mi to, že staviš jenom lešení, kdežto po budově ještě ani stopy. Ale také to bude stát, ne?

Prosím Tě, vyříd' Toníkovi Sol. mé blahopřání ke zletilosti, aby byl opravdu muž, i Krejčímu k narozeninám.

S přátelským pozdravem

br.Patrik M.Kužela

Jeden dopis má datum Olomouc 25.11 bez udání roku. Obsahuje však zmínku o studiu filosofie, a je tedy ze školního roku 1936-1937. Podle narážek je určen někomu z pražského juvenátu (snad Koudelkovi?) a prozrazuje živý Patrikův zájem o tamního ducha a tedy o zájem o další hodnotný

řádivý dorost.

Ave Maria Olomouc 25.11

Milý příteli,

děkuji Ti srdečně, že jsi mi tak ochotně a rychle vyhověl a poslal jsi mi jak učebnici, tak čísla časopisu. Učebnici Ti vrátím po vánočních prázdninách (není to dlouho?), a více již nebudu využívat, nebo, lépe, zneužívat tvé ochotné dobroty v této věci a opatřím si další pomůcky sám, podle toho, kolik času tomu věnovat mi dovolí filosofie, neboť se utěšeně rozrůstá a dovede asi později zaujmout celý volný čas. Ale je zajímavá.

Pěkne jste nás překvapili se svou Ozvěnou. Je z ní vidět, že u vás - nebo vlastně ve vás - vládne nový duch, je z ní vidět chuť k práci a chuť k životu. Vivat crescat floreat!

fr.Patrik M.

Dík za zprávy Buben.

Další dopis je bez data, ale podle obsahu pochází z ledna až února roku 1935 ("pololetní prázdniny"). Bez jakékoli pochybnosti je určen Koudelkovi, rodákovi z Nové Říše. Bratr Patrik mu přeje dobré využití zimních sportů na sněžných pláních Českomoravské vysočiny nebo přinejmenším na ledové kůře novoříšského rybníka. Otec Koudelka byl synem zaměstnance u Otců premonstrátů ve Staré Říši.

Konvent dominikánů

Olomouc ČSR

V Olomouci

Slovenská 14.

Ave M.

Milý příteli,

děkuji Ti za dopis i za přání, a opětuji Ti je na pololetní prázdniny: pojeděš-li domů, abys využil sněžných plání Českomoravské vysočiny k zimním sportům nebo přinejmenším ledové kůře novoříšského rybníka.

Abys tak získal poslední dobrý odraz ke skoku vysokému přes provaz maturity a neuvázl v něm, nebo neshodil ho ani "dodatečně", když vlastní tělo se dostalo přes něj.

Se zájmem jsem v Tvém dopise sledoval Tvé vyhlídky v jednotlivých předmětech. Ale přes všecku vážnost dopisu jsem se neubráníl úsměvu při čtení, jak zasmušilý je Tvůj postoj k metafysice, získaný ze čtení originálu. Není divu - při našich znalostech řečtiny. Dobře, že máme komentáře svatého Tomáše, který přes bídný překlad, jaký měl po ruce, přímo znovutvořil myšlenky Filozofa, jak prostě jmenuje Aristotela, a bystře je vyložil a dovedl do důsledků. Ale hájit Ti ji (metafyziku) nebudu.

Abys to nedopadlo tak jako u našeho nadšeného filozofa br.Rozára (snad jste ho viděli v říjmu v Praze). Než odjel do Říma, dobírali jsme si ho, že kdyby někdo podlehl chorobné zálibě ve filosofii, že by byl neomylně působící lék, aby on mu ji začal chválit.

Stran maturity Ti radím: vezmi si za heslo výrok otce národa Palackého "Byli jsme před maturitou - budeme i po ní!"

- kde podle mého přesvědčení (osobního jen!) později jen nahradil maturitu Rakouskem; vždyť myšlenky nepadají z čista jasna s nebe, jen dostávají nový a nový dress. Nechápu, kde by našel odvahu Palacký k tomuto druhému výroku, kdyby ji neměl už k prvnímu jako student.

Ale ať promluví i jiný svědek. Vale.

Tvůj

fr.Patrik M.

Srdečný pozdrav Tvým

*"spoluhodlajícím odejít" Chláděti; *) (pardon, oktaván!) a Krejčímu i Vašemu področníku, který si namnoze marně kryje záda - ne, talenty, pseudonymy v Ozvěně. Jen ať propuknou!*

Srdečný pozdrav připojuje

Br.Ondřej M.Petrů.

Už se na Vás všechny těšíme, až přijdete do noviciátu. Letošní novici se drží moc dobře, jsou spokojení, veselí (a tloustnou!). V čele jim stojí coby děkan br.Jordán. - Až budeš psát domů do Nové Říše, nezapomeň ode mne všechny mockrát pozdravovat.

Nedávno jsme se dozvěděli, že Zátka prý je v Nové Říši u premonstrátů. Je to pravda?

Ještě jednou mnohokrát zdraví Tvůj krajan

br.Ondřej M.

**) Pozn.: Rozumí se juvenista Chlad, později otec Karel.*

Další dopis je opět bez jmenovitého oslovení adresáta a je ze dne 2.září 1936. Podává zajímavý pohled na přechod z "noviciátu" do "studentátu", čili do období studia.

Konvent dominikánů

Olomouc ČSR

v Olomouci 2 - 9 - 36

Slovenská 14.

AM.

Milý příteli,

potěšil jsi mně dopisem z prázdnin, hlavně tím, že na něm bylo dvojjazyčné razítko, známka, že ses konečně odvážil trochu do světa. Byl jsi tam sice dosti krátkou dobu, ale jsem jist, že Ti to i dosti prospěje. Jen na to nespolehej a vzdělávej se v němčině tím usilovněji, pokud Ti stačí čas. Přeji Ti mnoho zdaru v letošním školním roce, abys k vůli učení zase nezastavil tělesný vývoj a aby ses místo dalšího vzrůstu a sílení snad nescvrkával z těch 170 cm!

My se užíváme pomalu do nového stavu Po roce noviciátu, kdy jsme se nemuseli starat o rozdělení času, protože nám pořádek denní podrobně určoval zaměstnání takřka na každou čtvrhodinu - musíme si času všimat, abychom ho účelně využili. Je nám v tom ponechána značná volnost, abychom se tak připravovali na apoštolský život, který vyžaduje značnou samostatnost i přes předpisy stanov řádu. Ty řádky se mi prožlukle stáčejí k lampě!

Dnes, v pátek, jsme začali "poslouchat přednášky" (už ne "chodit do školy", abych nesnižoval čest našeho učiliště!). A hned jednu hodinu latinsky! No, musíme si zvykat, jistě to brzy půjde, i když asi ne všem stejně. O školních zkušenostech ovšem ještě nemohu psát, ještě žádné nejsou. Máme šest předmětů, třináct hodin.

Posílám Ti obrázek, sice už ne právě čerstvý, ale snad tam poznáš čtyři naše borce: br.Lukáš a Efrém před sítí (br.Efrém se vznáší) a br.Josef a Ondřej vzadu. Pátý je br.Bertrand - ten jediný vlastně dovede hrát volejball. Letos ovšem už nebudeme tolik hrát. Ale i jinak máme radostný život - jenže jsme si vyprosili jen jediného novice; dostal jméno bratr Dominik. Zato se těšíme, že příští rok zde bude noviciát přeplněn (a další rok rovněž!).

Mám radost, že jsi poznal o prázdninách něco z krás moravských. Dalších prázdnin jistě podobně použiješ.

Prosím Tě, poděkuj se mnou a za mne kol.Dubskému, že mě ochotně poslal knížku, o níž jsem ho požádal. A pozdravuj ode mne P.prefekta a P.Alberta, můžeš-li.

S pozdravem přítel in X^o

br.Patrik M.K.

Naše poznámka: podpis je bratr Patrik M.K.. "M" značí Maria. Jde o řádový zvyk: "Bratří kazatelé" byli též nazýváni "fratres Mariae" - "bratři Mariini", protože podstatou jejich kázání bylo a je růžencové hlásání Krista podle "Zdrávasu".

Také dopis ze dne 19.října 1936 je bez určení jména. Podle povzbuzování ke statečnosti je asi pro Koudelku.

Konvent dominikánů

Olomouc ČSR
v Olomouci 19 - 10 - 36
Slovenská 14.

A.M.

Příteli,

s radostí a s upřímným Deo gratias jsem četl v Tvém dopise, že se statečně držíš. Jen nepovolit. Jsem úplně přesvědčen, že se brzy sejdeme (copak to je, necelé dva roky! a bratrský trojí polibek nás spojí k témuž životu až do smrti (tak líbáme nového bratra při obláče a i v jiných významných chvílích, jako při přání k svátku.)

Vždyť vím, že je v Tobě opravdovost a vůle poddat se dobru, jen když je poznáš. A zde je poznáš, zde se naučíš žít, jenom přijít s otevřeným srdcem a se slovy: Mluv, Pane, slyší Tvůj služebník - jako malý Samuel. Dosud je Ti snad modlitba jen částí denního programu, jen část života - kdežto zde poznáš, že život sám musí být stálá modlitba, to jest styk s Bohem, protože k tomu a jen k tomu jsme stvořeni a jinak život není žádný život, nemá smyslu. A pak ti bude jedno, klečíš-li před svatostánkem, nebo tě odtud odvolá poslušnost nebo láska, nebo zdali jdeš s knihami do posluchárny nebo s breviářem do kůru - bude to stálé obcování s tím, jenž nás stvořil pro sebe a jenž jediný je hodný naší pozornosti. Tomu se pak říká život! Máš se nač těšit. Vždyť celý řeholní život záleží v úsilí překonávat v duši rozpor mezi životem a náboženstvím, a kdybychom se nesnažili o to ze všech sil, byl by náš život jediná, velká lež, jediná svatokrádež, jediné rouhání.

Mám radost, že Kroužek vstal z mrtvých. Jistě to bude teplý domácí krb, kde se těsněji sejdou členové juvenátní rodiny, kde se sbližují duše a kde se zapalují jedna od druhé - jak jsem po tom toužil.

Odvažuji se Tě poprosit, kdybys byl tak laskav a pokusil se sehnat (aspoň vypůjčit) pro mne větší učebnici esperanta a podle možnosti nějaký esp. text, třeba odložená čísla staršího ročníku esper. časopisu nebo podobně, známá je učebnice od Z.Šupichové; stála asi 10 Kč, ale četl jsem kdesi, že se dostane antikvární velmi lacino, snad za 3 Kč. Dosud jsem se učil jen z maličké učebnice od Šupichové. Ovšem nechci, aby sis dělal útraty. Nebudeš-li moci vypůjčit, zmiň se P.Albertovi o tom, snad ten by to sehnal. Pozdravuj ho ode mne, i P.Vojtěcha. Budu Ti velmi vděčen. Poslal bys to po br.Vítovi. - A vyproste pro nás Bubeněčské zprávy, až vyjdou.

My zápolíme ve filosofii s latinou ze začátku dosti těžce, ale doufáme, že opravdu jen "ze začátku".

Ave Maria! Tvůj v Kristu

fr.Patrik M.K.

Poznámka: "Zmiň se P.Albertovi o tom, snad ten by sehnal..." svědčí o důvěře "juvenistů" v Otcovo velkodušné přátelství! Je to patrné z i Patrikova dopisu přímo otcí Albertovi.

Asi za měsíc, 25.listopadu 1935 píše br.Patrik otcí Albertovi. Je vidět, že mezi oběma trvá vztah přátelství a duchovního vedení.

Konvent dominikánů

Olomouc ČSR

v Olomouci 25 - 11 - 1936

Slovenská 14.

A.M.

Důstojný Otče,

*s radostí se chápu pera, aby Vám vyjádřil vděčnost za to, že dále pamatujete na svého duchovního syna a odchovance, a to nejen, - jak doufám a oč snažně prosím i nadále - častou modlitbou, zvláště při mši svaté, nýbrž i milým překvapením, které jste mi uchystal v podobě Munthovy knihy. Přečetl jsem teprve několik desítek stránek, ale již tuším, že budu mít z ní velký užitek. Přečtu ji ovšem asi až o vánočních prázdninách. Benedictus Deus in donis suis! *)*

Děkuji Vám za Váš nezasloužený zájem o mé zdraví. Buďte bez obav - již jsem se polepšil, neboť

jsem objevil ve svém "sklonu k nezvyklé slabosti", jak jste se vyjádřil, skrytou pýchu, která si libuje ve zvláštěnostech, aby se mohla považovat za lepší. Chci od nynějška jít jistou cestou svatě poslušnosti i v zevnějších životě denním, neboť myslím, že lépe je přijímat vděčně dary Boží než pyšně je odmítat, a děkuji Pánu za velikou milost, že mi bylo dovoluje zanikat ve společném životě a tak se zbavovat sebe.

*O časté memento prosí
Váš vděčný v Kristu*

*fr.Patrik M.
Máme radost z nového ducha,
jaký začal v juvenátě
i z jejich krásné OZVĚNY.*

*) Český "Požehnaný Bůh ve svých darech". Těmito slovy děkuje dominikán za jakýkoli dar či dárek.

Dne 20.března 1937 píše bratr Patrik Otci Albertovi velikonoční přání:

*Konvent dominikánů
Olomouc ČSR
v Olomouci 20/3 37
Slovenská 14.*

Ave Maria.

Veledůstojný Otče,

dovolte, abych Vám přál co nejintimnější účast ve slavném Vzkříšení Spasitelově a sdělil se s Vámi i o vlastní radost, s jakou se na ty slavné dni chystám.

*Myslím, že spolehlivým měřítkem pravého řeholního života by mohla být radost. Ne smyslová, živočišná, ale vnitřní radost nadpřirozená, jásavá, k jaké nás strhuje denně úvodní žalm "Venite, exultemus Domino" *), a steré verše jiných žalmů v Oficiu **). Otče, nedivím se, že u duší, které dospěly k veliké odevzdanosti, až jejich zájmy se takřka ztotožnily se zájmy Božími - že u nich se ta radost stupňovala až ve výskot a poskakování před archou jako u Davida, takže mohl nadšeně vyzývat celý svět: "Omnes gentes plaudite manibus - iubilate Deo in voce exultationis! ***)*

*Ovšem, je tato meta daleko, spíše vysoko - ale to mě musí pobízet ke běhu tím usilovnějšímu. Prosím Vás, pro lásku Boží, která nás spojuje v jednu rodinu: modlete se o to za mne i za ostatní bratry novice; jako i my pamatujeme na Vás před oltářem, tak prosíme o Memento u oltáře samého ****), abychom k němu také jednou přistoupili co nejlépe připraveni. Nezapomínám v modlitbě nikterak na Váš zdravotní stav - kéž Bůh splní na Vás co nejdokonaleji svou vůli - co lepšího bych Vám přál?*

Těšíme se s bratřími nejvyššího ročníku na velikou milost, jaké se jim dostane svěcením. Prosím i pro ně o modlitbu.

S díkem za přání k svátku

frater in Xo P a t r i c i u s M.

Pozdrav od br.Ondřeje.

**) Pojd'te, jásejme Pánu.*

****) Officium (latinsky) znamená povinnost. Zde se chápe v církevním smyslu, plně řečeno "officium divinum" - božská povinnost (chválit Boha) povinnost vůči Bohu.*

*****) Česky: Všechny národy tleskejte rukama - jásejte Bohu oslavným hlasem.*

******)"Memento" - Vzpomínka u oltáře samého.*

Poznámka: Ke svěceným bratřím z nejvyššího ročníku studia, o kterých se zmiňuje br.Patrik v posledním řádku svého dopisu, jsem patřil také já, br.Jiří Maria Veselý, opožděný o rok vlivem

licenciálních zkoušek z filosofie v Římě. S ohledem na to, že můj zdravotní stav nebyl nejlepší, vymohl pro mne magister studentů.

Z téhož dne - 20.března 1937 - je Patrikův dopis, s připsaným označením "Koudelka". Že jde o něho, dá se soudit z poznámky: "děkuji Ti srdečně za upřímné přání k svátku (tj. k Patrikovi, dne 17.března). I já Ti přeji podobně - ač trochu opožděně (sv.Josefa je 19.března. Koudelka je Josef). Také z tohoto listu je vidět, jak bratr Patrik duchovně a kulturně rostl, především ve společném životě.

*Konvent dominikánů
Olomouc ČSR*

*v Olomouci 20/3 37
Slovenská 14*

*Koudelka (připsáno tužkou)
Ave Maria!*

Milý příteli,

děkuji Ti srdečně za upřímné přání k svátku - ano, milost Boží - nic lepšího mi nemůžeš přát.

I já Ti přeji podobně - ač trochu opožděně - ale vyjádřím to tentokrát trochu jinak, ne tak všeobecně. Přeji Ti a vyprošuji Ti, jenom aby ses naučil slavit svátek, nic víc: abys pochopil, co to znamená mít svátek a jak ho můžeme využít.

Většinou myslíme - myslíme-li si něco o tom vůbec - že to oslavujeme sebe, že se ten den má dostat zadostiučinění chudince naší osobnosti, celý rok přezírané. Lidé ve světě prakticky chápou ten den, svůj svátek, jako výroční smírnou pobožnost božstvu já, EGO; pořádají výstav své modly, sebe, a setrvávají před ní celý den v ustavičném klanění, v adoraci (jindy je to klanění jenom neuvědomělé, bez soustředěnosti).

Ale ne tak my. Pro nás je den svátku den oslavy našeho nebeského patrona. Děkujeme Bohu za něho, a jemu za celoroční přímluvu a ochranu, radujeme se z jeho slávy v nebi, odprošujeme ho za svůj dosavadní nevděk, přemýšlíme, jak bychom mu působili větší radost, a to dnes a denně. Jak jinak, než zvroucněním a zdůvěrněním svého poměru k němu? Jen kdybychom pevněji věřili, kdybychom si víc, živěji uvědomovali, že náš patron přijal a zastává svůj ochranný úkol nesmírně vážně, vážněji a svědomitěji, než kdy kdo na zemi konal nějaký úkol, svěřený od Boha nebo od lidí. Když budeš o tom přemýšlet, uvidíš, jak se tím oživí a rozradostní Tvůj vnitřní život.

Ano, rozradostní - jak málo radostně žijeme! To považuji pro sebe za největší užitek z tohoto roku psychologie, že poznám, k čemu máme vášně, radost, touhu, lásku, hněv, nenávist a jiné. Teprve si uvědomuji, že jsou to jakoby ruce a nohy, údy duše, kterými může pracovat, a že uspokojení a štěstí jsou jen v činnosti, a to v činnosti největší, nejudilovnější a dále se dovíš v psychologii, že k uspokojení a tedy k blaženosti vede jenom taková činnost, která je věci nebo bytosti vlastní, přirozená. To vidíš na příkladě: jistě neuspokojí úplně nezaměstnaného profesora, když se uchytí jako bídný pisář nebo dokonce čeledín nebo metař - protože má schopnost učit, vyučovat, to je mu vlastní. A člověku je vlastní činnost rozumu (poznávat pravdu) a vůle (chtít dobro a to největší dobro) - tedy duševní, vnitřní život, a to co nejintenzivnější. A ten život nesmírně podporuje stálá radost. Užasneš, až se seznámíš se žalmy, jak nás vybízejí k radosti až bouřlivě: jásejte, výskejte, skákejte radostí - všichni národové, tleskejte, atd.

Proto mi, prosím Tě, nepiš: nic zde také není, co by Tě mohlo zajímat. Vždyť to je velice vedlejší, co je zde, kolem nás; má to význam, jen pokud to má vliv na náš vlastní život. Či snad věříme s nevěrci, že lidský život je výslednice okolí a prostředí? - Piš mi tedy o svých zájmech, o vlastním životě, čím se zabýváš, o čem přemýšlíš, na co se těšíš, jaké cíle vidíš před sebou - ovšem předpokládám, že naše důvěrné přátelství neochladlo delším odmlčením. Ne aby ses snad nutil k psaní o těch věcech. Ale jenom tak bude mít smysl náš styk, když si studiem navzájem budem pomáhat ve vnitřním rozvoji. Aspoň k tomu spěl náš styk v poslední době před (tělesným) rozloučením. Tedy těším se!

Ovšem to neznamená, že nesmíš psát také o jiných věcech. Mám radost z Tvého prospěchu ve

škole. Jsem jist, že Ti ta tvrdá zkouška minulých let pro život jen prospěje! V oslavě svatého Tomáše jste tedy závodili s námi. Ale nám tentokrát přispěli na pomoc bratři kapucíni, celé jejich theologické učiliště, takže slavnost byla mohutná a hostí hojně. Jsme nedočkaví na Váš sborník!

Zmínil ses o fotbalu. Jen hrejte statečně, my už také větráme voleyballovou síť. Nemysli si, že zde zplesnivíme, že snad chodíme jako mátohy, bledé stíny se svěšenou hlavou, to by ses mýlil; právě v klášteře to musí být nejradostnější koutek na světě. Naopak, kdo sem přijde s nějakou chmurou, musí se sebe co nejrozhodněji strást škarohlidství, to je první.

Doufám, že Tě dopis ještě zastihne v Praze a vyřídí Ti přání radostného vzkříšení v duši od bratra in X^o Patrika M.

Pozdrav zvláště od br. Jakuba.

Druhý Patrikův dopis Koudelkovi je z 9.května 1937. Naráží se v něm na "zapřažení", a tím se rozumí blížící se zkoušky. Také zde se však projevuje chvályhodný zájem o mimoškolní kroužek v juvenatě, čili důraz na neomezování zájmu pouze na studium ve škole, čili na kulturu vzdělanosti, ale také o rozvoj občanské vyspělosti, účast na životě společenském, civilizačním, národním, zájem o další řádový dorost.

Konvent dominikánů

Olomouc ČSR

V Olomouci 9.5.37

Slovenská 14

Koudelka (připsáno tužkou)

AM.

Příteli,

píši Ti též pár slov, i když od Tebe nečekám dopis, neboť tuším, jak jsi zapřažen - jen statečně!

Byl jsem překvapen Vaším Sborníkem Kroužku. Mám radost, že jste dále a výše, než jsme byli my. Když jej pročítám, zní mi z rozsáhlého sešitu jenom toto: "Nebojíme se a nezastavíme se před cílem!" A je to hlas silný a dosti určitý. Co by si tedy bylo třeba přát víc? Děkujeme Vám za něj a vracíme s vřelým díkem. Sledujeme se zájmem život starých kamarádů.

P.provinciál nám vypravoval o Vás. Jenom abyste se brzy pustili do stavby svého juvenátu, když ne již pro sebe, tedy aspoň pro své nejbližší "potomky"!

Přeji Tobě a Tvým kolegům (Chlad, Krejčí, Hladký) "vydrž ve výponu" těch pět šest neděl, a pak radostné prázdniny.

My se též na ně chystáme. Bratr Chorvat Kazimír Horšič už výborně láme češtinu; chystá se pozítřku předčítat česky v refektáři - nevím, zda se zdržíme smíchu a zachováme předpis řehole: Sine tumultu audite, quod vobis ... legitur. *)

S přátelským pozdravem

bratr Patrik M. K.

Pozdravuji uctivě P.Alberta; a můžeš-li, vyříd' ode mne pozdrav slepému bratru Piovi, že na něho často vzpomínám modlitbou a prosím ho o totéž.

Všichni z ročníku filosofů pozdravujeme P.Vojtěcha. Doufáme, že se u nás zastaví, až pojedje na ten jejich konec světa. A co se týče naší filosofie - bratři se utěšují pomyšlením, že "už ji máme předposlední rok"!

*) Česky: bez povyku poslouchajte, co se vám čte.

Dopis z 1.října 1937 je bez jmenovitého oslovení, ale zdá se, že i tento dopis byl adresován Koudelkovi. Br.Patrik píše o studijním rozvrhu hodin ve školním roce 1937-1938.

Konvent dominikánů

Olomouc ČSR

v Olomouci 1.10.37

Slovenská 14

A.M.

Milý příteli,

pozdravuji Tě a děkuji Ti písemně teprve teď za Vymazalovu učebnici. Bratr Josef si ji pochvaluje. Zatímco vy se již měsíc plahočíte a v potu tváře ořete brázdu školního roku, my zahajujeme dnes 1.října. Ale zato se povzneseme ihned až META FÝSIN *), začínáme metafyzikou. Chceš si učinit představu o našem rozvrhu? Zde je:

Po Ú S Pá So

8-9 E E E E HiF

9-10 HiF

10-11³⁰ M M M M M

1³⁰-2³⁰ Ř

2³⁰-3³⁰ Ř

E = ethika a sociologie

M = metafysika (8 hodin)

Ř = řečtina (novozákonní)

HiF = Historie filosofie

Tedy 16 hodin. Není to mnoho, že ne? Myslíš si, to máte spoustu volného času! Opravdu, máme ho dost, i vedle těch pěti hodin denně chórového a společného života. Zdejší systém se totiž velice liší od středoškolského: jednak povahou učiva samého - není tak mnoho látky na rozsah (ač ve vyšších ročnících i to je) jako do hloubky. To Ti ovšem nedá škola, to je práce Tvoje. A záleží všechno na Tvé osobní svědomitosti, jak využiješ daru Božího - svých schopností v tom volném čase. O propadnutí zde není obav. Tedy druhý rozdíl je v jakési "akademické svobodě". Kolik si dáš s tím práce, tolik umíš pro život - co si uděláte, to máte - říkal kdosi v Bubenči a jistě říká stále. To se týká zvláště vedlejších předmětů, jako jsme loni měli hebrejštinu: dá se Ti příležitost; použiješ - použiješ, ne-li, je to Tvoje věc.

Noví spolubratři - br.Jordán Lipa, Jiljí Dubský a Michael Chaloupka nám prozradili, i jak se tužíte kolem Ozvěny. Jako jsme byli mile překvapeni Vaším Sborníkem i Ozvěnou, těšíme se, že nám ukážete i další plody svých snaživých duchů. Ovšem letošní rok čeká zvláště Váš ročník kus perné práce - to abyste si rádně plivli do dlaní. Ale s důvěrou ve vyšší pomoc to půjde - po tolika překonaných obtížích.

(Čtvrtý kandidát se poněkud opozdil, a teď čeká s exerciciemi a s obláčkou na pátého - prý z Prahy. Později napíše, jak to dopadlo.) Svátek br.Michala jsme oslavili - bylo to hned druhý den po jejich obláčke - společnou "velkou rekreací", tj. celodenním výletem na Svatý Kopeček.

Pozdravuj své kolegy i O.Vojtěcha od našeho ročníku. A utužujme a prohlubujme duševní spříznění vzájemnou modlitbou.

Tvůj in Xo fr.Patrik M. K.

P.Magister předčasně ujel.

Ale ještě je to všechno pravda,

co jsem Ti před pěti dny psal. Vale!

*) Česky: nad přírodu (psáno řecky).

Dopis datovaný 5.října 1937 začíná oslovením "Veledůstojný Otče". Pokud byl v této době otec Albert Škrabal OP podpřevorem, tedy by tento dopis měl být určený právě otcí Albertovi.

Konvent dominikánů

Olomouc ČSR

v Olomouci, 5.10.1937

AM.

Veledůstojný Otče,

raďte zase po delší době přijmout písemný pozdrav od nejmenšího ze svých duchovních synů - kteří snad málo píší, ale - buďte ujištěn - stýkají se s Vámi tím důvěrněji v Centru našeho života, zvláště řeholního života v rodině synů svatého Dominika.

Prosím Pána o posilu pro Vás ve vašem odpovědném úřadě v klášteře; myslím, že P.Prior jezdí hojně po misiích, takže často se tíže přenesou na Vaše bedra, přirozeně slabá, ale když On podpírá, které břemeno by bylo příliš těžké?

Naše studium se 1.října statečně rozběhlo, ale zatím tento týden naši luci-ferové osvěcují Prahu, takže našim vědychtivým duchům nezbyvá než čekat a kypřit půdu soukromou přípravou.

Noviciát se vážně vžívá do řeholního života, jak je vidět z jejich vážnosti při liturgických úkonech. Zatím je trojčlenný, čtvrtý koná exercicie (Slovák, vlastně Moravan zdomácnělý na Slovensku), takže může být oblečen za týden, 12.října. Čekal na hlásícího se Pražana, ale neukazuje se.

*Třeboň je vzkříšena, aspoň in germine: bratr Jiljí Dubský, Jordán Lipa. Bratra Chaloupky se ujal po + O.Kameníčkově mocný Quis-ut-Deus **), Michael. Slavil tedy svátek hned druhého dne po obláče a posunul se mu jenom o den (ze svatého Václava).*

Včera jsme se rozžehnali se dvěma bratřími Římany: jeli na týden k rodičům, a pak vyrazí spolu s římským veteránem fr.Hyacintem z Prahy. Budeme se za ně modlit, aby se ve středu křesťanstva co nejlépe vyzbrojili věděním i svatostí pro apoštolát ve vlasti. Zbývá nás zde ovšem málo, hlouček 16 kleriků. Málo na počet - prosíme tedy o časté vroucí memento, zvl. ti, které znáte osobně, při nejsvětější oběti. Zvláště br.Josef Fojtů prosí, abych Vám vyřídil uctivý pozdrav.

Váš in Xristo

frater Patricius M.Kužela

Poznámka: "in germine" - je česky "v zárodku": Začínalo se. Obnovení a pak zrušení kláštera v Třeboni mělo trpké odezvy. Otec Generální představený O.P., M.St.Gillet nedůvěřoval "malým domům". Dále Michael, latinsky "Quis ut Deus" je česky "Kdo jako Bůh". Br.Chaloupka dostal na obláče jméno po právě zemřelém O.Kameníčkově, lektoru dějin filosofie. Pokřtěn byl Václav. Fr.Hyacint dělal napřed celou filosofii, čímž se mu oddálilo kněžské svěcení, proto "veterán".

Dopis ze 13.listopadu 1937 je bez pochyby určen Otci Albertovi. Je to pěkné přání k jeho řeholnímu svátku dne 15.listopadu. Sv.Albert je církevní učitel, původem Němec. Uvedl do západoevropské vzdělanosti řeckého filosofa Aristotela (384/3 - 322/1 př.Kr.) jakožto učitele přírodních věd. Na celý obzor křesťanské vzdělanosti ho uplatnil Albertův žák sv.Tomáš Akvinský. Sv.Albert vynikl také jako mariolog, čili teolog Panny Marie.

Konvent dominikánů

Olomouc ČSR

v Olomouci 13 - 11 - 37

Slovenská 14.

AM.

Veledůstojný Otče,

dovolte mi, abych Vám vyjádřil upřímné synovské blahopřání k Vašemu svátku. Dej Bůh dobrotivý, abyste slavil svého vznešeného patrona v největší duchovní radosti uprostřed milého kruhu svých spolubratří, aby to byl co nejvěrnější předobraz oslavy, jaká se ten den a stále koná nad námi, ve vlasti, a v níž Vám zvláště v den Vašeho svátku vyprošuji, abyste jednou měl co nejčestnější podíl.

Jistě Vás zajímá, jak se tuží naši bratři novicové, které tak dobře znáte z Prahy. Přímo z nich vyzáruje intenzivní úsilí, jak se zapracovávají do duchovního života. Ted' právě začínou vykonávat noviciátní a chórová officia jako "staří" řeholníci. Vyšší radost jim jen září z očí. Sejdeme se s nimi při slavnostnějších příležitostech, jako byla včera - oslavovali jsme jmeniny P.Generála (vlastně ve čtvrtek). Byli s námi při tom i fratres studentes a P.Ambrož Svatoš; ten má plno zkušeností z duchovní

správy, zvláště ze znojemských škol. Na př. po důkladném a názorném výkladu o potopě se ptá: Tak co byste si z toho vybrali? A jeden klučina na to: "Já, důstojný Pane, nejradši tu holubičku."

Včera nám psali naši "Římané", jak se vpravují do nového prostředí a jak se obeznamují ve svatém městě. Musíme na ně pamatovat modlitbou.

V Olomouci se těšíme na kanonickou visitaci P.Prov.

Príval milostí Božích (impetu de Libano) Vám vyprošuje a uctivě prosí o Memento

Váš v Kristu oddaný

frater Patricius Maria.

P.Generál se jmenoval Martin: sv.Martina je 11.listopadu. Plné jméno Otce Generála bylo Martin - Stanislav Gillet.

"Impetu de Libano", česky: *přívalem z libanonských velehor*. Významné je plné vypsání slova Maria u jména Patricius.

Lístek - pohlednice - datovaný z 8.června 1938, je ze Smetanových Sadů v Olomouci. Adresátem je Pan Josef Koudelka, abiturient Praha I, Husova 8 (Dom.kl.)

Olomouc 8.6.38

AM.

Milý příteli,

dík za lístek. Odpusť mi, že jsem Ti dlouho nepsal dopis: neměl jsem jej po kom poslat.

Bud' klidný a důvěřuj. Bůh neumí klamat; udělá si z Tebe, co sám chce, a přivede tě, kam chce - podle Tvé spolupráce. A pak nejen nezmiří milý úsměv s Tvé tváře (jak je na maturitní fotografii) - nýbrž ještě se zušlechťí a ubytuje se tam trvale. To pevně věřím. Ten den budu v duchu s Tebou.

Tuus in Christo frater *)

Patricius Maria O.P.

Pozdravuj kolegy.

*) Česky: Tvůj v Kristu bratr.

Zatím poslední uchovaný Patrikův dopis je datován 8.listopadu 1940. Jde opět o blahopřání otci Albertovi ke svátku sv.Alberta (15.11). Stále roste duchovní hloubka i synovsky přátelské ovzduší. Mgre Tauber byl vynikající duchovní vůdce a otec studentů. Měl rád sv.Dominika, a proto si přál i pohřební obřady v dominikánském kostele.

Olomouc 8/11 40

AM.

Můj drahý Otče,

odplat' Vám dobrý Bůh Vaši stálou laskavost ke mně. Vždyť jste se se mnou rozžehnal jako s nezbedným klukem před víc než pěti lety (nemluvím-li o tom kratičkém shledání na mé cestě do Belgie a zpět). Díky za Váš zájem o mé zdraví a o vše, co se nás týká.

S lítostí jsem slyšel od br.Ondřeje, že už Vám neslouží nohy jako dřív (jak jsme spolu lozili po šáreckých skalách!). Ale když i to je vůle Boží. Připadá mi to, jakoby Pán Bůh "šiboval" Váš apoštolát na zcela jiné koleje, na koleje utrpení, i když vím, že jste snad nikdy ve svém kněžském životě bez utrpení nebyl; jenže teď to asi bude výhradnější, ten apoštolát bolesti. Ale přece apoštolát! A vzácnější než mnohý jiný.

Minulý týden jsme pochovávali Msgre Taubra, snad jste ho znal. Slavnostně kázal dr.Vašek o tom, jak Bůh žádal od něho svěřené dary - jeden po druhém, se kterými měl v životě "obchodovat" jako s hřivnami z evangelia: "Vrať mi nohy!" (nemohl dlouho chodit), "Vrať mi hlas!" a později "Vrať mi oči!"

(oslepl)... a ke konci "Vrať mi i rozum!" (byl nějakou dobu i bez vědomí) a tak odcházel k Bohu z tohoto světa chudší než na něj přišel.

Otče, udělal jste nám radost tím programem koncertu z Velehradu. Všimli jsme si dobře těch "oprav". - Moje zdraví je lepší než za studentských let, chvála Bohu. Nadto ještě k němu pomáhám

druhým bratřím - jsem už po několikáté noviciátním infirmářem . Je to krásné ofícium - Co se týče Bibl. slovníku, to jste mně přechválil, Otče, protože větší část korigoval neúnavný a obětavý br.Ondřej. A podle všeho já Písmo Svaté studovat nebudu: je O.Pavel v plném květu sil, a O.Prokop bude asi nucen dokončit svoje vzdělání v tom oboru, a tak bude třeba se dát na jiný obor theologie. (Právě jsme měli visitaci). O.Rozár už pracuje svou lektorskou thesi, a já jsem o rok za ním (br.Ondřej - Efreim - Augustin ještě o rok za mnou). Bratři Kryštof a Ignác výborně vpluli do našich vod i do studia, doufám. - Při kanon. visitaci byl otec provinciál velmi spokojen se stoupající úrovní celého konventu i noviciátu.

Drahý Otče, přeji Vám k Vašemu svátku hojnost Božích darů, a abyste byl jednou ozdoben zvláštní korunou za to, co jste prokázal nám, svým duch. synům.

Modlí se za Vás a o Memento prosí

bratr Patrik Maria OP

Uctivý pozdrav Otci Vincencovi!

Poznámka: Otec Jiří - tehdy magistr noviců a studentů, jedním slovem "kleriků", byl též přítomen na pohřební bohoslužbě a slyšel ořesné kázání dra Vaška. Ale teprve nyní, při přípravě Patrikova dopisu pro tisk, jako by ho br.Patrik ozářil bleskem. Řekli jsme, že jde o poslední dochovaný svobodný projev duchovnímu otci. Dne 25.ledna 1941 bude zatčen: Olomouc, Brno, Osvětim... Nepřipravoval snad Bůh při promluvě o Bohem vyžadovaném vrácení Božích darů bratra Patrika na totéž? Nemělo už zde svůj počátek to, co bratr Patrik - jak uvidíme - nazve "osvobozením od hraček" uměle tvořených řeholníkem? Této zdánlivě "krutě nemilosrdné" Boží Lásce zůstane br.Patrik věrný až do vrácení posledního Božího daru, jímž je sám život.

ILZATČENÍ A SMRT

ÚVOD: ŽIVOTNÍ DATA A ČINNOST FR.PATRIKA KUŽELY

Narodil se 16.listopadu 1915 ve Vlčnově. Roku 1935 maturoval s vyznamenáním. Téhož roku vstoupil do noviciátu.

Dne 25.ledna 1941 byl vzat gestapem. Po prohlídce v jeho světnici mu zabavili korespondenci s cizinou. Byl vězněn v garnisonním vězení v Olomouci tři neděle na samotce a teprve za měsíc byl poprvé vyslýchán. V říjnu téhož roku byl převezzen do Kaunicových kolejí (873) v Brně a 21.listopadu 1941 přišel do Osvětimi (č.23150, blok 5). Telegram o jeho smrti přišel rodičům 17.února 1942.

Proč byl gestapem zatčen, jsme se dověděli z tajně poslaného dopisu z vězení v Olomouci. Při svém pobytu v Saulchoiru v Belgii podepsal žádost Čechů usazených ve Francii a Belgii o zavedení české čtvrt hodinky ve francouzském rozhlase. Záznam o tom se dostal do rukou Němcům při obsazení Paříže. Dělal to jako povinnost Čecha, tak píše ve svém dopise. Němci mu kladli ještě za vinu, že obstarával rozhlas pro Protektorát.

V cizině odebíral český časopis "Československý boj", vycházející v Paříži a vydávaný po zřízení Protektorátu. Snad všechny jeho výtisky dosud vyšlé propašoval do Protektorátu při svém příjezdu v červenci 1939. Svědky toho jsou skoro všichni členové dominikánského kláštera v Olomouci a jeho příbuzní ve Vlčnově.

Jako svědky jeho postoje a činnosti v cizině uvádíme:

Dr Yves M.J.Congar, Roma 147. (Convento S.Sabina, Aventino)

Dr Jos.Hien, Toulouse, 3.Rue Espinasse.

Pisatel tohoto úvodu je neznámý (zatím): uvádíme jej z vděčnosti. Dopisy bratra Patrika probíráme podle datování. Ve skutečnosti šlo především o korespondenční lístky. "Dopisy" jsou dva, poslané tajně, v prádle. Lístky jsou psány obyčejnou tužkou: adresovány členům dominikánského kláštera v Olomouci; mají odesílatele: Br.Patrik Kužela O.P. - Tř.Karla IV. 44 - Olomouc (někdy je připojeno: č.103). Na některých je viditelné "začernění" censury. Lístky docházely běžnou poštou a mají poštovní razítko, na němž datum orazítkování je bohužel často nejasné. Téměř každý korespondenční lístek má v pravém horním rohu číslo a datum psané rukou br.Patrika. Většina lístků má adresu: Důst.pán P.Cyril Šíma O.P. a bratři klerici , Olomouc, Bernardinská 14. Některé mají pouze "Bratři klerici O.P." - jeden (5.VII.1941) P.T. P.Hyacint Podolák O.P. a bratři klerici. Je ovšem i možné, že se některé lístky i tajné dopisy ztratily, nebo ještě nenašly. Stejně i to, co vůbec máme,

je Boží div.

1. OLOMOUC

Jak jsme viděli, bratr Patrik Kužela O.P. byl zatčen dne 25.ledna 1941, na svátek "Obrácení sv.Pavla". Zprávy o zatčení i o životě ve vazbě v Olomouci máme i z jeho písemných sdělení. Nejkrutější skutečnosti ovšem v nich mohly být pouze naznačeny. Každý lístek je zahájen v levé horní části značkou Kristova kříže, u jehož paty je vpravo "D", naznačující u kříže klečícího sv.Dominika. Patrik se tázal jako Pavel: "*Pane, co chceš, abych činil?*" (Sk 9,6) A šel...

A. KORESPONDENČNÍ LÍSTKY

První (doložený) je psán 1.února 1941, Otcí Cyrilovi Šimovi a bratřím klerikům, Olomouc, Bernardinská 14.

1/2 41

D.Otče a drazí bratři,

pozdravuji Vás všechny ve sv.Dominiku a prosím Vás pro lásku Boží, odpusťte mi tu mrzutost, co kvůli mně máte. Já sám ještě nevím, o co vlastně jde, vinu se dozvím až při výslechu. - Jsem zde spokojen a trávím den za dnem radostně a v naprosté odloučenosti od světa jako mnich. Breviář ovšem nedostanu dřív než po výslechu a tak se modlím, co umím z paměti: mariánské hodinky, kající žalmy, nedělní Primu a kompletář - a růženec na prstech. Zítra už bude druhá neděle beze mše svaté - i za to díky Bohu - On nepřipoutal milost k svátostem. Jdla je dost, ani to všechno nevypiji, nesním - a křupkavý chléb a načechráný slavník též přispějí (není-liž pravda, bratře Ignáci, vy je dovedete ocenit?). Jenom když uhodí větší zima, je to cítit, přesto, že před polednem vždy zatopí (zvenku, teplým vzduchem z komína), zaplat' Bůh za čisté prádlo - nosí se vždy v sobotu; příště bych prosil též o teplé papuče a rukavice - modrají či černají mi někdy prsty - a direktář na (nečitelné). Já mohu psát jen lístek 1. a 15. v měsíci. Ten patří samozřejmě Vám drazí - a tak, Otče, napište mým rodičům, uznáte-li to za vhodné. Pozdrav O.prov. a všem v domě. Zdar zítřejšímu průvodu. Váš v Kr. o modlitbu prosící

br.Patrik M.Kužela O.P.

Něm.polic.vězení

Karlova 44.

Podrobnosti jsou v tajně poslaném dopisu, který uvedeme.

"Bůh nepřipoutal svou milost na vnější svátostné úkony." Je to učení sv.Tomáše, Andělského učitele Církve svaté. Jde např. o pojem křtu: "svátostný" se uděluje vodou; křest "krve" mučednictvím; křest "touhy" touhou... Touhou se může přijímat i Hostie, Eucharistie.

Zmínka o černání či modrání prstů naznačuje tuhost olomoucké únorové zimy.

"Zítřejší průvod" znamená hromniční průvod se svícemi, konaný dne 2.února (Očišť'ování Panny Marie): dopis je psán 1.února a z 1.února je též policejní razítko.

Druhý měsíčně povolený lístek mluví již poplašně o zhoršování Patrikova zdravotního stavu. Je psán 22.února 1941, ale poštovní razítko je z 24.2. Je psán též Otcí Cyrilovi.

22/2 41

Důstojný Otče,

předevčirem byl u mne vězeňský lékař dr.Karschúlin a nařídil mi napsat Vám, abyste se dostavili k němu do bytu a vyžádali pro mně pokyny, co mi můžete sem nosit. Jsem v úzkých se zdravím, je obava, že se mi vrátí stará choroba (vleklý rozklad krve), když nemám denně ovoce nebo ovocné výrobky a aspoň cibuli a česnek. prosím též o něco z vaší kuchyně a chleba, jsem značně zesláblý. Jedněte rychle, zde vždy se vykažte písemným povolením, budou-li je žádat. Prádla mám na 14 dní vyjma ručníky, ale prosím o peníze. Vám v Kristu oddaný

br.Patrik Kužela

Pozdrav všem bratřím, ať píšou

Pop.středa 26.1.41

Důst.Otče,

dík za otcovská slova na lístku. Dnes ve středu jsem byl u výslechu a věc se pošle do Brna k rozsudku. Laskavě mi vydali breviář a nadto mi povolili dát si poslat několik knih. Pošlete mi laskavě v sobotu mimo listy z direktáře. do velikonoc (prozatím): 1. ze Summy ty dva svazky co probíráme u P.Emiliána a Habáně-Švacha; 2. Nový Zákon řecko-lat. (ať mi někdo půjčí); 3. svazek Březiny: Básně (z mé cely). Chci studovat, pokud zdraví, oči a světlo (zde nesvíti) dovolí. Dík za zásilku. Drazí bratři dík za pozdrav, těším se na slova. Bratře At. udělal jste mi radost svou pohotovostí, dík za zprávy. Bač (kory?), NB Též trochu papíru na poznámky ke studiu!

(Boty?) od sestry pošlete, ty papuče zde brzo prošoupem. Šp.prádlo vždy protřepete, abyste např. nedali vyprat s punčochou i rukavice, aby se nepoškodily. Zvl.dík těm, kdo mi sem nosí věci; požádejte o rozmluvu se mnou, abyste mi dali pokyny pro studium.

Modlete se za br.Patrika

Tento lístek ze 26.ledna 1941 je adresován: "*Důst.pán P.Cyril Šíma a bratři klerici*". Otec Cyril byl představený studentů určených ke kněžství (klerici). I za nacistické okupace tedy studium žilo. Zájem o básníka Březinu je pro br.Patrika příznačný: překlady hymnů z breviáře i samostatné Patrikovy básně, jež uvádíme dále, prý mají "březinovský" ráz. Důležité je upozornění, aby špinavé prádlo posílané na vyprání se "*napřed protřepalo*". Br.Patrik totiž zasouval do různých záhybů útržky papíru se zprávami. Některé z nich uveřejníme.

Ze dne 15.3., je čtvrtý lístek (4): poštovní razítko je ze 17.3.

15/3 41

I. D.Otče, děkuji za dvojí psaní i přání, i za Vaši otcovskou péči. Dobře, že teď jsou už zásilky větší - ty první byly hned pryč. Jen prosím, možno-li, 2 x týdně, aby zmizely dni, kdy jsem sláb i na breviář - jinak je dobře. Dr.Pumprla mi vždy nařizoval ovoce v každé podobě jako trvalou dietu - nedal by to písemně pro dr.Kar.?

II. Drazí bratři, vřelý dík všem za přání k svátku, pěti za psaní (rád bych, věřte, každému odepsal). Br.Ignáci za řádek a za zprávy (Akad.škola). Můj lístek č.(3), jak vidět, nemáte, ač vím, že odtud šel - psal jsem o zdraví, o zásilkách (viz I) i o knihách. Dobře jste vybrali, studuji, pokud jsem sto (viz I). Znovu snažně žádám o Hejčla StZ, "Knihy naučné" na studium (N-Test přišel 10/3); rád ihned vrátím místo něho 1-2 knihy, bude-li třeba, jen pro ně přijďte. Těším se.

Blahopřeji všem k svěcení, zvláště br.D., br.Jil. k prvotině (kdo bude další?), br.Josefovi k svátku. Prádlo: mám navíc, příště jen punčochy a tkaničky do polobot. Poděkujte za dopis dp. Šestákovi, br.Janovi Novob. do Prahy, rodičům za pečivo - jsem vděčen za modlitby. Pozdrav O.Submagistrovi a všem Váš v Kr. Br.Patrik M.O.P.

Dr.Pumprla byl svědomitý klášterní lékař.

Zkratka "*dr.Kar.*" označuje MUDr Karschulina, úředního vězeňského německého lékaře (viz lístek 22.2.).

"studuji, pokud jsem sto" *značí, že nebyl vždycky "sto" čili schopen zdravotně, nebo že nebyl klid na ubytování. Studium by mu umožnilo i podrobit se zkouškám, jakmile by se vrátil, aby se neodkládala možnost světského svěcení. Kdo se ve vězení nedovedl duševně zaměstnat, propadal zoufale šílenství či neřestem. A mohl skončit i sebevraždou. Na samotkách bylo zakázáno posadit se. "Odříkání" jednoho růžence trvá asi 15 minut: kolik "prochozených růženců", tolik kilometrů...*

Submagistr je zástupce magistra v dominikánském řádu.

Lístek označený (5) je ze dne 2.dubna 1941.

2/4 41

D.otče a drazí bratři,

pozdravuji Vás a děkuji za péči duchovní i hmotnou. Vaše zásilky mi jdou k duhu, zvl. ty poslední, jsem docela jinak svěží než dřív. Dík pí.Č. a všem; dostal jsem vše, oč jsem žádal. Ve středu 9/4 samozřejmě zásilku nečekám... -

Bratře At. znovu vřele děkuji za prádlo značky Š. - Ted' už postačí prádlo letní, týdně 1 košile a spodky (moje krátké a příště navíc moje černé trenky), 2-3 kapesníky. Máte-li poruce barevný svetr, nosil bych ho navrch, zato vracím ten bílý, velmi se tu špiní. Těž papuče vracím, a prosím o nějaké letní přezůvky (43), nemohu dupat stále v botách, když jsme 4 v cele. Studuje se mi dobře, dík za Hejčla, zatím knihy stačí. - Br.Augustine, jak se Vám teď daří? - Pozdravuji uctivě celý dům, zvl.O.Bertranda - a přeji Vám všem milostiplné vzkříšení.

Váš vděčný Br.Patrik M

NB. Dík za 100 K, vystačí na dlouho.

Je vidět, že se o pomoc pro bratra Patrika podělovali i různí věřící kromě řeholníků (pí.Č.).

Patrik děkuje bratru At(anášovi) za prádlo značky Š. Posílal mu totiž své "prádlo značky Š", což značí Šnobl. Tak se totiž jmenovali rodní bratři Atanáš a Bertrand, oba dominikáni s předcházejícím vysokoškolským vzděláním. Pocházeli z jihočeské Třeboně, jako ovoce tamního dominikánského apoštolátu. Br.Bertrand - technik; Br.Atanáš, zanícený filosof. Oba pak hrdinně zemřeli věrní rádu v komunistickém "rozptýlení", jako "pracující".

V předcházejícím lístku ze 2.dubna 1941 br.Patrik přeje "všem milostiplné vzkříšení", další lístek nemá datum, nýbrž "F.IV p.Pascha 41", což znamená "Feria IV post Pascha 41, česky "čtvrtý den, tj.středa po Vzkříšení, tj. po Velikonocích 41." Počítá se od neděle včetně.

D.otče a drazí bratři, děkujeme spolu dobrotě Boží, že nás zahrnuje den po dni tolika láskou, kolik jen jí naše věrnost unese. Já děkuji denně při dálkové adoraci za milost, že smím žít ve vašem společenství, čím dál skutečněji (20.8. e.fin.). Jsem vděčen za vše, co jste mně, drazí, dali v tyto svaté dny - nepsali jste, ale co na tom, když vím, že styk byl přímější, u oltáře kam já nemohu.

Jak bylo o svátcích na Kopečku? Co je s br.Piem? Br.Efréme, jste zase ve svém živlu, co? Br.Jene (zdráv?). Ben.D., kdybyste tušil, čím je mi zde takové slovo bratrské lásky, psal byste zas a druzí bratři též... Vřelý dík br.Chrys., za lístek z Prahy. Br.At., co je s Otcí ap.? - Knihy: dvě vrátím, a prosím o tyto: Chardon, La Cr. de J. (+ slovník fr.), a sv.Tomáš Výklad ep. sv.Pavla. Nepůjde-li, tak sv.Jana (Ovečka) a Sermones Sti Leonis Papae. Studuji přesto, že společníci (zaškrabáno censúrou) žijí nahlas; zdraví slouží. Dík za plnou krabici k svátkům; jen vložte vždy vespod též jednu růži, jestli kvete. A br.Michale, jste hotov s pís.prací? O modlitbu prosí a touží po bratrích.

V Kristu Váš

nehodný Br.Patrik M. O.P.

Pozdrav O.Smg. a všem

O Velikonočních svátcích chodívali studenti na několik dní na Svatý Kopeček. Jako magistr jsem tam byl několikrát i s br.Patrikem (1938...)

"Ben.D." značí Benedictus Deus - česky Požehnaný buď Bůh, čímž dominikán vyjadřuje své díky za všechno. Zkratky jmen znamenají bratry. Zkracují se jména, aby se získalo místo.

"La Cr. de J." značí "La Croix de Jesu", tj. "Kříž Ježíšův".

"Vložte vespod jednu růži..." znamená vložit časopis "Růže dominikánská". Plný smysl každého slova psaného z vězení pochopí pouze ten, kdo sám prožil vězení německá nebo komunistická. Tam neplatil žádný řád na obranu uvězněného. Na přední straně lístku začernila též německá censura tři a půl řádku nějakého sdělení.

Lístek ze 16.5.41 má Patrikovo číslování (9). Předchozí lístek byl číslován (6). To značí, že asi dva lístky, (7) - (8), byly censurou zadrženy a neodeslány. Dá se to usuzovat i z obsahu lístku (9), kde se

br.Patrik táže, proč mu nebyly zaslány knihy, asi žádané v censurou zadržovaných a neodeslaných lístcích. Lístek č. (9) má Patrikovo datum 16.5.41, kdežto datum poštovního razítka je 23.V. Došlo ke zdržení na censuře?

16.5.41

D.otče a drazí bratři,

pozdravuji Vás a slavím s Vámi svátek sv.Jana: de comuni. Opětně děkuji za Vaši stálou péči o mne a ještě víc za udržování duchovního společenství před Bohem. Zásilky jsou velmi vhodně voleny - jen aby Vás příliš nezatěžovaly.

Drazí, napište mi laskavě, jak je to s knihami, o které po 2 měsíce marně píšu, jsou-li zde důvody z vaší strany, skláním se vděčně před nimi - kdežto je-li odvoláno to povolení ze strany gestapa, prostě mi to sdělte, ať Vás už zbytečně neobtěžuji. Psal jsem už 1/5, že mám nadbytek ponožek a kapesníků, tak je neposílejte; zato prosím o balíček toaletního papíru. - Já píšu všechny lístky (2 x měsíčně) jen vám, vy ovšem pište, jak uznáte za dobré - jsem vděčen za ano i ne. - Zdravotní stav jako posledně; studuji Písmo a Prümmera a znovu opakuji 2.II. - Ježto teď větráme též v poledne, vzpomínám vždy, jak právě hraje volejbal. Kdo soudcuje? A hraje i br.Augustin a Ath? - Máte-li jaké dotazy ke mně, předložte je na otevřeném listě v kanceláři a požádejte, aby mi to zanesli do cely 103, k zodpovědění, jak to dělají druzí. Pozdrav všem bratřím v domě, zvl.O.provinc. Dík za delší pozdrav br.Eckhartu, Silvestru, Metodu, Prokopu, atd. z 10.t.m.

Váš v Kr.br.Patrik M.

Jde o svátek sv.Jana Nepomuckého (16/5). "De comuni" značí: podle běžného znění mučedníků, protože vlastní modlitby Janův svátek neměl (proprium).

Možnost nedocházení žádaných věcí jsme vysvětlili zákrokem censury, nebyly odeslány příslušné lístky.

Prosba o toaletní papír má hlubší význam. Na jeho útržcích byly totiž psány tajně propašované dopisy, básně a překlady hymnů. Útržky toaletního papíru se daly vsunout do podšívky prádla posílaného k vyprání. Již dříve Patrik upozorňoval, že se má špinavé prádlo před namočením "protřepat", aby se vytřepal prach, atd.

Zmínka o "větrání i v poledne" prozrazuje, že se dosud větralo jen jednou denně, což při plném obsazení cely bylo nedostatečné. Vzpomínám si, že jsme v Praze na Pankráci mnozí i omdlávali pro nedostatek vzduchu. Ještě trapnější nedostatky byly ohledně záchodů.

Lístek (10) chybí. Lístek (11) ze 16.června 1941 je adresován jen *Ctih. Bratři klerici*. Poštovní razítko odeslání je ze 17.VI., tedy ihned po napsání.

16.VI.41

Drazí bratři,

pozdravuji Vás všechny a každého zvlášť. Jak se stále máte? Jste všichni zdraví? Otec Cyril mi psal, že jede do Č.Bud. a vy že mi napíšete podrobněji o všech změnách. Dokud se budu na Váš dopis jen těšit? Zvláště Vás, drazí bratři spolujáhni, prosím o zprávy, jak se chystáte na svaté kněžství a kdy to vše bude - ovšem nenechte se rušit psaním ze své přípravy. Já se mám dobře.

Váš v Kristu nehodný bratr Patrik M.Kužela O.P.

Na čelní straně lístku je Patrikova (pro něho "srdcervoucí") prosba: "Potěšte včas mé rodiče místo mé primice." A poznámka: "Kdo mi nosí prádlo, má sám žádat o špinavé, jinak zde zůstane ležet. Punčoch a kapesníků stále mám nazbyt. Dík za zásilky. Máte-li po ruce barevný lehký svetr (obnošený), aby se dal nosit navrch, prosím oň. Pozdrav všem, poručím se uctivě do otcovské péče nového O.Magistra."

Lístek s datem poštovního razítka 5.července 1941 nemá Patrikovo datum, ani jeho číslo; měl by být (12). První pro červenec (5.VII.) je adresován P.Hyacintovi Podolákovi, na poděkování, jak uvidíme, za jeho "přípis".

Drazí,

pozdravuji Vás a děkuji za milé pozdravy a za zprávy. Dík za dopis br.Jiljího s přípisem P.Hyacinta, br.Mariánovi, který mě velmi mile překvapil a bratřím jáhnům v osobě br.Ondřeje. Prosím je o vzpomínku při slavném dni jejich života. Br.Pius mi už poslal oznámení, jako 4 ostatní. Děkuji za týdenní zásilky, zvláště za poslední vdolky a hrst třešní. Pošlete mi laskavě jednu košili navíc s našitým límcem, na soboty (lepší jsou zde barevné), a v létě pošlete krátké spodky nebo trenýrky. Na pytlík napište č.32, protože jsem přemístěn do této cely (větší).

Váš br.Patrik Kuž.

Blahopřeji k úspěchu při zkouškách, přeji všem zotavení o prázdninách a pozdrav všem v domě.

br.P.Kužela O.P.

Razítkové datum lístku 5.VII. je dnem svátku sv.Cyrila a Metoděje, kdy se v Olomouci udělovalo kněžské svěcení. Toto kněžské svěcení mělo být uděleno i jáhnu Patrikovi Kuželovi. Jak mu asi bylo při psaní uvedených řádek? Prý je viděl jít kolem sebe do katedrály, když pracoval na úpravě cesty.

Prosba o "košili s našitým límcem" znamenala, aby límec byl zvláště "našitý", takže se mohl do "našití" zasunovat papírek se zprávami.

Důst. Bratřím klerikům O.P. je adresován lístek ze dne 2/8. Dojemná je v něm zpráva o rodičích.

2/8 41

Drazí, pozdravuji bratrsky Vás každého zvlášť a Vašeho nynějšího pastýře. Přeju Vám co nejvíce vody a slunce. Já jsem též opálený - už 6.týden chodím dělat ven. Posledně jsem psal zas po půl roce rodičům. Jestli Vám nedali zprávu, jak jsem je prosil, lístek nedošel. Děkuji všem, bratři moji, za pozdravy, a za psaní a cenné zprávy od bratří Vladka, Kryštofa Dominika (vše nejlepší k svátku!) a zvláště Aťka; P.Josefovi (jen on z nich mi psal) dík za lístek z Klobouk. - Píšete mi věrně a horlivě - kdy se Vám odvděčím? Ted' ležím pár dní s hlavou, jinak zdrav. Ovocné pečivo mi jde k duhu. Pracuji většinou jen v trenýrkách, tak nepošlete - až na další - spodky ani kapesníky. A prosím o mýdlo a 20 K. Synovský pozdrav O.provinciálovi. Hojně Božích darů na přímluvu našeho Otce Dominika Vám přeje

Váš br.Patrik O.P. Kužela

Je známo, že br.Patrik byl viděn, jak pracoval venku na úpravě silnic, přesněji ulic.

V této době se svátek sv.Dominika slavil dne 4.srpna. Lístek je ze 2.srpna. Je tedy blahopřáním.

Ve druhém srpnovém lístku (16.VIII) píše:

16.VIII 41

Drazí bratři,

ani nevím, jak Vám dost poděkovat za Vaši neslábnoucí pozornost vůči mně, stejně v době studia jako ve chvílích zaslouženého oddechu. (Ten můj zde je patrně též zasloužený.) Dobrý Pán vše odplatí. I milý váš dopis z pera br.Jana (Vám, milý bratře, jsem myslím ani neblahopřál k svátku minulý měsíc, pravda? Odpusťte Vy i ostatní opomenutí - nemám zde náš kalendář ani paměť br.Efrema) se zprávami, i za lístek br.Efrema. A "last not least", ať vám odplatí i každosobotní vonný a chutný pozdrav. Kdy se vracíte z Řevnic? Okřáli jste všichni sdostatek tam "pod Berouňkou nad Tetínem" pro další rok? Já jsem celkem zdrav až na občasnou 2-3 denní nevolnost. A co hlavní, mám vnitřní klid a jsem šťastný - nic podstatného mi nechybí. Totéž přeju z té duše Vám všem, drazí - dnes vím, že všude je zem Páně a práce pro nás dost všude tam, kde nás postaví Pán. - Pošlete mi, prosím, už dlouhé spodky, a kapesníky vždy jen dva; a "toal.papír". Dík za 20 K.

Váš v Kristu Br.Patrik O.P.

Otče Hyacinte (magistré?), přeji Vám k svátku tolik lásky a přízně P.M., jako ji věnovala Vašemu patronu.

A již předem blahopřeji M.Augustině St.ke svátku. Necht' se dožije ještě většího rozkvětu svého díla.

Br.Patrik O.P.

Zmíněný Jan je svatý Jan z městečka Gorcum, dominikán umučený od protestantských nekatolíků za věrnost Eucharistii roku 1572. Nazývá se též Kolínský, podle kraje Köln, kde byl umučen s 18 dalšími pochytanými katolickými kněžími.

Angl.fráze "*Last not least*" značí česky "*Poslední sice, ne však méně důležité*".

Toho roku šli bratři klerici na prázdniny do obce Řevnice, kde pražští dominikáni obdrželi darem větší hospodářství, kterého se pak otec Jiří jako pražský převor snažil zbavit (1946-49). Uprostřed chudých železničářů to dělalo pohoršení! Chtěl jsem "prodat" pozemky za nejnižší cenu malorolníkům ze vsi, avšak "církvní úřad" mi to na popud KSČ zakázal. V roce 1948 byl celý statek zabrán státem, bez jakékoliv náhrady.

Br.Patrik píše, že "*má vnitřní klid a je šťastný*", což je hrdinné, když uvážíme, že to píše z vězení, a zvláště v měsíci, v němž se měl stát knězem, po čemž hluboce toužil. A dále poznamenává "*nic podstatného mi nechybí*", neboť "*Bůh nepřipoutal milost jen k svátostem*", jak psal dne 1.2.41.

Otci Hyacintovi Podolákovi přeje k svátku (17.srpna) "*tolik lásky a přízně*" Panny Marie, jako ji věnovala jeho nebeskému ochránci sv.Hyacintovi z Opole. Otec Hyacint Podolák byl prý sveden mladou olomouckou terciářkou a oženil se s ní. Přes všechnu námahu např. sestry Evy Nejezové, aby se vrátil, "manželka" ho prý nepustila. S vědomím, že je "knězem na věky" skončil jako "starokatolický biskup", pověstný mariánskými kázáními. Sestra Eva (táž, co zachránila "papíry" br.Patrika před komunistickým zábořem a předala otci Jiřímu Veselému) říkala otci Jiřímu, že při návštěvách u otce Hyacinta Podoláka, často ho našla, jak se snažil "smířit" Schopenhauerovu "filosofii zoufalství" s "filosofií skutečnosti" sv.Tomáše Akvinského. Říká se, že Otec Hyacint zemřel smířen s katolickou Církví.

Není náhodné ani závěrečné Patrikovo přání Matce Augustině Stuchlé, generální představené sester dominikánek v Řepčíně. V této době vládla mezi dominikánkami a dominikány v Olomouci (P.Emilián Soukup) opravdu velkodušná spolupráce. Dominikánské generální studium začínalo vést národ kulturně i nábožensky: Edice Krystal, Filosofická Revue, Revue Na hlubinu, Vítězové, Výhledy, Růže dominikánská, český překlad Theologické Summy sv.Tomáše, přednášky, sjezdy, akademické týdny, atd. Řepčinské dominikánky vynikaly jako vychovatelky věřících učitelek na vysoké evropské úrovni. Žily z duchovního odkazu zakladatelky sestry Rajmundy, zapojené do Řádu přímo bl.Hyacintem M.Cormierem O.P. Pod jejím duchovním vedením pak vyrostla její duchovní dcera, dominikánka sestra Marie O.P. (Filomena Dolanská), umučená v německém vězení jako br.Patrik. Narodila se 30.listopadu 1895 ve Všemíně u Zlína. Roku 1915 maturovala v Řepčíně a stala dominikánkou. Působila ve Vlastovičkách (opavsko), kde byla její představenou s.Rajmunda. Roku 1941 byla zatčena gestapem a zemřela 8.prosince 1943 v nacistickém táboře Ravensbrücku, na svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie a byla zpopelněna (Viz "Růže dominikánská" 1947, "Světlo" 5.II.1994, a "Rosa mystica" 1996, č.6). Podrobnější zpracování pro blahorečení se připravuje. Lístek s přáním M.Augustině je psán 16.srpna. Svátek sv.Augustina se slaví 28.srpna. Dominikánský řád má zvláštní vztah ke sv.Augustinovi, jak pro bratry tak pro sestry.

Následující lístek ze 6.září 1941 je adresován na Noviciát O.P.

6.září 1941

Drazí bratři,

pozdravuji Vás vřele každého zvlášt' s J.E.br.Jiljím v čele. Br.Jílku, Vám zvlášt' Bůh odplat' všecku starost o mne, i ten poslední obsažný dopis. Škoda milého br.Bernarda; zprávě o Angelikovi se nedivím, pokud ho znám z dřívějšíka (od r.1927). Dostali jste můj poslední pozdrav? Psal jsem i o hřeben, proč jste mi ho neposlali? Poděkujte za mne M.Augustině za zájem o mne. Viděl jsem hned, že minulou sobotu bylo něco od nich z Řep. A co je s mými knihami, co jsem posledně o nich psal?

Máte je už? Moji rodiče museli můj poslední lístek (v čci) nedostat, když mi stále nepišou ani slova, ani sestra L. ani bratr. Což nevědí, že mi mohou psát? - Prosim Vás, nejmilejší bratři, pište mi pokud možno na stroji. Je to lepší pro cenzuru a můžete pak psát víc. Jenom vždy připište pár řádků rukou, abych se potěšil. Pošlete mi už můj bílý svetr (v noci je chladno) a krém na boty, ale ne v plechové krabičce. Duch. cvičení dělám s Vámi. Váš br.Patrik.

Otče magistře, děkuji Vám za to, že jste uklidnil mé rodiče, aby neměli obav o moje zdraví. Jsem teď zdrav. vaše týdenní přilepšení mi prospívá.

Pozdravuji uctivě O.Habáně, O.převora a důst.O.lektory. Kolik budou mít letos žáků? Pozdrav mým milým br.laikům.

Je vidět, že sestřičky dominikánky z Řepčína byly spokojeny s přáním M.Augustině, a odpověděly "přilepšením".

Další lístek bratra Patrika ze 16.zář 1941, z olomouckého vězení je adresován: *P.T.Bratři klerici O.P. Olomouc.* Poštovní razítko má datum 17.9. Lístek tedy šel ihned. Je to poslední lístek z Olomouce a je velice krátký.

16/9

Drazí,

pozdrav a dík za balík i svetr. Od 31/8 jste nepsalí? Jsem zdrav. Váš v Kristu.

17.9: Večer přišel dopis od br.Augustina. Dík zaň

Br.Patrik Kužela O.P.

B. TAJNÉ DOPISY

Z Olomouce se zachovalo několik tajně propašovaných stránek, "motáků", objevených při doporučeném "protřepávání" špinavého prádla před namočením. Jeden je - podle obsahu - z doby těsně po Velikonocích 1941. Je na jemném papíře (toaletním?), který mohl být nepozorovaně zasunut do prádla. Nemá však stopy po složení. Br.Patrik píše:

Drazí, tisícový dík za projev Vašeho bratrství jakož i za velikonoční dopis, o němž se zmiňujete. Jsme stále jedno, ale jaká radost mít Vás všechny najednou před sebou tak živě a svěže jak ta jarní tráva venku, která prý je už jak brčál. Dík za zprávy o Vás. Škoda noviců - Bůh dal Bůh vzal. O.Alb. též dík. Br.Piovi gratuluji ke zkouškám i k svátku, stejně br.Ath.Jiljímu, a O.převorovi zvlášť. Můj šk.rok v květnu propadne, že? - dík Bohu i za to.

BRATŘI s děkanem v čele (blahopřeji!) jsem vděčen za zásilky, zvlášť ta poslední měla šťastnou sestavu, i mléko je dobré. Zdraví se mi teď nezhoršilo, tak studuji po chvílích den jak den. Summu 2-II bych už vrátil a prosil bych o I (tu mám dělat skoro celou), a 1 - II bych chtěl česky - když nejde dostat Chardona a sv.Jana od Kříže, o což jsem psal v dubnu. Prádlo chodí dobře (bylo vskutku chladno), jenže kapesníků a punčoch mám plnou polici, aspoň tak měsíc stop.-

Chorým bratřím přeju zdraví, zvl. br.Piovi a Bernardovi, ten asi čeká na mne se svěcením. Br.Michale, mám radost z krásných článků došlých 19/4. Br.At. škoda, že nemohu číst Vaše práce. Jsem rád, že jste byli na Kopečku. Modlím se vděčně za Vás všechny i jednotlivě, a hlavně za Vás kandidáti svěcení. Dopřeje to někdy dobrý Bůh i mně? Doufám - a sdílím Vaše radosti i boly v Kristu. Váš nehodný bratr Patrik Maria. Zvláštní pozdrav bratřím laikům a br.Chrysostomovi -

Tolik na jemném útržku papíru, bez data. Ve spodním rohu papíru je prázdné místo ve tvaru čtverce.

Z narážek vysvítá strach a bolest nad ztrátou školního roku, ale též přímo září touha po kněžském svěcení.

Otřesně působí šest stránek (1 - 6) s datem 25.srpna. Použitý papír je tvrdý, proto nemohl být skryt v prádle. Podle zkušeností z internace v Želivě (r.1950-55), když kněží bývali posíláni na práci ven -

obyčejně na takovou, jakou lidé venku odmítali dělat - časem se dalo navázat přátelství s dělníky na svobodě. Ti pak od nich přebírali poštu nebo aspoň písemné vzkazy. Br.Patrik píše, že byl též poslán ven během několika týdnů, a proto mohl navázat přátelství a poslat dopisy do kláštera. Teprve z nich se dovídáme o pravém stavu ve vazbě. V levém horním rohu začíná text značkou kříže s "D". V pravém horním rohu prvního lístku je datum 25.srpna. To odpovídalo době, kdy se chodilo na práce ven. Lístky jsou očíslovány Patrikovým stylem. Datum je připsáno inkoustovým perem, odlišně od "motáku".

25.srpna

Moji předraží bratři v Kristu

*causa mea *)*: Po vzniku Protektorátu jsem se přidal k hromadné žádosti Čechů v cizině o zavedení české čtvrhodinky ve franc. rozhlasu pro Čechy usazené ve Francii a Belgii, protože jim bylo znemožněno poslouchat Prahu, jakmile se octla v nepřátelské Říši. Záznam o tom musil přijít do rukou (Němců) při obsazení Paříže a ministerstva rozhlasu. Udělal jsem to jako povinnost Čecha v přesvědčení, že nejde o politiku a že se to netýká Německa. Ale v mém obvinění to bylo překrouceno. tak přišli na mé jméno a zatkli mne. Obvinění, jako bych objednával rozhlas pro Protektorát, jsem při dvoudenním výslechu vyvrátil, takže šetření skončilo, a tak od února jsem v klidu a bezpečí. Samozřejmě, to je jen pro vás...

*Přijměte ode mne pár slov (psaných volněji než jindy) v den kdy začínám osmý měsíc této Boží hry na schovávanou. **) Chvalte ho se mnou a chvalte ho za mne, že vedle své štědrosti ke každému z Vás na mně nejmenším ukazuje dobrotu tak nevyčerpatelnou, že se má duše přímo zalyká vděčností a rozechvělým štěstím ve chvílích kdy Bůh dá. Věděl jsem od jiných, že si náš Pán hraje s dušemi, ale netušil jsem, že si s nimi hraje tak rozkošně a pozorně a zároveň důsledně a neúprosně tak, že je to až kruté, nikoli naší duši, ale jejím nemocem a slabostem. Ano k naší chudokrevnosti v lasece (nebo bych tomu řekl srdeční vada) je tím nesmiřitelnější, čím shovívavější a milosrdnější je k nám svým tvorům a bratřím zároveň. Já jsem postupem času tím šťastnější, čím méně mě dobrý Vůdce nechává mimo něj samého. Dříve bych nebyval věřil, že řeholník může mít tolik hraček, které mu vadí v chůzi vpřed či v letu vzhůru. I nejposvátnější věci a nástroje milosti mohou být takovou překážející hračkou, pokud jich neužíváme naprosto čistě - a proto i ty nám na čas bere náš Vychovatel a Magistr. Mám na mysli svůj hlad po Eucharistii, po mši svaté, po chórové modlitbě, po studiu Sacrae Veritatis, po povznášející Vaší společnosti, drazí bratři, nevyjímajíc ani požeňnanou rekreaci, vycházky, atd. A jsem šťasten. Jsem šťasten a vděčen za to, že už od Vigilie Nanebevstoupení Páně (je to přes tři měsíce, pravda?) jsem zbaven všech knih, nejen Summy, ale i breviáře. Prosil jsem pp.dozorce, aby Vám je v sobotu nato vydali, že nejsou moje - slíbili. V lístku k 1.červnu jsem Vás vyzval, abyste si knihy vyzvedli - lístek zabavili (nedošel, že ne?). Právě zmínka o breviáři v psaní br.Valentina mne přiměla k tomuto dopisu. COMBURE AUT CONDE ***)*

*Vaše týdenní Liebesbriefy ****), moji drazí, docházejí v pořádku (v praxi to omezení na příjem jednoho dopisu neplatí - dostanem vše nezávadné, co přijde). K dlouhé řadě Vašich dlouhých pozdravů se posledně přidali br.Ignác a Valentin, a br.Jiljí svým lístkem. Vřele děkuji za hojné zprávy z Vašich prázdnin -*

Snad tušíte, jak mě zajímá každá maličkost týkající se kohokoliv z Vás, které tolik mám rád. Ano neostýchám se napsat, že Vás miluji, když Vás zároveň odprosím za všechny nedostatky, které jste kdo snad na této mé lasece trpce zakoušeli, dokud jsem směl být s vámi. Bůh ví o mé snaze uskutečňovat to Unun necessarium - jediné nutné, jako ví o všech kazech té snahy a o všech mých zpronevěrách. Spoléhám na Vaši ušlechtilost, že jste mi dávno odpustili vše, čím jsem komu ublížil a že jste to přičetli spíš na vrub mé neomalenosti než zlé vůli. -

A teď něco o těch sedmi měsících. Prožívám 3.etapu:

- 1) necelé 3 neděle úplné samoty,*
- 2) od půle února do 26.června na téže "samotce", malé cele, ale se dvěma až třemi společníky (20 se mi jich vystříдалo) za nedostatku vzduchu, jídla a zčásti i klidu. Ale zato netušené možnosti apoštolátu 100procentně dominikánského.*
- 3) Od 26.června jsem na společné cele "arbeiterů" (pracujících), kde je nás 15 - 30 (jak kdy); chodíme pracovat, ale ne všichni každý den. Zde je stravy trošku víc, takže nehladovíme; zato klidu je tu mizivě málo, ale láska je vynalézavá a já se snažím i v těchto okolnostech zůstat práv i lasece k*

blíznímu i povinností k vlastnímu růstu, který je bez pravidelného denního klidu nemožný. seznámil jsem se dosud se 60 - 70 lidmi nejružnějšího přesvědčení a povolání a inteligence (kolik jich ještě bude? Bůh to ví). Jsem vděčný za všecek posměch ze strany personálu mířící na můj stav (rukou však na mne nesáhli ani při výslechu ani po něm). "Blažení buďte, když vás budou lidé nenávidět pro jméno mé" (Mt 5,?), i za to dlouho trvající bombardování nemravnými řečmi, v kterých si libovali někteří spoluvězni, ne snad aby mne dráždili, ale prostě že to byl jejich život a v oblasti sexuálních pudů byl celý jejich život. Viděl jsem blahodárný účinek samoty (na samotce) na lidi, kteří do té doby si nedopřáli klidu a uhýbali zásadnímu řešení stěžejních problémů lidského života.

Co se týče práce, dělal jsem už všelicos. Mnoho dní jsem drhl parkety a zjistil jsem, že k tomu mám nejlepší průpravu ze všech soudruhů, protože jsem byl sto celé dni se plazit po kolenou, utvrdlých z kláštera, čehož se druzí hrozili.

V den, kdy moji kolegové-bratři byli svěceni na kněze, vozil jsem hlínu a tloukl kamení, stejně v den jejich primice. Na Hod Boží velikonoční jsme myli chodby a schody. Zde se nijak na neděle nebdá.

Se zdravím jsem na tom dobře. Ta periodická nevolnost se zatím už nevrací, chvála Bohu.

Jsem vám vděčný za těch trochu buchet týdně a za mléko a tu a tam hrst ovoce. Záleží na tom, který z dozorců je právě při přejímání prádla; jeden pustí všecko, druhý Vám něco vrací. Někdy by toho prošla i větší krabice než nosíte, jindy např. posledně jsem dostal jen 7 kousků pečiva.

Drazi bratři, vím, že je venku čím dál tím větší nedostatek; kdyby Vám to shánění mělo působit obtíže, upustěte od toho, a neposilejte nic, dá Bůh, že to přestojím bez vážných škod na těle a s velkým ziskem pro duši: "Těm, kteří milují Boha, všecko napomáhá k dobrému."

Blahopřeji O.Rosárovi k úřadu submagistra a Otcí Hyacintovi k magistrovství. Modlím se za Vás, utíkám se pod Vaši péči a prosím Vás všechny o další modlitby. Děkuji za dva lístky O.Josefovi, za pozdrav O.Václavovi z Prahy a zvláště O.Albertovi za jeho stálou duchovní podporu.

Co se týče breviáře br.Jana a ostatních knih, požádejte v sobotu či lépe jiný den (kdy nemají zde tolik práce), aby Vám je vydali a já o to požádám též. Prosím Vás, pošlete mi při prádle též hřebínek, ten se pustí. Zkuste v buchtě poslat občas cukerin, protože ty malé koláčky už nepitvají. Rád bych Vám, moji nejdražší, napsal toho 10 x tolik - ale ostatní nechme až ústně, toto snad postačí na hrubou informaci. Já prosím denně, aby mi Pán neodpíral, přes moji slabost, podíl na Vašich utrpeních ve smyslu Communio sanctorum - Společenství svatých.

Váš ve sv.Dominiku nehodný bratr Patrik Maria OP.

Poznámka: na 4.stránce "motáku" je dole pod čarou připsáno tmavým písmem: "Znovu blahopřeji k svátku M.Aug.Stuchlé OP."

*) Česky: "můj soudní případ".

***) Zatčen byl 25.1.1941: šlo by tedy nyní asi o měsíc září.

Datum "25.srpna" v rohu nahoře, je připsáno perem, ale Patrikovou rukou.

****) Česky: "SPAL NEBO UKRYJ", rozumí se tuto zprávu

*****) Česky: "milostné dopisy" nebo též "dopisy z lásky"; zde spíše "z lásky", rozumí se "bratrské".

Bylo by snad zajímavé srovnat tyto zkušenosti br.Patrika se zápisem o internaci v Želivě v letech 1950-55: "Stalo se v Evropě". Komunistická týraní překonávala krutosti nacistů? Patrikův případ skončil mučednickou smrtí. "Případ" v Želivě skončil záračným zásahem bl.Hyacinta Maria Cormiera OP na svátek sv.Dominika (1950): uzdravením a blahorečením (Viz: J.M.Veselý, Zázrak v Želivě, Olomouc 1994 MCM, - Týž, Znamení času, Blahoslavený Hyacint Maria Cormier O.P., Rosice 1997 Arca JiMfa. Druhé vydání v "Gloria", Rosice u Brna, 1998.

2. BRNO

Další Patrikův korespondenční lístek, a sice vůbec poslední, je již z Brna. Má odesílatele P.Fr.Kužela, Brno, Kaunicovy koleje, 87 B. Je z 8.listopadu 1941. Datum poštovního razítka je 12.XI.41. Adresát je: P.T. P.Hyacint Podolák O.P. a bratři, Olomouc, Bernardinská 14.

Drazí, pozdravuji Vás a sděluji z Brna, že jsem zdrav a spokojen, což přeji i Vám. Dostali jste odsud poštou balíček mých věcí? Prosím Vás, pošlete mi 30 K, dvoje teplé zimní prádlo (košile co možná s límcem, spodky a punčochy co by držely bez podvazků), a ty vysoké papuče od sestry, ježto boty mám roztrhané stejně jak toto prádlo, co zde mám. Pište mi jako v Olom, sdělte příb.; Váš P.Fr.Kužela O.P.

Br.Patrik se táže: "Dostali jste odsud (tj. z Brna) balíček mých věcí?" Zachoval se nám útržek o zaslání balíku z Brna. Avšak *Odesílatel: "Fr.Kužela"* je napsáno cizím rukopisem, ne rukou br.Patrika.

"*Sdělte příb.*" na lístku znamená "*sdělte příbuzným*", hlavně rodičům.

Sestra br.Patrika Kužely píše: "... *Mluvila jsem s bratrem 15 minut. Ihned jsem ho poznala, byl trochu dost zarostlý, ale byl to st.* ("ale byl to st" je škrtnuto) *Seděli jsme spolu ("spolu" škrtnuto) těsně proti sobě na židlích a pohovořili jsme si tak mile, jako v Olomouci v hovorně. Je stále usměvavý a tak dobré myslí jako vždy jindy. Bledý je, trochu pohublý, ale nějak nápadně špatně nevypadá. Mnoho a mnoho Vás všechny srdečně pozdravuje a těší se. Řekl mi, že s ním pěkně jednájí a pevně věří v návrat. Snad to může být i za dva dny, za dva měsíce, nebo neví, kdy, ale bude to. Z toho prádla, co jste mi poslali, si mohl vzít všechno, i papuče. K tomu jsem mu koupila ještě teplou košili, dva ručníky a z domu dvoje ponožky. Odnášel si to pak v náruči. Ale od jídla jsem mu nemohla - přísně nesměla - nic dát, jenom dvě jablka. To všechno se dělo za přítomnosti vojáka, musili jsme všechno mluvit nahlas, ale nám oběma to vůbec nevadilo. I ten byl k nám laskavý a v lecčems poradil: dopisy může dostávat, a sice: za měsíc jeden dopis, bratr též může 1 x za měsíc psát (15. v měsíci). Prádlo jim v koleji perou, jinak pokud nemají nic roztrháno, jiné nevezmou, vrátí zpět. Z peněz může mít 30 K na měsíc. Řekl mi bratr, že Vám psal o nějaké prádlo. Tak abyste mu teď nic neposílali, prý by to stejně vrátili. Peníze teď také má. Kolem 15. t.m. Vám bude psát, prosím Vás mnohokrát, kdybyste mi pak ihned napsali, co psal. Mají tam ústřední topení, řekl mi bratr, a pochvaluje si to, prý je to jedinečná věc. Je v Brně už čtvrtý týden, nepracuje, je jenom ve světnici. V Olomouci prý pracovali. Teď prý nesmí mít žádné knihy.*

Celá věc mi dala mnoho vyřizování, ale konečně vše tak pěkně dopadlo, jak jsem vůbec nedoufala. Na velitelství Gestapa také mně laskavě všechno vyřídili a velitel kanceláře mi řekl: "To Váš bratr je ten duchovní z Olomouce?" Když mě tak přívětivě oslovil, zeptala jsem se, jestli se můj bratr vrátí. Řekl mi: "Ano, vrátí se, ale až bude po válce, před válkou ne."

...Návštěvu může mít až za dva měsíce, někoho z nejbližších příbuzných. Kdybych k tomu byla určena opět já, byla bych šťastná. Přesto ale, kdyby některý důst.pán jel do Brna, třebaš dříve, může se pokusit něco mu dát od prádla (ale nevím, jestli by vzali, ačkoli košili a spodky má asi jedny).

Už by to asi bylo všechno, vím, že už budete klidnější...."

Patrikova sestra se jmenovala Lidmila.

3. OSVĚTIM

Od br.Patrika máme z Osvětimi dva dopisy. První je ze 30.listopadu 1941, tedy po příjezdu. Předkládáme jej česky:

Zajištěný Čech

Kužela Franz

narozený 16.11.1915 K.L.Auschwitz

Věz.číslo 23 150 Blok 5, Postamt.2

30.11.41

Moji milí! Pozdrav vás Bůh! Šťastně jsem dorazil 21.listopadu. Prosím, přečtěte si všechno, co je na vnější straně dopisu. Zasilání peněz je dovoleno - až do 40 RM měsíčně. Začíná být chladno. Bylo-li by vám možné, pošlete mi teplé věci, které jsou udány na přiloženém lístku.

Jsem zdrav a cítím se dobře, což přeji také vám všem. Těším se velice na vaši první odpověď - pospěšte si. Ve svém povolání se utvrzuji stále více. Myslete na mne v modlitbách, ani já se

nepřestávám modlit za vás. Pozdravuji všechny drahé bratry, jakož i moje rodiče a příbuzné.

Vytrvejte v milosti a požehnání Božím

Váš, vás milující br.Patrik

Franz Kužela

Směrnice pro styk s uvězněnými jsou jak na obálce tak na první straně dopisu:

Koncentrační tábor Osvětim

Při dopisním styku s uvězněnými se musí zachovávat

následující nařízení:

1) Každý zajištěný smí od svých blízkých (Augehörige) během jednoho měsíce obdržet dva lístky nebo dva dopisy i jim je poslat. Dopisy pro zajištěné musí být psány jasně čitelně a sice inkoustem, a mohou mít jenom 15 řádek na stránce normálně velké. Dopisní obálky musejí být bez "vystýlky". V jednom dopise může být přiloženo jenom 5 poštovních známek po 12 Pfening. všechno ostatní je zakázáno a podléhá zabavení. Lístky mají 10 řádků. Pohlednice nemůže být použito jako lístků.

2) Posílání peněz je dovoleno.

3) Je nutné dbát na to, aby při zasílání pošty nebo peněz byla na posílané věci psána přesná adresa, a sice: jméno, datum narození a číslo vězně. Je-li adresa vadná, bude věc vrácena odesílateli nebo zničena.

4) Časopisy jsou dovoleny. Musejí však být objednávány jenom poštovním úřadem K.T. Osvětim.

5) Posílání balíčků není dovoleno, protože zajištění mohou si koupit všechno v táboře.

6) Žádosti o propuštění ze zajištění obrácené na vedení tábora nemají smysl.

7) Povolení k hovorům nebo návštěvám se zajištěnými v koncentračním táboře není zásadně dovoleno.

Velitel tábora

Druhý dopis bratra Patrika je z 1.února 1942. Podle udání na adrese byl br.Patrik přeložen z bloku 5 na blok 10. Dopis je adresován podle obálky, jež se zachovala, na *Ludvíka Dubského, Olomouc, Bernardinergasse 14., Protektorat B.- M.*

1.2.42

Milý bratře,

zdravím tebe i mou celou tak drahou rodinu. Psal jsem, po prvé, do Olomouce, ale odpověď jsem dostal od sestry Lidmily, a tak jsem psal jí dvakrát do Nedasch (?). Děkuji velice za rukavice a teplou šálku, které jsem od vás dostal. Z peněz, které jste poslali, jsem již dostal 15 marek. Jsem rád, že od nyníška si mohu vyzvednout dvakrát za měsíc 20 marek, jestliže mi něco pošle i sestra, jak píše. Jsem zdrav a spokojen, což přeju také vám všem. Nezapomínejte přiložit vždycky 5 poštovních známek á 12 pf. Modlím se za všechny, co je mám rád, a prosím také o totéž. Pozdravujte všechny dobrodince naší rodiny a i ty moje ve Vlčnově. Objímám vás všechny a zůstávám v Božích rukou

Tvůj bratr František

Dopis je psán 1.II.1942, ale poštovní razítko je z 12.II.1942.

Podle úředního sdělení zemřel Fr.Kužela dne 21.listopadu 1942 v Osvětimi na zápal plic, pohřeb žehem.

Br.Patrik byl zatčen 25.ledna 1941, na svátek "Obrácení sv.Pavla". Také základní otázkou Patrikovou bylo: "*Pane, co chceš, abych činil?*" (Sk 22,10) V den jeho úmrtí, 21.listopadu, se připomíná a světí "Zasvěcení Panny Marie v Jeruzalémě", latinsky "Praesentatio". Slavení této památky má svůj původ na Východě... Spolu s východními křesťany si dnes připomínáme osobní zasvěcení Panny Marie, jímž se zcela odevzdala Bohu do služeb díla spásy a tak se stala vzorem života zasvěceného Bohu. Zároveň ji uctíváme jako živý Boží chrám, jímž byla už okamžiku svého početí...*) Panenská Matka

představila bratra Patrika celému nebi.

Podle domnění některých Patrikových přátel a duchovních vůdců, celá Patrikova bytost se zdála průzračná, a budil dojem, jako by se nebyl dopustil od svatého křtu žádného osobního vědomého těžkého hříchu... Jako by křest byl pro něho "zasvěcením", jež bylo pak prohlášeno řeholními věčnými sliby podle sv. Otce Dominika. A vyvrcholilo mučednickým svědectvím. Podle prohlášení otce Pia Křivého O.P., řeholního vrstevníka a přítele bratra Patrika - základním rysem Patrikovy povahy byla VĚRNOST.

*) Denní modlitba církve, III, 1338, Praha 1987.

III. BEZ HRAČEK...

Korespondenční lístky procházely policejní kontrolou. Aby vůbec prošly, omezovaly se prostě na základní sdělení potřeb. Opravdovější sdělení nebyla možná ani při návštěvách: mluvilo se v přítomnosti strážce a rozkaz byl: "mluvit zřetelně a hlasitě". Někdy se totiž stalo, že stráž, hlídající vězně při návštěvě, byla "lidská" a mohla prostě "neslyšet" i důvěrnější sdělení. "Mluvit zřetelně a hlasitě" znamenalo, že za dveřmi "hovorny" seděla další stráž a ta kontrolovala jak rozhovor s návštěvou tak chování samé strážce při návštěvě. Tento systém převzali od nacistů i komunisté, jak jsme to prožili např. v "Internacním středisku" v Želivě (1950-1955).

Pravdivější sdělení bylo možné v "motácích", propašovaných "nezákonně" při pracích venku anebo i prostřednictvím některých strážných. Ale i zde byla nutná opatrnost, protože "pašerák" přenášející lístek mohl být dopaden anebo konečně i "zrádce". Měli jsme obojí zkušenost ze Želiva. Podobný stav prožíval tedy i bratr Patrik v Olomouci. Tajná sdělení nazývá "volnější", což platilo hlavně o motáku s datem "25.července". Tam popisuje, mimo jiné, svou osobní otřesnou duchovní skutečnost, objevenou a možná přesněji - "zjevenou" Bohem v duchovní prázdnotě a vězení. Že by se totiž řeholníci ve svém normálním duchovním životě mohli stát obětí "hraček", to by znamenalo nebezpečí soustředit se pečlivě, ale výlučně jen na plnění především vnějších úkonů zbožnosti, a to i u svátostí. Při nemožnosti přijímat svátosti, především svátosti smíření a Eucharistie, zjevil bratru Patrikovi Duch Svatý, že "Boží milost není vázána na hmotu". Bůh může dávat svou milost i přímo! Ovšem aby to člověk pochopil a prožil, musí projít bezmezným očištěním, které uskutečňuje Bůh sám! To je popsáno, lépe řečeno, jen naznačeno, v "motáku z 25.srpna 1941". Tam bratr Patrik píše:

"Přijměte ode mne pár slov (psaných volněji než jindy) v den kdy začínám osmý měsíc této Boží hry na schovávanou. Chvalte ho se mnou a chvalte ho za mne, že vedle své štědrosti ke každému z Vás na mně nejmenším ukazuje dobrotu tak nevyčerpatelnou, že se má duše přímo zalyká vděčností a rozechvělým štěstím ve chvílích kdy Bůh dá. Věděl jsem od jiných, že si náš Pán hraje s dušemi, ale netušil jsem, že si s nimi hraje tak rozkošně a pozorně a zároveň důsledně a neúprosně tak, že je to až kruté, nikoli naší duši, ale jejím nemocem a slabostem. Ano k naší chudokrevnosti v lase (nebo bych tomu řekl srdeční vada) je tím nesmiřitelnější, čím shovívavější a milosrdnější je k nám svým tvorům a bratřím zároveň. Já jsem postupem času tím šťastnější, čím méně mě dobrý Vůdce nechává mimo něj samého. Dříve bych nebyval věřil, že řeholník může mít tolik hraček, které mu vadí v chůzi vpřed či v letu vzhůru. I nejposvátnější věci a nástroje milosti mohou být takovou překážející hračkou, pokud jich neužíváme naprosto čistě - a proto i ty nám na čas bere náš Vychovatel a Magistr. Mám na mysli svůj hlad po Eucharistii, po mši svaté, po chórové modlitbě, po studiu..."

1. BÁSNĚ

Vítězné osvobozování se od "hraček" je zachyceno v dochovaných básních. A tak vedle "lístků" a "volnějších" motáků máme "zázračně zachované tenoučké, téměř průhledné lístky s básnickým záznamem o Patrikově prožívání "Božské hry" o osvobozenou lásku mezi Bohem a člověkem.

Když mi sestřička Eva Nejezová předala na Jesenci celý poklad Patrikova odkazu, doma v Protivanově, při zamčených dveřích a v pozdních hodinách jsem prožíval duchovní závratě nad lidskou bezprostředností a nadpřirozenými dálkami především Patrikových veršů. Prvně se mi dostaly do rukou jeho básně bez určení data. Myslel jsem, že jde o zachycení vrcholných úzkostí před

smrtí v Osvětimi. Postupně jsem objevil i básně s určením času. A zjistil jsem, že vznikaly roku 1941, tedy ještě v Olomouci, a při jasné rovnováze vědomí v boji mezi vyumělkovanými "hračkami" a "sladkou krutostí Boží lásky". Nejlepší možnost je pochopit, by bylo prostě je prožít. Začneme těmi, které mají určené čas: zatčen byl 25.I.1941. První báseň má datum 22.II.1941. Pořadové číslo 4. Kde však jsou básně s číslem 1 - 3 ?

4

POPELEC

1. POMNI ČLOVĚČE, ŽE JSI PRACH,
JAK SIS NIC NEPŘINES NA SVĚT V TO SLZAVÉ ÚDOLÍ

TAK SI NIC NEVEZMEŠ NAZPĚT AŽ SMRT ŽIVOT PŘEBOLÍ
VŽDYŽ JSI ČLOVĚČE ZEM A PRACH.

2. VESMÍR DOMINE, KLESNE V PRACH,

TĚLO SE DO ZEMĚ VRÁTÍ, DUTĚ LKÁ DUNĚNÍ HRUD.
STARCE I JINOCHA SKLÁTÍ DOTYKEM KOUZELNÝ PRUT.
TVŮRCE POKYNE, BLESKNE V TMÁCH.

3. ŽE JSI, ČLOVĚČE, DOUHÝ PRACH?

S TĚLEM TI DÁN DUŠI SKLOUBIL, URČIL JI K SVÝM VĚČNÝM HRÁM,
TESAL, SKLENUL JI A HLOUBIL NA DUCHA SVATÉHO CHRÁM.
NEJSI ČLOVĚČE DOUHÝ PRACH.

4. PROČ JSI, ČLOVĚČE, BLÁTO PRACH?

MĚCHEM DÝCHY ZADUL ĎÁBEL, CHTÍČ VYSUŠIL TĚLO V PRACH,
PAK TI STAVĚT KYNUL BÁBEL, ČNÍT MĚL AŽ DO NEBE, ACH!
HŘÍCH SI TĚ VLEČE V MRÁKOTÁCH!

5. BU SI DO ČELA SYP SI PRACH,

NESKLÁDEJ NADĚJI V HLÍNU! KŘEHKÝ JE ŽIVOTA STVOL,
VIZ JEJ JIŽ DNES V HROBU KLÍNU, CO CHCE BŮH, OCHOTNĚ VOL
VŽDYŽ JSI Z POPELA, VŽDYŽ JSI PRACH

POMNI ČLOVĚČE, ŽE JSI PRACH!

22.II.41

Nahoře v levém rohu originálu, to jest propašovaného lístku, je "4" psané bratrem Patrikem! Jeho rukou je psáno i datum 22.II.41

5

ŽÍZNÍM

1. JEŽÍŠI, SLYŠ VZLYKOT MŮJ
KŘIŠŤÁL HLE Z RAN MOKU VYTRYSKL. KLEK, BYCH DIL
PŘISSÁL SE, DLAŇ K BOKU PŘITISKL. KREV TVÝCH ŽIL
POTOKEM PROUDÍŠ, PROUD OKEM LOUDÍŠ
OTROKŮM SLOUŽÍŠ, S PROROKEM BLOUDÍŠ

CO O MNĚ SOUDIŠ?
KLOKOTEM VŘEŠ, LÁSKOU MŘEŠ,
PŘÍVAL K NÁM TĚCH TOKŮ VYÚSTIL, KLETBY SMYL,
ZATOPIL PEKELNOU SLUJ.

2. JSI MŮJ BŮH, UMOŘ MŮJ DLUH
KOŘENY DO DUŠÍ ZAPUSTÍŠ, KŘÍŽ A HŘEB,
PROČ JSME JEN MY HLUŠÍ? ODPUSTÍŠ HŘÍCH ZLA VŘED.
PO TOBĚ TOUŽÍM, PO TOBĚ ŽÍZNÍM,
V HROBĚ SE SOUŽÍM, V HROBĚ SE TRÝZNÍM,
V POROBĚ SLOUŽÍM
JAK ROBĚ V SIROBĚ MDLÍM.
ZMOŘENÝM POT HUSTÝ OSUŠÍŠ, KDYŽ JDOU VPŘED,
CHOPÍ PLUH, OŘOU SVŮJ LUH.

3. DEJ, PŘIDEJ UTRPENÍ!
HOŘE JED ROZRUŠÍ, VYSUŠÍ VŘÍDLA BĚD
LÁSKA BOL OHLUŠÍ, NAUČÍ MŘÍT A DNĚT.
BEZ TEBE STRÁDÁM - TYS DRUHÝ ADAM
KREV TVOU PÍT ŽADÁM, VĚŘÍM TVÝM RANÁM
K ŽIVOTU BRANÁM
DO RAN SÁM LIJ BALZÁM NÁM,
LÁSKA TED ROZBUŠÍ, VYTUŽÍ KŘÍDLA V LET,
LEJ, PŘILEJ, TO NIC NENÍ!

4. HRŮZOU SCHNU, POSLEDNÍ STEN,
JEDNOU SE NAKLONÍM NAPOSLED DO HLUBIN,
PŘEDLOUZE NADJÍM Z ODOJNÝCH BOLŮ VÍN,
POSLEDNÍ DOUŠKY, PO NICHŽ VŠE HOŘÍ
STRHNOU CÍP ROUŠKY - MOSTY SE BOŘÍ,
DOMINOU ZKOUŠKY.
PO HOŘÍ ZAHOŘÍ DEN,
SMRTÍ SE ZADJÍM K VÍTĚZNÝM BRATRÍM SVÝM,
ZAVÝSKNU: TO NENÍ SEN!

23.II.41

NAHOŘE V LEVÉM ROHU ORIGINÁLU JE i zde pořadové číslo "5", psané br.Patrikem, jakož i datum dole 23.II.41.

6

VĚZENĚ

1. BUBLÁ PROUD...
JIŽ JARO SVĚŽÍ, CHUDOBKY SNĚŽÍ
PROČ NESMÍ SEM VNIKNOUT, PROTEPLIT TEMNÝ KOUT?
KDY STÍN POUT ODLETÍ, PUKNE LED MŘEŽÍ,
DOVOLÍ OBJETÍ PÁSOVÝCH DVEŘÍ?
KDY KŘÍDEL VZEPĚTÍ ZDVIHNE CO LEŽÍ?
KDY SMÍM ZŘÍT MRÁKY PLOUT
SSÁT TÓNY KAMENNÉ, JEŽ SE STRUN VĚŽÍ
A KLENBY LOMENÉ, TRYSKAVÍ, BĚŽÍ

JAK MEČE PLAMENNÉ V DUŠI SE VŘEŽÍ?
KDY SMÍM ZAS POKLEKNOUT, SVATOSTÁN ODEMKNOUT
JÍST Z RUKY KNĚŽÍ, KRVÍ TVOU SVĚŽÍ
OMLÁDNOUT?

2. "ZA MNOU POJĎ!"

PŘESLECHLS HLAS? ZVE ZAS A ZAS:

"KDO DŘÍV BYL UVĚZNĚN? KDO SÁM SE UVĚZNIL?"

BŮH! PADÁM DO PRACHU, OTCI SE KOŘÍM

DOBROTY ZÁZRÁKU SÍDLO SI TVOŘÍM

NE V ARŠE, V OBLAKU VSTRÍC JITŘNÍM ZOŘÍM.

PÁN ŽIVÝ STÁN SI SBIL

SÁM V LŮNĚ PANENSKÉM TĚLO SI TVOŘÍM

VE CHLÉVĚ BETLÉMSKÉM V JESLE SE BOŘÍM

V ÚDĚLU POZEMSKÉM MUČÍM SE, HOŘÍM

SLINOU MĚ POTŘÍSNIL LID MŮJ A DOTRÝZNIL!

MÉ KRVE HLAS VYKOUPIVIL VÁS

"SE MNOU POJĎ!"

3. HŘÍCH JE ŠTVÁN

MÉ KRVE ŘEČÍ SVÍJÍ SE V KŘEČI

V OLTÁŘE SVATOSTÁN NADTO SE UKRÝVÁM

CISTEREN KAMENY VEDRO ROZPRÝSKÁ

VOD ŽIVÝCH RAMENY PROUD Z MÝCH RAN TRYSKÁ

KDO ZNÁ TY DRAMENY, TEN SI NESTÝSKÁ

VŠEM JE ZDE OTVÍRÁM.

OBĚTNÍ MISKA CHLEBEM SE BLÝSKÁ

MŘÍŽKA JEN NÍZKÁ - NÁRUČ MÁ BLÍZKÁ

KDO CHCE, MNE ZÍSKÁ, SRDCE MU VÝSKÁ

ZDE SE VÁM CELÝ DÁM, OBEJMU, ZULÍBÁM.

KDO ZDE RÁD KLEČÍ, TEN SE VYLÉČÍ

ZE VŠECH RAN.

4. VSTRÍC KYNOUT

V KŘÍŽI DUCH VIDÍ TVÉ DOBRODINÍ

VÍM, PROČ DO TĚŽKÝCH POUT NÁS NECHÁŠ NĚKDY SKOUT

NIC TOLIK NETÍSNÍ, NESH RBÍ NÍŽE,

NEŽ KDYŽ HŘÍCH POTŘÍSNÍ, SVĚDOMÍ HRVŽE

JEDINÉ, CO VZKŘÍŠÍ, JE BŘEVNO KŘÍŽE

JEN TY JÍM UMÍŠ HNOUT

A KDO JEJ OBJÍMÁ, TULÍ SE BLÍŽE

POCHOPÍ, ŽE KREV TVÁ S BOHEM NÁS VÍŽE

ŽE SPÁSA JEDINÁ V BLÁZNOVSTVÍ KŘÍŽE

JÍ SE DÁT PRONIKNOUT - JEST CÍLE DOSÁHNOUT

V KŘÍŽI KDO BYDLÍ, TVŮJ VAVŘÍN VIDÍ

VSTRÍC KYNOUT.

25.II.41

Nahoře v levém rohu originálu je pořadové číslo "6", psané br.Patrikem, i datum 25.II.41

KROTITEL

1. PÁDÍME HLE VLÁNÍ HRŮV

PŘES VŠECHNY PÁDY MÉ, SEDLAŠ MĚ KROTÍŠ MĚ, TOŤ LÁSKY DIV
JEŽÍŠI, TOBĚ JSEM ŽIV
V POUŠTI JSEM SE ZATOULAL PROČ JSEM SE NEODDAL TOBĚ JIŽ DŘÍV
JEŠTĚ DNES BUĎ MILOSTIV

2. KOLIKRÁT ZPĚT JSEM ŠEL V DÁL

S BLÁHOVOU NADĚJÍ V NOVOU POUŠTĚ RADĚJI K SMRTI SE ŠTVAL
NEŽ BYCH SE POKORNĚ VZDAL
CHTĚL JSEM TI UNIKNOUT SE UZDĚ TVÉ VYMKNOUT ŽHNE NERV A SVAL
AŽ JSI MI ŠUPINY SŇAL

3. BUJNOU JSI HRŮVU PŘISTŘIHL

ZKROTILÉHO OSEDLAL HEBKÉ JHO NA ŠÍJ DAL, VLÍDNĚ JSI KÝV
ZPĚNĚN JSEM KLEKL A ZTICH
SLEPTY POSTRACHU SHÝBL SES DO PRACHU PÝCHY MÉ PLIV, --
Z DIVOCHA - ŽEBRAVÝ MNICH

4. DÍK PANE ŽE SES NEVZDAL

PO LETECH ZÁPASU JISKRY JSI VYKŘESAL Z USTYDLÝCH SKAL
BŘEMENO NEŘESTÍ SŇAL
HNALS MÍZU DO KLASŮ, Z NOVÉHO JSI KVASU CHLĚB ZADĚLAL,
ZDVOJENOU SILOU JEŽ DÁL

5. PRSKAVKA PRCHAVÝCH CHVIL

BOLESTI STICHL KVIL, BLESKEM SE ZATŘPYTIL NADZEMSKÝ CÍL
BOŽE MŮJ, SNAD JSEM TO SNIL?
ANDĚL TVŮJ POLÍBIL KOHOS NAD SNÍH ZBÍLIL TĚM, JEŽ JSI BIL
VÍTĚZNÝ VĚNEC JSI SVIL.

6. VŠÍM CO JEST BUĎ DOCHVÁLEN

PŘESVATĚ TROJICI LÁSKOU SE POVÍCÍ SLÁVA DÍK ZNĚJ
OTEC SYN I DUCH BUĎ OTĚN
VŠECH SVĚTŮ STVOŘITEL VŠECH LIDÍ SPASITEL POSVĚTITEL
NA VĚKY VĚKŮV AMEN.

Pořadové číslo v levém rohu originálu "7" je psáno br.Patrikem. Na lístku chybí datum.

MILOSTI CHVÍLE

MILOSTI CHVÍLE

ZAŽEHNI POCHODNĚ - PANE, ZDE ŘÍZNI, ZDE BIJ - ZHAŠENÝCH CHVIL,
VAZ SEHNI OCHOTNĚ - DO NÍ SE ŽÍZNIVĚ VPIJ - ZE VŠECH SVÝCH SIL,
DOBĚHNEŠ CÍLE.

ZMRHANÝ ČAS

NEVTÁHNEŠ ZA VLASY V ROZTÁHLÉ KOLEJE UJETÝCH MIL,
TEN, JENŽ JE NAD ČASY, DOLEJE OLEJE, ZE DNŮ TVÝCH DÍL,

PROČ BY SES TŘÁS?

ZESIL MI HLAS!

HŘMIT BUDU JAK BY SE DO TURBIN VODOPÁD LIL, PŘÍBOJ V BŘEH BIL,
LKÁT BUDU, ABY SE DO SRDCÍ HLUBIN VŠECH VRYL LÍTOSTI KVIL,
NALEJE KLAS.

MILOSTI CHVÍLE

S HŮRY SE SNÁŠÍŠ JAK Z KVĚTŮ NEBESKÝCH PVL REJ SVÝM VÍL,
DUŠI NÁM KRÁŠLÍŠ, ATLETŮM VZDŘIMUJEŠ TÝL, SÁM BŮH TĚ SILI

Bez čísla a bez data

DNÍ SYPKÝ SUCHOPÁR

1. DNÍ SYPKÝ SUCHOPÁR JAK POPEL POLYKÁM
A PRACHEM PÍSEČNÝM SE DOUŠTÍ PĚLAHOČÍM
KDYŽ SLZY ZPRAŽIL ŽÁR JEN SRDCEM ZAVZLYKÁM,
KDY ZELENĚ UVIDÍM RTY PUKLÉ OMOČÍM?
2. KROK PODE MNOU SE BOŘÍ PÍSKU NIKDE DNA
JIŽ SMRTI SUCHÉ O VLAS JENOM UNIKÁM
MÉ ZPUCHLÉ OČI HOŘÍ V HLAVĚ ŽÍŘÍ TMA
VOD SPODNÍCH DUNÍ OHLAS, KDY SE DOKOPÁM?
3. VŠE VE MNĚ ZAPADÁ JAK PLEVEL USÝCHÁ
A CO SE V NITRU MÉM JIŽ ZDÁLO ŽIVOTEM
TO V NIC SE ROZPADÁ JAK SSUŤ SE SESÝPÁ
S VÝSMĚŠNÝM ŠUMOTEM S POŠKLEBNÝM RACHOTEM.
4. PŘI PÁDU HLUCHÝ DOTLESK TEMNÝCH MOCNOSTÍ
AŽ V SRDCE ZARÝVÁ SE ZATÍNÁ SE V SLUCH
A V TVÁŘÍCH KALNÝ ODLESK ZLOBNÉ RADOSTI
MNE UBOŽÁKA PTÁ SE TY A CO TVŮJ BŮH?
6. HRŮZ CHŘTÁN MĚ SVÍRÁ V HROBĚ SYTÍ TEMNOTOU
TMY PROPAST TISKNE ZRÁDNĚ V CHLADNÉ NÁRUČÍ
TAK JAK MACECHA ROBĚ ŠTVANÉ ŽEBROU
A NEVÍM, ZDA JSEM NA DNĚ - KDO TMÁM PORUČÍ?
5. A PADÁM HLOUB A HLOUB V BEZEDNÉ PROPASTI
JAK ATOM TRÍŠTĚNÝ JSEM MÍCEM SKAL A HRAN
A VYMKNE-LI SE KLOUB AŽ ŘÍČÍM BOLESTÍ,
CO NA TOM? ZNÍ STĚNY. BEZ POČTU JIŽ MÁ RAN.
7. KOL TEMNÁ TMA SE TMÍ V DĚS TUHNE TU I TAM
KDE RYK JE NEJPUŠTÍŠ, SE V TICHU STUPŇUJE,
JSEM V SAMÉM JÁDŘE TMY NA DNĚ DNA KLOPÝTÁM
KDE TMA JE NEJHUŠTÍŠ, TAM V ZVUK SE ZHUŠŤUJE.
8. MÉ SMYSLY -- ČISTÁ DESKA, AVŠAK V OHNIVÉM

A UMUČENÉM MOZKU ROSTE ČÍŠI HLAS
HNED ZNÍ JAK ŠEDOT DĚCKA, BUŠÍ KLADIVEM
HNED MĚKKÝ JAK Z VOSKU TVRDNE V KOV DŠTÍ JAS:

9. TA PROPAST BUDE TVÝM HLUBOKÝM KALICHEM

JENŽ SAMOU HOŘKOSTÍ PŘETĚKÁ PŘES OKRAJ
TÍM VÍNEM OPOJNÝM SE ZDN PRVČ S OSTYCHEM
JEN Z MOŘE TRPKOSTI VYVSTANE VĚČNÝ RÁJ,

10. NECHŤ VÝŠ A VÝŠ SE ZDVÍHÁ PŘÍBOJ BOLESTI
NECHŤ MUČÍ SMUTKŮ PŘÍVAL DÁLÍ DO KOSTÍ
NECHŤ ŠLEHÁ LEPTÁ ŽÍHÁ - CESTU PROKLESTÍ
BYS VÍC BYL NEŽ JSI BÝVAL SCHOPEN MILOSTI.

* * *

DNÍ SYPKÝ SUCHOPÁR JAK POPEL POLYKÁM
JAK PRACHEM PÍSEČNÝM SE V DOUŠTI PLAHOČÍM
KDYŽ SLZY ZPRAŽIL ŽÁR, JEN V DUŠI ZAVZLYKÁM
KDY VDECHNOUT ZELENĚ SMÍM, RTY VYSCHLÉ OMOČÍM?

DO MĚKKOSTI SE BOŘÍM PÍSKU - NIKDE DNA
JIŽ SMRTI SUCHÉ O VLAS JENOM UNIKÁM
JIŽ CELÝ ŽÍZNÍ HOŘÍM, V HLAVĚ ŽÍŘÍ TMA
VOD SPODNÍCH DUNÍ OHLAS - KDY SE DOKOPÁM?

DNÍ SYPKÝ SUCHOPÁR JAK POPEL POLYKÁM
JAK PRACHEM PÍSEČNÝM SE DOUŠTÍ PLAHOČÍM
KDY VDECHNOUT ZELENĚ SMÍM, RTY PUKLÉ OMOČÍM
KDYŽ SLZY VSTŘEBAL ŽÁR, JEN V DUŠI ZAVZLYKÁM
JIŽ SMRTI ŽÍZNI JENOM O VLAS UNIKÁM
DO MĚKKOSTI SE BOŘÍM PÍSKU - NIKDE DNA
JIŽ CELÝ ŽÍZNÍ HOŘÍM, V HLAVĚ ŽÍŘÍ TMA
VOD SPODNÍCH DUNÍ OHLAS - KDY SE JEN DOKOPÁM?

KDY ŽE SE DOKOPÁM? NEKOPU JAK BYCH MĚL
NEKOPU JAK BYCH MOHL, JAKO BYCH ŽÍZNÍ MŘEL,
NÁČINÍ LEŽÍ STOJ, LEČ JAK BYCH ZANEVŘEL
NA PRÁCI, VŠEHO DBÁM, JEN TOHO NE, BYCH ŠEL
A HLEDAL, KDE DOUŠŤ KONČÍ. JARO 1941

Originál Patrikův nemá pořadové číslo. Počáteční část až po *** je psána br.Patrikem, a sice jeho obvyklým slohovým písmem na "motáku". Následující dodatek, končící: "- a hledal, kde poušť končí." - je psán, lépe: spěšně nahozen na běžném papíře. Horní sloka je tam škrtnuta. Pod ní je naznačen "jambový přízvukový rytmus", použitý i v básni. Šlo asi o počáteční pokus, přepsaný pak pečlivě na "moták" z jemného papíru. Na jeho zadní straně, v pravém rohu, je téměř nečitelná prvá slova básně "Vězeň", označené bratrem číslem "6", s datem 25.II.41.

Báseň "Dní sypký suchopár" nemá na svém "motákovém originálu" pořadové číslo, ani datum psané bratrem Patrikem. Na opisech psaných na stroji je připsáno "Jaro 1941".

Chybí nám básně s pořadovým číslem "1" - "2" - "3", protože báseň "Popelec" je označena číslem "4", které psal br.Patrik sám. Najdou se?

O tom, že bratr Patrik dovedl psát i velmi věcně, svědčí jeho listky.

Báseň dokazuje, že jeho mystické duchovní zrání vyvrcholilo ještě v Olomouci, takže přes Brno jel do Osvětimi připraven na všechno podle Boží vůle. To, že Osvětím byla "konečná stanice", bylo zjevné

i ze Směrníc pro styk se zajištěnými: "Žádosti o propuštění ze zajištění, obrácené na vedení tábora, nemají smyslu."

2. JINÉ DOKLADY

Skutečnost, že br.Patrik dovedl, vedle závratných básní, mluvit i střízlivě pastoračně, vysvítá z dochovaného náčrtu úvahy o "Oraci (tj.mešní vstupní modlitbě) 11.neděle po oktávě Nejsvětější Trojice". Studenti na olomouckém generálním studiu O.P. museli před kněžským svěcením prodělat tzv. "homiletický dvouroční kurs". Vedl jej "regens studia", P.Emilián Soukup O.P., s příslovečnou důkladností; šlo o výběr námětů, o dobu trvání (rozdílná pro kázání, přednášku, atd.), o postoj celého těla, o pohyby rukou, o výraz tváře, změny hlasu, atd. V Patrikově literární pozůstalosti se zachoval též náčrt jedné z úvah, a sice zmíněná "Orace". Obvykle se cvičné kázání pronášelo v klášterním refektáři (jídelně). "Řečník" stál na "ambónu", se kterého se četlo při obědě a při večeři. Byli přítomni "žáci", ale i ostatní bratři. Pastorální úroveň projevu se známkovala. Zmíněný náčrt "Orace" zní:

Orace 11.neděle po okt.N.Trojice

Dr.v K. (Drazí v Kristu)

Shromáždili jste se do domu Božího. Přišli jste položit na oltář celý uplynulý týden, svoje radosti i strasti, práce a námahy i slabosti. Přišli jste zabitému Beránku Božimu ukázat svoje rány, aby je vyhojil. A uzdravené aby vás obětoval Otcí ve chvíli, kdy mu podá sám sebe při proměňování.

*Přišli jste obětovat. přišli jste se modlit: klanět se, chválit, děkovat, odprošovat i prosit *), a to ve jménu Pána Ježíše - vždyť jinou modlitbu nebeský Otec neslyší. Ale kdo nám vnukne slova, kterými bychom dnes Boha co nejvíce oslavili a sobě vyprosili hojnost milosti - když my sami kolikrát nevíme, co potřebujeme?*

Modlit se Vás naučí nejlépe matka. Jedině vhodná slova nám předřikává svatá Matka Církev v dnešní modlitbě. A jí, Církvi je vnuká Duch svatý, Duch našeho Pána Ježíše Krista, který se za nás modlí nevýslovnými vzdechy podle sv.Pavla. Sám Pán odpomáhá naší bezradnosti a říká: Takto se budete modlit:

*Všemohoucí věčný Bože
dej vzrůst naší víře, naději a lásce
a abychom si zasloužili dostat, co slibuješ,
nauč nás milovat, co poroučíš.*

Do slova BOŽE vkládáme celou svou křesťanskou duši. Víme, On je náš dobrý Otec, když obětuje vlastního Syna za nás hříšné, aby mohl přijmout za Syny i nás. Říkáme Všemohoucí, protože se chystáme prosit o velmi velikou věc - a věčný, že ta věc vede k věčnému životu s Bohem.

Teprve až jsme se Bohu poklonili a vzdali mu chválu, odvažujeme se prosit: dej vzrůst... Tak velikou věc nemůže vskutku dát nikdo jiný než Bůh. Co znamená vzrůst b.ctností? Všechny křest.ctnosti jsou důležité, že bez jediné z nich nemůže být člověk spasen. Ale většina ctností jenom odklízí překážky a upravuje cestu vlastního životu s Bohem. Jsou to všechny mravní ctnosti jako opatrnost, spravedlnost, statečnost, mírnost, čistota, vděčnost. Tyto ctnosti umožňují rozvoj božským ctnostem, víře, naději a lásce, ve kterých právě záleží život dětí Božích, ve společenství a přátelství s Bohem. Žít s někým ve společenství či přátelství, znamená věnovat mu celou pozornost, všechny své myšlenky a život, milovat ho. Poznávat ho a milovat.

Poznáváme Boha vírou, t.j. věříme, že je takový, jaký se nám zjevil v Ježíši Kristu; uznáváme, že je náš svrchovaný Pán a zároveň nekonečně dobrý Otec; klaníme se mu v jeho tajemstvích. na věčnosti budeme vidět Boha ve světle slávy, tak jak je, tváří v tvář, ale budeme ho vidět jasněji nebo méně jasně podle toho, jak obecná, pevná, živá a stálá je na zemi naše víra. Proto prosíme vroucně: Pane, rozmnož mou víru.

Ale není lehké uskutečňovat vůli Boží. Není lehké nésti za Kristem svůj kříž každý den až na Kalvárii, vítězit nad tělem, světem a ďáblem. Kolikrát se nám v duši setmí a my nechápeme, proč vlastně máme stále zápasit a stále bdít, když upadáme znovu do lidských chyb. Zde nás udrží jen božská ctnost naděje: Doufám pevně, Pane, že ty mi můžeš a chceš pomoci proti pokušením a že mě přivedeš k sobě. Boj je stále těžší, tedy i naděje potřebuje růst a zapouštět hlubší kořeny jako strom v bouřích. Proto prosíme oddaně: Pane, posilni naději mou.

A láska? Oddati se Bohu a chtít jen jeho slávu a jen to, co on chce - láska je zdroj a koruna všech ctností. Znáte chvalozpěv Apoštola národů na lásku: jazyky andělskými kdybych mluvil... všechno kdybych rozdál chudým i sebe dal upálit atd., ale lásky kdybych neměl - nic nejsem. A jinde: Kdo nemiluje P J Kr (Pána Ježíše Krista), buď proklet. Jenom láska z těch tří zůstane na věky, ale zde na světě je nemožná bez víry a naděje. Víra otvírá lásce oči a naděje jí klesí cestu. A tak prosíme do třetice: Bože, rozohni lásku mou.

2 Drazí br (bratři) a sestry, cítíme to všichni až příliš silně, že jsme slabí, žijeme v slzavém údolí. A i o tom potřebujeme mluvit se svým Bohem. Vždyť si to sám přeje. Pojdte ke mně všichni, kdo pracujete a jste obtíženi, jak čtete na křížích na rozcestích. O tom mluví také druhá část dnešní modlitby: " - abychom si zasloužili, co slibuješ, nauč nás milovat, co poroučíš." - "Co slibuješ" je zajisté věčný život, věčná blaženost u Boha. Všimli jste si, draží v Kristu, vyvráceného stromu nebo vytržené rostliny? Jaká spleť kořenů, vybíhající až do jemných vlásků! Ty kořeny skoro nevidíme, ale ony pracují pod zemí, proměňují nevzhlednou mrtvou hlinu v ušlechtilou mízu, a tu ženou do kmene a kmen se pne vysoko k slunci. Podobně je tomu v duchovní přírodě, v království Božím. "Podobno je království nebeské hořčičnému zrnku, které vyrostе ve strom." Strom, to je život v milosti Boží, zasazený do duše. Kořeny jsou božské ctnosti. Ty jemné kořínky jsou četné mravní ctnosti i tzv. drobné ctnosti, které mají přetvářet hlinu našeho přirozeného všedního života v nadpřirozený život. Žít a pracovat jako druzí lidé, ale žít ve víře; žít a pracovat s nadějí; žít a pracovat a trpět z lásky. Ale to je to, "co poroučíš", co Bůh poroučí.

Odstraňovat následky dědičného hříchu, uvádět do pořádku porušenou přirozenost, kde by chtělo poroučet to, co má poslouchat - přemáhat náklonnost ke zlému, přemáhat zlo dobrem, jak praví miláček Páně. A přemáhat sebe je těžší než bořit města. Brát na sebe kříž - jít za Pánem až na horu - toho se člověk sám ze sebe děsí a vyhýbá se tomu, smlouvá se zlem. A přece chce Bůh, abychom ho poslouchali ne jako otroci, ne ze strachu, ale z lásky. jako on dal Krista Pána z lásky, a Kristus umíral za nás z lásky. Tu lásku nám přikazuje, ale to je ovšem nad naše síly. To my neumíme, proto prosíme pokorně nakonec: nauč nás milovat to, co přikazuješ. A víme, že i tuto milost jako všechny ostatní - dostaneme od Boha. A tak končíme svou modlitbu: Skrze Krista Pána našeho, který s Otcem a Duchem Svatým žije a kraluje po všechny věky věkův. Amen.

*) Latinsky: adoratio, laus, expiatio, impetratio - základní smysl modlitby. Br.Patrik věděl tedy i toto!

* * *

O vysoké úrovni a hloubce ve vědecké teologii bratra Patrika - teprve jáhna - přesvědčuje jeho následující posouzení knihy Matyáše Larose, které se nám zachovalo.

Matyáš Laros, Duše svatý, osvět' nás. 1940 Velehrad, str.120,15 K.

Do cyklu posudků - "recenzí" patří Patrikův článek o překladu z M.Larose: 7 kapitol o svátosti biřmování. V kap.2-7 zdařile řečnický rozvíjí obecně známé pravdy o svátosti letnic jako svátosti osobnosti - všeobecného kněžství - apoštolátu - Katolické akce. Jenom jako řečníku je možno autorovi prominout i takové nesprávnosti jako "abstraktní Duch Boží" (str.12), anebo: "O Bohu můžeme mluvit jen ve smyslu přeneseném" (88).

Hůře je, když se autor pustí do spekulace a do výkladů sedmi darů Ducha svatého v kap.6, která zabírá víc než třetinu knihy. Dary ani náležitě nerozlišuje, ani nevymezuje jejich působnost, předmět a podmět. Nerozlišuje, protože jsou mu "v základě jen vyzařováním nebo druhem působnosti (daru) moudrosti..." (69) Nevymezuje, což plyne z autorova samorostlého "postoje" nejen k sv.Tomáši, ale vůbec k scholastické filosofii. Cituji celou souvislost: "O určení jednotlivých darů nejsou theologové jednoho mínění, již proto, že určení duchovních sil a funkcí může být jen tápavé a každá diferenciacе věci živé předpokládá rozdílnost aspektů, je tedy apriorní. Ve věcech podstatných je však shoda. Není nutné držeti se systematického rozdělení sv.Tomáše a přikazovat čtyři první dary rozumu a tři poslední vůle (čti vůli), již proto, že rozdvajování lidského ducha na

rozum a vůli je pochybné a nemůže být v žádném případě vydáváno za pravdu Zjevení; zároveň však i proto, že každá systematisace zavádí lehce moment libovolnosti nebo aspoň subjektivnosti, který uzavírá přístup k původnímu významu. Budeme se raději držet nesystematické řady, jak ji vyslovili proroci, a budeme rozumět darům v původním smyslu samého Písma svatého (!)." (63) Čili: libovolné výklady Otců a scholastiky zastírají (ne-li překrucují) původní smysl Písma. - Nicméně se autor dále pokusí "nesystematicky" umístit dar pobožnosti (piety) takto: "Pieta je darem citové mysli, která se nedá beze zbytku uvést ani na rozum ani na vůli." (87.) Docela jinak umísťuje sv.Tomáš (1.II 68,4 a jinde) - což ovšem autorovi nevádí, aby se ho pořád nedovolával a nestýskal si do jeho !tvůrčím duchem opuštěných epigonů, kteří dovedou jenom reprodukovat" (100).

V druhé půli knihy (= kap.6 a 7) ustupuje původní thema - birmování - a na pouhou příležitost k apotheose "prazákona polárního napětí a spojení (protikladných) pólů", 106). Polarita a samá polarita, plodné napětí od a až do z. Mluví se i o "polaritě k nadpřirozenosti" u člověka (110). Potentia oboedientialis je autoru "jakási vložka k vyššímu, která... volá po novém aktivním tvárném pólu, aby byla ve vyšší rovině zúrodněna (106); "konstituce člověka ukazuje zřetelně nad něho" (106). V této polaritě vidí autor přímo smysl všeho dění a bytí: "Funkční zákon polarity zní: oba póly jsou odděleny a odlišeny, aby se spojily na nové, plodné rovině... Dvojitost napětí je puze na základě pravěké touhy, kterou do ní vložil Tvůrce, ke spojení v jednotu, která není nivelisujícím vyrovnáním napětí s cílem dosáti klidu, nýbrž novým oddělením a rozlišením... (99). A o dvě strany dále: "Kdo ještě pochybuje, že lidské dějiny jsou založeny na formě dialektické...? ... Zákon tedy zní: polarita s jasným oddělením a rozlišením pólů a spojení obou v tvůrčím vzestupu v prvku třetím, v němž se napětí nevyrovnává, nýbrž zdůvodňuje a znova se napíná a vyvíjí." (101). Samozřejmě, i pieta je "výsledek polárního napětí bázně a lásky, odstupu a spojení, a mezi těmito dvěma póly se rozněcuje způsobem neustále novým a tvůrčím" (89), podobně jako jiné dary. Rozdíl mezi hříchem smrtelným a všedním je tento: "Hříchem všedním se napětí a spojení přirozenosti a milosti zkracuje nebo ohýbá, hříchem smrtelným se však úmyslně uvolňuje a ruší" (109).

Nemenší "přínos" zjišťujeme v noetice. "Rozum je... reální znalost věcí, jaké vskutku jsou... na rozdíl od pojetí čistě pojmového, které není naplněno konkrétními představami (nemá za svůj předmět obrazy předmětů)" (71). Druhá ukázka, která prý rozvíjí či zdokonaluje nauku sv.Tomáše: "Smysly přinášejí rozumu smyslové obrazy a vznikají představy, a ty uzavírají tvárný kruh mezi intelektem činným a vnímajícím..." (100).

Nový je i poměr vědy a víry: "Toto filosofické určení pojmu (rozumu) se naplní živým obsahem teprve tehdy, až se otážeme Písma, co má dokázati (!) rozum neboli intelekt" (72). Světská věda je s to obhájit a upevnit víru (82), "Dar umění... podává nám z oblasti viditelného světa... stále nové důvody hlubšího pochopení a potvrzení obsahu víry" (82).

Tyto ukázky tuším dostačí, aby bylo vidět, kolik zmatku dovede vnést do ustálené a obecně přijaté nauky násilné napínání na kopyto analogií z biologie či vůbec z přírodních věd - zvláště když se z toho dělá systém, když přece podle autora "každá systematisace zavádí lehce moment libovolnosti nebo aspoň subjektivnosti" (63).

P.Kuželka OP.

Naše poznámka: Jako věrný žák Andělského Učitele sv.Tomáše a jako vzorný odchovanec olomouckého "Generálního studia O.P." - br.Patrik dovedl odmaskovat již tehdy (1940-41) svěhlavost a někdy přímo i zlovolnost "pokrokových" teologů. Nešlo-li ovšem někdy spíše u nich o nevědomost. Dnes by se to mohlo i domyšlivě nazvat "ekumenické snahy".

ZÁVĚR: SVĚDECTVÍ

V letech 1040-1945 jsem byl na universitě v Miláně: doktorát filosofie (1941) a katedra slovanské kultury - podle italského zařazení "filologia slava" (1941-1943). V letech 1944-1945 jsem byl tamtéž zapojen do čs.protinacistického odboje v Itálii, v hodnosti majora - partyzána (pro Italy) a majora čs.pohraniční armády (pro "spojence") (1). Tyto zkušenosti mi pak pomáhaly chápat i uvěznění a osudy br.Patrika, hlavně při shromažďování dokladů po návratu (1945). Za pobytu v Praze (převor 1946-1949) jsem měl možnost sblížit se také s nezapomenutelným otcem Albertem Škrabalem O.P., duchovním otcem a též přítelem i br. Patrika, jak jsem zjistil později i z Patrikových dopisů.

V letech 1950-1955, "politická převýchova řeholníků" (302) v internačním středisku v bývalém

premonstrátském opatství v Želivě (2). V letech 1958-1968, jako dělník na archeologickém výzkumu v oblasti Staré Město - Velehrad, "laik" a bez občanských práv. V této době jsem se ilegálně stýkal s dominikánskou sestrou Dr.Evou Marií Nejezovou, žijící tehdy v Jesenci u Konice. Pojilo nás přátelství ještě od studentských let. Kostel v Jesenci je zasvěcen sv.Liborovi (lidově Libórkovi), ochránci polních žnín. Komunisté trpěli tamní poutě k Libórkovi v zájmu sklizní v JZD. Tak jsem tam chodil i já z Protivanova, ovšem i na návštěvu sestry Evy a druhých sestřiček. Když jsme byli jednou se sestrou Evou úplně sami, svěřila se mi jako spolubratru O.P., že má všechny doklady o br.Patrikovi. A dala mi je. Velkou část z nich již přepsala na stroji, pro případ, že by se originály ztratily. Nikdy jsem se jí neptal, jak k nim přišla, z opatrnosti. A skryl jsem je v Protivanově. Po "sametové revoluci", v roce 1990, jsem se vrátil z Říma. Sestra Eva byla již mrtvá. A já - ne a ne najít Patrikovy doklady. Teprve letos (roku 1998), kolem poloviny září mě moje sestra upozornila na balíček schovaný na půdě. Byl to celý Patrik!! Téměř všechny ostatní papíry okolo byly rozežrány od myši, jen Patrikovy byly bez úhony. V podstatě jde o Patrikovy dopisy, o lístky psané z vězení, o tajné "motáky", o jeho básně a překlady bohoslužebných hymnů, jak je zde uveřejňujeme.

Lze zjistit, že jsou od br.Patrika? Kdo je zachránil? Kdo je dal sestře Evě? Proč je nesledoval, nebo aspoň nedal sledovat Vladimír Koudelka?

1) PhDr Jiří Maria Veselý O.P. - MUDr František Staudek, Čs. odboj v Itálii 1944-45, III.vyd. 1945, Krystal Olomouc. - Veselý - Staudek, La resistenza cecoslovacca in Italia 1944-45, Milano 1975, Jaca Book.

2) J.M.Veselý, Zázrak v Želivě, Olomouc 1994 MCM, - Týž - Znamení času, II.vyd., Rosice 1997, Gloria.

Hodně dopisů bratra Patrika je totiž psáno "kolegovi" Josefu Koudelkovi. Je to dominikán P.Dr.Vladimír Koudelka, zasloužilý vědecký pracovník Historického ústavu O.P. v Římě. Dnes je spirituálem u sester ve Švýcarsku. Znájí se dobře s otcem Veselým z Říma - otec Jiří byl Angeliku, on u sv.Sabiny. Otec Jiří se ho dotázal dopisem ze 4.9.1998, aby nám sdělil všechno o bratru Patrikovi. Odpověděl bleskově rychle (7.9.98).

Milý Otče Jiří,

Co se týká Patrika Kuželý, v Olomouci jsem shromažďoval vše o něm. Ty překlady hymnů, motáky, atd. Před odjezdem do Fribourgu jsem to dal do konventního archívu. Nevím, kdo to zachránil při obsazení konventu v r.1950. vy jste nebyl v Olomouci. Tam také byla moje lektorská tese - 1 exemplář - který měl později u sebe P.Augustin Prokop, jak mně jednou říkal. Snad s.Eva něco ví, Nepotřebuju to, jen pro zajímavost a pravdu. Píšu to, co mám v hlavě o Patrikovi.

Se mnou to jde ke konci.

Bratrsky P.Vladimír

Patrik Kužela. Byl jsem s ním v juvenátě v Praze. On ale byl starší. Byl velmi inteligentní a "hodný", to je příliš zralý. Vím od lékařů a z vlastní zkušenosti, že děti, které trpí leukemií, jsou např. velmi hodné... Jednou mě zavedl (Patrik) v Praze do operety, co bylo něco neslýchaného.

Byl poslán s Rozárem Petrem do le Saulchoiru v jižní Belgii na řádové studium franc. provincie, měl dělat doktorskou tézi s P.Congarem o Sebastian (?) Magni, italském kapucínovi, který působil v 17. století v Čechách. Jeho spisy byly vydány tiskem, týkají se ecclesiologie. P.Congar na něho (Pozn.: na br.Patrika) vzpomínal s velkým obdivem, když jsem se s ním setkával v Římě. také P.Anawati, egyptský dominikán, který s ním byl v Le Saulchoir.

Byl zatčen proto, že podepsal žádost Čechů, aby francouzské rádio vysílalo i česky pro Čechy doma. Po okupaci Paříže to tam Němci našli. Ve vězení v Olomouci prosil o ovoce, protože se u něho projevovala leukemie. Měl příležitost posílat z vězení motáky. Bratři mu tam nosili balíky. Když ale šel někdo na procházku za vězením a mával mu proti oknu jeho cely, hned se střídalo.

Zda zemřel v Osvěncích na zápal plic, jak to stálo na oficiálním oznámení, pochybuju. Bylo to stereotypní, všichni tam umírali na zápal plic. Je možné, že leukemie se velmi zhoršila, že zemřel na

ni.

Rickenbach 7.9.1998

P.Vladimír Koudelka OP.

Obširnější svědectví však zveřejnil Otec Vladimír Koudelka v 1945 v Uherském Brodě pod názvem "*Za br.Patrikem Kuželou z Vlčnova*". Uvedli jsme je jako úvod k této práci. Ve stejném čísle (září 1945), ve "Zprávách" se píše mimo jiné: "*Bývalý dominikánský klášter v Jablonném, kde odpočívá tělo bl.Zdislavy (dnes "svaté"), převezme opět do správy náš řád... Řádový juvenát, kde jsou vychováváni hoši, kteří se chtějí stát kněžími - dominikáni - byl převezen z Řevnic do Prahy" - "Do Prahy se vrátil z Itálie člen naší provincie P.Dr.Jiří Maria Veselý, který byl od roku 1941 profesorem na milánské universitě. Po příchodu vládního vojska do Itálie vedl při něm duchovní službu a dosáhl hodnosti majora. Jeho zásluhou navázalo skoro celé vládní vojsko styk s naším odbojem v zahraničí, a proto také nyní bylo očištěno z nařčení z kolaborantství"* (s.8). Nacisté totiž ničili národy i náboženství. Uveřejňujeme to kvůli zmínce o juvenátu! I ten byl předmětem pronásledování.

Mezi "papíry", předanými sestrou Evou je též dopis se záhlavím dominikánského řádu z 1.března 1943.

Domínkánský konvent v Uherském Brodě

v Uh.Brodě, dne I/III 43.

Carissime,

posílám ti ty básně. Nezapomeň (máš-li tam nějaké ještě) na posláni ostatních (Podtrženo námi). Zde nic nového. Až ti bude "dlouhá chvíle", přijed' zase "šťourat do brodského archívu. Kuchař dnes nastupuje do zbrojovky. Jak to všechno bude vypadat, nevím. Nakonec se budu učit vařit já sám, abych přispěl k vítězství Osy. Pozdrav všem obyvatelům klerikátu a na prvé místě vdp.P.Magistrovi.

Myslil jsem, že až pojedu do Čech, že se zastavím v Olomouci, ale "neštímuje" mně to. Bud' hodně zdrav!

Srdečně tě pozdravuje

N.O.P.

(podpis nečitelný)

(Norbert Bubeník?)

K rozluštění podpisu by pomohlo zjištění, kdo z dominikánů žil kolem 1.března 1943 v Uherském Brodě. Komu a kam byl tento dopis poslán? Které básně pisatel posílal, a na posláni kterých "*ještě nějakých*" se nemělo zapomenout?

Slova "*Pozdrav všem obyvatelům klerikátu a na prvé místě vdp.P.Magistrovi*" nasvědčují, že šlo o někoho, kdo měl vztah k "mladým". P.Koudelka píše (7.9.98), že shromažďoval v Olomouci vše o Patrikovi, ale uvedený dopis svědčí, že to nebyl jen on sám, kdo shromažďoval materiál o Patrikovi Kuželovi. S.Eva Nejezová zemřela. Otec Jiří Maria Veselý skrýváním dokladů vystavoval sebe i sestru krutým zákrokům státní bezpečnosti (StB).

Chceme-li mít aspoň nějaký doklad o dominikánském smýšlení Františka Kužely už ve studentských letech, před maturitou (1935), pomohlo by nám např. pozorně sledovat tehdejší časopis pro III. řád O.P. - "*Růži dominikánskou*". V srpnu 1935 maturant Fr.Kužela psal: "*V sobotu pojedu do Chvalonic "v redakční záležitosti". Pojedu tam s korekturou RŮŽE, vysázenou ve sloupcích - s jejími rukopisy jsem měl dost práce. P.Albert je totiž zase tam..."* Otec Albert Škrabal byl tehdy redaktorem "*Růže dominikánské*". Rozepisuje se o Kuželově pomoci při úpravě článků ve svém "*Svědectví*".

Svědectví otce Alberta Škrabala OP

Otec Albert Škrabal, duchovní vůdce a přítel bratra Patrika napsal *Vzpomínky na + br.Patrika*

Kuželu jáhna ř.kaz. (výstižněji: vzpomínky na studentská léta Františka Kužely). Podle svědectví otce Koudelky byly mezi ním a otcem Albertem Škrabalem snahy o shromáždění příslušných dokladů. Z měsíce května 1942 máme tento projev otce Alberta, který předcházela jeho "Vzpomínky". Otec Koudelka potvrdil, že je psán opravdu jemu.

v Praze 15/V 42

Carissime,

návrh na včasné sebrání a zachování vzpomínek na + drahého Patrika vítám, děkuji a vřele doporučuji. Ty krásné přednosti a ctnosti, jež on si vykoupil tuhým osobním vytrvalým bojem, potěší a mohou povzbudit i budoucnost k následování. Boží Prozřetelnost dala v Patrikovi české provincii jistě toho nejslibnějšího člena.

Zarazila mně trochu poznámka pronesená někým, prý Kužela byl umíněný! Byla-li u něho nějaká umíněnost, mohu dosvědčit, pokud vím, že to nebyla umíněnost z pýchy neb paličatosti, s těmito nectnostmi vedl Kužela od počátku tuhý boj!

Rád uznával své nedostatky a chyby, ale hleděl a snažil se je odstraňovat. Nenašel jsem snad u nikoho takovou snahu o své zdokonalení a posvěcení než u studenta Kužely.

V noviciátě jak bylo, to nevím, ale z dopisů poslaných neustával od boje nad sebou, boje interného. Z doby studií v cizině mohl by mnohé vědět dp.P.Rosár. Z té doby jen vím od Patrika samého, jak se snažil apoštolovat mezi dělnictvem prostřednictvím jednoho neb dvou Čechů, kteří tam někde pracovali a žádal pro ně některé knihy.

Na studiích v cizině byl nesmírně rád a řádu vděčen, snad i proto, že jeho universální postřehy našly v cizině svého rozmachu. Studium a poměr studentstva řeh. k pp.profesorům se mu v cizině nesmírně zamlouval, tím se snad stalo, že v Olomouci někde narazil.

S mládeží uměl chápat, cítit a jednat. Jeden ze zdejších juvenistů viděl a mluvil s ním pouze jednou a byl nadšen prostotou a hloubkou procítěné a přesvědčivé mluvy a chování.

Konečně Vy sám, drahý, z juvenátu ho znáte, a nemýlím-li se, jste si rozuměli. Rád na něho vzpomínal br.Valentin i br.Jiljí.

Ze vzpomínek jsem napsal, co jsem si pamatoval. Jsem rád, že jsem si uchoval některé z jeho dopisů, pokládám to za Prozřetelnostní, neboť jiné dopisy jsem neuchovával. Snad rozhovorem bych ještě přišel na všelicos.

Jsem drahému + Patrikovi vděčen za mnohé, denně na něho vzpomínám s mementem a on pamatuje na mne.

Experto crede Ruperto!

Především byl to jeho poslední dopis, nejen potěšil, sblížil a přivedl na mnohé vzpomínky, ale obnovil vzpomínky. Kdyby to, co jsem napsal, bylo k uchování, bude dobře, když to někdo vyklepe na stroji.

Přeji ze srdce, aby se Vám podařilo ze vzpomínek postavit br.Patrika jako vzor studenta a nadšeného dominikána; jeho mučednictví pak bude korunou. Jistě by monografie posloužila ke vzdělání a ke cti řádu. Dp.br.Jiljímu, slaví-li svůj svátek 14/(Naše pozn.: měsíc nečitelný) dodatečně gratuluji

Pozdravuji Vás i ostatní bratry kleriky, dp.P.Magistra a P.Submag.

Váš věrný P.Albert O.P.

P.S. Až budou obnoveni Vítězové, jistě bude se hodit vypsání jeho životopisu a tam uveřejnit.

Mám pro vás některé z fotogr.známých

Ve zmíněných "Vzpomínkách na + br.Patrika Kuželu jáhna ř.kazatelkého" otec Albert píše:

Když MUDr Břetislav Studnička, domácí lékař Pražského konventu, uslyšel smutnou zprávu o úmrtí dp.br. Patriky Kužely, s velikým údivem pravil (v přítomnosti níže psaného (Poznámka: tj.otce Alberta) a dp.P.Fr.Dv. (Poznámka: Pater František Dvořák OP.): V Kuželovi ztrácí řád nejslibnějšího člena! V sextě Kužela totiž vážně onemocněl nebezpečným rozkladem krevním (snad následkem infekce) a musil se podrobit delšímu léčení injekcemi u Dr.Studničky.

V pravdě, Kužela byl ze všech tehdejších řádových juvenistů nejslibnější a to nejen pro své

mimořádné vlohy, ale též pro vzorné mravy a ctnostné chování.

Do juvenátu v Praze vstoupil r.1927; pro rád ho získal zvěčnělý P.Odilo Pospíšil na svých misijních cestách. Kužela s vděčností vždy na něho vzpomínal. Po celých 8 let gymnasijského studia docházel s ostatními juvenisty do arcib.gymnasia v Bubenči. Ve všech třídách studoval s vyznamenáním, rovněž maturoval s vyznamenáním. Vynikal v matematice, ale hlavně v češtině. Český pravopis ovládal co nejspolehlivěji; tehdejší redaktor časopisu "Růže dominikánská" měl v něm spolehlivého "korektora" (tj.opravovatele); co prošlo jeho censurou, tam se nenašla ani tisková chybička. (Poznámka: Redaktorem "Růže dominikánské" byl právě Otec Albert Škrabal.)

Jeho ročník juvenistů byl v oktávě nejpočetnější. Z desíti juvenistů se přihlásilo do noviciátu osm, ovšem někteří během noviciátu rád opustili; přesto zůstal onen ročník nejpočetnější.

Po maturě rozjeli se všichni na prázdniny, pouze František Kužela se souhlasem představených a rodičů zůstal v Praze a dal se zapsat o prázdninách do kursu angličtiny. Kurs trval přes měsíc a absolvoval jej s prospěchem velmi dobrým. V kursu se přiučil nejenom počátkům angličtiny (na konci dostal vysvědčení, dle něhož mohl soukromě vyučovat jazyku anglickému), ale též poznal kulturu, která mu hodně imponovala. Někdo jednou prohodil méně příznivý úsudek o pověstném obchodnickém a ne právě nezištném duchu Angličanů; Kužela neoponoval, ale obhájil svůj názor tím, že krátce a výstižně stavěl do popředí přednosti. Aby se zdokonalil v angličtině, četl a byl rád, když se mu dostala do rukou anglická kniha. Měl anglické: Následování Krista Pána, pak "Knihu o životě a smrti" od Munthe a snad jiné...

Po ukončení kursu nastoupil své poslední prázdniny. vydal se na cesty do sev.Čech. Procestoval České Švýcary, neopomenul dostat se na Sněžku a na Ještěd; na posledním lístku 22/8 35 píše: "Přijměte srdečný pozdrav z nejvyššího poutního místa v ČSR. Je na hřebenu Vel.Jeseníku, dřevěný kostelík je zasvěcen bolestné P.Marii. Vidávám zde skvostný východ Slunce, stále se otvírá úchvatný rozhled na hluboké jehličnaté lesy..." Jak vidno měl Kužela rozvinutý smysl pro přírodní krásy, jež uměl vyhledat a řádně použít. Cestou všiml si chování lidí a vyprávěl velmi zajímavé a velmi příznivé postřehy, hlavně o kněžích na túrách, kde si vyprošoval pohostinství. Z cest si přivezl samorostlý "čagan"; rád bych věděl, komu jej věnoval.

O prázdninových cestách zbývalo mu jen několik dní k pobytu u rodičů ve Vlčnově. Bylo mu vytýkáno, že kvůli cestovní libůstce zanedbává povinnost k drahým rodičům a sourozencům; na to pravil: "Hleděl jsem už dávno rodiče a sourozence na vše připravit a jsem přesvědčen, že klidně ponесou moji nepřítomnost nejen v tyto poslední prázdniny, ale i můj odchod do noviciátu." To dosvědčí jeho poslední lístek před vstupem do noviciátu, poslaný z Hostýna, loučil se s domovem s radostnou myslí; píše: "S domovem jsem se loučil s úsměvem na tváři a s radostí v srdci."

Své rodiče, otce i matku, i své sourozence měl velice rád; se zálibou o nich vyprávěl, i o svých švagrech v Americe, a to tak názorně, že ač jsem je nikdy neviděl, byl bych je na první setkání poznal. Dojemný byl jeho poslední vzkaz, který posílal mamince: "Maminka nech již nepláčou o mne, nech si vzpomenou, že i svatý Pavel byl v zajetí a v okovech!" (3)

Z toho je patrné, že laskavou vzpomínku na domov si podržel i v řádě.

Vedle povinné lásky a úcty k rodičům, nezapomněl na své okolí. Ač vynikal vlohami, nikdy z toho nehleděl něco získat ve svůj prospěch. Sobectví potíral v sobě neúprosně. Měl-li volný čas, věnoval jej a pomáhal ve škole slabším juvenistům a mnohý z nich zakusil jeho pomoc nejenom ve studiu, ale i v jiném ohledu, hlavně duchovním. Viděl-li, že je někdo v nouzi, hleděl přímluvou vymoci pomoc; na pohlednici poslané z Horního Domášova, kde zakoušel dobrodiní jak od Boží přírody, tak od štědrých dobrodinců, píše: "Měli by tu být Pt. spolujuvenisté, jak by se radovali a já s nimi!"

Kužela vynikal ve vědách jako student, byl však neméně a ještě více vzorný řádový juvenista, se snahou osvojit si vědomosti školské spojoval důležitější snahu, aby si osvojil a i utvrdil a zachoval pravou zbožnost, již askese jmenuje "Scientia Sanctorum" - vědění svatých. Slova Ducha Svatého, která čteme v knize Sir. 6,18, platila o jeho duši: "Synu, v mládí usiluj o moudrost, neboť snadno a rychle dojdeš plodů jejích." - Moudrost Boží učila Kuželu od útlého mládí znáti a používati zdrojů moudrosti a svatosti, z nichž on hojně čerpal: Mši svatou a denní svaté přijímání!

Znal jsem ho od primy (4), a píšu pravdu, že snad nikdy za celých 8 let gymnasiálního studia, pokud bylo mu to v juvenátě možno, nevynechal denní mši svatou a sv.přijímání. Jak uměl vysoce cenit tyto zdroje vnitřní síly a pravé zbožnosti, patrné z toho, že nevynechal je ani tehdy, když to bylo spojeno s újmou na pohodlí a spánku. Stávalo se, že někam jel, buď domů na prázdniny nebo na

školní výlet, a nebylo naděje, že mu bude možné účastnit se obvyklé mše svaté, tu se zúčastňoval mše svaté a sv. přijímání, kterou sloužil (a dosud slouží) P.Václav Bubeník, exprovinciál, o 4 hod.ráno v kněžském kůru. (5) Tutéž svědomitost dodržoval k vykonání týdenní sv. zpovědi.

Co se jeho zbožnosti týká, mysl jeho byla dětinně prostá a srdce jeho nevinné, aspoň co se týká dobrovolných poklesků. jeho oblíbenou četbou byla kniha Tomáše Kempenského: Následování Krista Pána. Pak to byly Dějiny duše od sv.Terezie Ježíškovy. Jednou byl mu dán návrh, aby si činil podobné zápisky z duchovního života, zapýřil se až po uši a jednoduše mlčel. Asi se potom pustil do psaní dějin své duše.

Jednou uviděl ležet na stole knihu "Šťastné děti" (vyšlo ve Sběrce životem), prosil o zapůjčení. Po nějaké době ji žádal opět. A naposled si ji vypůjčil po maturě před odjezdem na prázdniny. Jistě v příkladech svatých šťastných dětí hledal a též našel vzory štěstí svého mládí!

Vstupem do noviciátu v r.1935 zmizel z očí, ale nevymizel nadobro. Občas dával o sobě vědět dopisem. Psal brzo po oblačce, 26/X 1935. Vypisuje své blaživé dojmy v noviciátě: "Cítím se tu opravdu jako doma. - Naše oblačka skýtala dojemný pohled - vždyť bylo nás jedenáct. Kostel byl nabit zbožnými účastníky, ač to bylo po 11.hodině. jsem vděčen za krásné jméno velikého apoštola Irska, sv.Patrika. Prosím Vás, vyřidte juvenistům, aby se těšili na noviciát z celého srdce; to jim snad pomůže hladce se přenést přes leccos, co jim při studiu na gymnasiu připadá těžké."

V příležitostných dalších písemných vzpomínkách sděloval radosti, ale i žaly a boje v duchovním životě. Tak např. píše ze dne 25/XI 36: "... děkuji Pánu za velikou milost, že mi dovoluje zanikat ve společném životě a tak se zbavovat sebe..." Jindy 20/XI 35: "Při vstupu do řádu se zřící toho, k čemu je člověk lhostejný - to není nic. Ale zřící se sebe - a tato veliká práce mi nastává, a nebytí vědomí, že milost Boží bude pracovat se mnou, bylo by šílenství do ní se pustit..."

Zajímavý je obsah jeho z posledních dopisů ze 8/11 40, v němž projevuje soustrast nad mojí přechodnou chorobou. V dopise praví: "S lítostí jsem slyšel, že jste churav, ale jistě i to je vůle Boží. Připadá mi to, jakoby Bůh "šiboval" Váš apoštolát na zcela jiné koleje, na koleje utrpení; i když vím, že jste snad nikdy ve svém kněžském životě nebyl bez utrpení; jenže teď to asi bude výhradnější, ten apoštolát utrpení, ale přece apoštolát! a vzácnější než mnohý jiný."

Když psal drahý spolubratr tato vzácná slova k mojí útěše, jistě netušil, a jak by tušil? - vždyť byl mladý a v důstojnosti jáhen! že Moudrost a Láska Boží vbrzku povolá ho samého na cestu apoštolátu utrpení a bolesti. Jak víme, brzo nastoupil svou křížovou cestu, kterou ukončil Kalvarií. Jen Vševědoucí ví, v jakém duchu prožíval "apoštolát vzácnější než mnohý jiný", a my doufáme, že na přímlovu svatých jáhnů, sv.Štěpána, sv.Vavřince a sv.Vincence, dostalo se jáhnu br.Patrikovi Kuželovi podílů na radostech věčných.

Jako každý smrtelník i Kužela měl jisté nedokonalosti a chybičky, o nichž dobře věděli jak jeho kolegové, tak představení a páni profesori, naše vzájemné styky byl, řekl bych, rázu svátečního, ale pochybuji, že by br.Patrik nechal zevšednět styku s kolegy a spolubratry - kleriky!

Přesto byl a může být odporoučen jako vzor katolického studenta a vzorného řeholníka - ohněm lásky Boží a apoštolské lásky k bližnímu zaníceného dominikána.

P.S. Z jeho žijících příbuzných snad nejvíce chápala jeho smýšlení a ideály jeho rodná sestra Lidka, pov. učitelka. O ní častěji vyprávěl a snad se jí svěřoval s osobními zážitky.

Další P.S. Vzpomínám konečně jedné zvláštní přednosti, řídké obzvláště u mládeže: Byl za vše nesmírně vděčný! nejevil vděčnost zevnějšími projevy, slovy, tím méně obvyklými zdvořilůstkami, které jsou víceméně patrný i u lidí světských. Jeho vděčnost byla něco více, radostí v Bohu, díkůčiněním modlitbou!

Tyto vzpomínky k uctění památky v Pánu zesnulého a velmi želeného spolubratra na výzvu napsal

P.Alb.Škrabal O.P.
v Praze, v květnu 1942

- 3) Pozn: Rodičům se tehdy na Moravě "onikalo".
- 4) Česky: od první třídy gymnasia.
- 5) Psáno roku 1942, kdy otec Bubeník ještě žil.

Svědectví kardinála P.Yves M.J.Congara OP

Další svědectví vydává o br.Patriku Kuželovi jeho profesor ze Saulchoiru, pozdější kardinál Yves Congar OP.

Znak O.P.
Generální kurie
Řádu bratří kazatelů

Řím (147) 26.5.46
Konvent sv.Sabiny (Aventino)

Poznal jsem bratra Patrika Kuželu v Saulchoiru, ve školním roce 1938-1939. Měl jsem ho velice rád. Měl velký zájem o otázky, jimž jsem se zasvětil také já: Církev a jednota křesťanů. Když opouštěl Saulchoir v červenci 1939, půjčil jsem mu první svazek spisů Chomjakova (ruský), aby jej zpracoval během prázdnin. Současně jsem ho žádal, aby shromáždil pro mne nějaké zprávy vojenského rázu, týkající se postupu Němců. Bratr Patrik měl rád Francii. V den vstupu Němců do Prahy, přišel ke mně a řekl: Milý Otče, nyní miluji Francii dvojnásobně, protože už nemám vlast...

Podle mého názoru, br.Patrik byl dokonalý. Měl všechny dary přirozené i nadpřirozené. Byl krásný, příjemný, sympatický a mohl mít úspěch ve všech oblastech práce. Byl ohleduplný, trpělivý. Člověk měl dojem, že po něm může chtít cokoli a může mít jistotu, že to bude uděláno dokonale. Byl hluboce věřící, zbožný, nadpřirozený. Modlil se s hlubokým soustředěním. Já jsem od něho doufal a čekal vynikající přínos pro Církev a pro svou zemi.

Během války 39-45, kdy jsem byl zajatcem, velmi často jsem na něho myslel. Častokrát jsem se pokusil ze zajetí uniknout, a říkal jsem si - budu-li muset jít přes Československo - dokáži ho navštívit. Pochyboval jsem, že by byl zapojen do protinacistického odboje.

Mezitím, jak jsem jen mohl, snažil jsem se zjistit, co s ním je. Zpráva o jeho smrti mě zdrtila. Měl jsem ho velice rád. Byl by z něho býval vynikající dominikán. Uchovávám na něho vzpomínku jako na velmi svatou duši, na dokonalého bratra, velmi oplakávaného.

fr.Yves M.J.Congar

Svědectví otce Josepha Hien OP

Kromě uvedeného dopisu pozdějšího kardinála Congara OP, máme ještě dva dopisy z Francie. Psal je P.Joseph Hien O.P., Patrikův spolužák ze Saulchoiru. Oba dopisy mají datum 23.září 1948. Jsou psány z Toulousu, jihofrancouzského města, kde sv.Dominik začal svou apoštolskou činnost a založil kazatelský řád (22.12.1216).

P.Josef Hien O.P. pocházel z Indočíny a studoval spolu s br.Patrikem Kuželou. V důsledku světové války se nemohl vrátit do Indočíny a zůstal ve Francii. Píše českému spolužákovi obou, Otci Petrovi Rosariovi. Je zřejmé, že jde o odpověď na "pozdrav" otce Rosára. Ten je dnes na věčné slávy Boží a nemůže nám tedy dát bližší vysvětlení. Br.Patrik Kužela se o něm zmiňuje ve svých dopisech z Olomouce.

Toulouse, 23 - 9 - 49
3, rue Espinasse
Toulouse

Nejdražší Otče Petře.

Děkuji Vám za Váš pozdrav. Myslím, že jste již knězem. jste stále v Olomouci? Co děláte? Pokud jde o mne, byl jsem vysvěcen na kněze 16.července 1939, v Saulchoiru. Ihned jsem se vrátil do Francie. Protože jsem ukončil normální i vyšší doplňovací studia teologie, budu pokračovat na universitě v Toulouse. Do své vlasti se vrátím asi příští rok.

Zdá se, že se zachovaly náboženské básně, složené naším oplakávaným bratrem Patrikem během

věznění. Je-li možné, prosím Vás, abyste mi zaslal francouzský překlad (v próze) těchto zpěvů. Poněvadž jsem ho velice miloval, toužím horoucně, abych poznal jeho smýšlení i během jeho utrpení. Již předem Vám děkuji a doporučím se do Vašich modliteb.

Přátelsky Váš

br. Joseph Hien O.P.

Z téhož dne (23. září 1949) máme další francouzský dopis od téhož pisatele P. Josefa Hiena OP. Začíná pouhým oslovením "Nejdůstojnější Otče" bez udání jména a úřadu, takže nevíme přesně, komu byl určen. Ze znění dopisu se můžeme pokusit uhadnout adresáta.

Toulouse, 23. září 1949

Znak O.P.

3.rue Espinasse

Tel.228-66

Nejdůstojnější Otče.

Velice Vám děkuji za zprávy, které jste mi poslal o našem velmi oplakávaném br. Patriku Kuželovi. Mé úzkosti prožívané v těchto šesti letech se proměnily v žalost. A v jakou žalost! Br. Patrik byl můj důvěrný přítel. Je mrtev! A v jakých hořkých okolnostech! A po jakých dlouhých strašných utrpeních tělesných i duševních! Jeho smrt je strašlivá pro všechny ty, kdo ho poznali.

V Saulchoiru byl Patrik, jako dp. Petr), řeholník plný lásky, přímo předcházel přání, úslužný, laskavý, milovaný ode všech. Poněvadž i on měl velikou zbožnost vůči Nejsvětější Panně a našemu svatému Otci Dominikovi, přicházel každý večer, aby mi pomohl trhat květiny k výzdobě jejich soch v ubytovně studentů O.P.*

V červenci 1939 jsem se připravoval na přijetí kněžství a br. Patrik mě žádal, aby mi mohl přisluhovat při mé první mši sv., což mělo být 17. července. Nadto, poněvadž jsem byl velmi vzdálen od své vlasti (Indočína), navrhl mi, abych šel na velké prázdniny do Československa, po svém kněžském svěcení, což jsem přijal s velkou radostí.

Avšak tato má touha se neuskutečnila. Ani br. Patrik mi nepřisluhoval, ani já jsem nejel k vám. Proč? Na Váš kraj se řítily těžké události a br. Patrik dostal nařízení od Vdp. Otce provinciála, aby se vrátil do svého kraje po ukončení školy. Bratr Patrik ho žádal, aby směl zůstat a dát se zařadit do francouzské armády - válka byla nevyhnutelná - a bojovat proti Němcům, kteří obsadili jeho vlast. Ale Otec Provinciál mu nařídil podruhé, aby se okamžitě vrátil s br. Petrem Rosárem. A tak odjel týden před mým kněžským svěcením a daroval mi na upomínku svou fotografii. Psal mi v srpnu 1939 a říkal, že je velmi rád, že uviděl svou rodinu a své řeholní bratry, a že se začal učit italsky, protože, jak psal, může být poslán do Itálie pokračovat ve svých studiích.

Důstojný br. Patrik Kužela byl vlastenec. Miloval velice svou zem. Když dostal zprávu o invazi a o zřízení německého protektorátu nad Československem, řekl mi rozhořčeně: "Dopadnou nešťastně u nás... my je nenecháme na pokoji." Jiného dne, po večerní rekreaci, přišel za mnou a povídá mi se smíchem: "V poledne, během společné rekreace, podlehl jsem "slabosti" a řekl jsem Otci X... (Němec), že i já teď prostě patřím do německé rodiny." Avšak hned nato jsem se začerveněl a litoval jsem, že jsem řekl tato užvaněná a nedůstojná slova."

*) Pozn.: Rozumí se Otec Petr Maria Rosarius O.P.

V každém případě jsem nikdy nevěřil, že bratr by dělal politiku a účastnil se podzemní protinacistické činnosti, ani ve Francii, ani doma během okupace, neboť byl velmi dobrým řeholníkem; a že - s druhé strany, by mu to jeho představení nebyli dovolili. Přes toto mé přesvědčení, přicházely z Československa zneklidňující zprávy a vzbouření a protinacistických manifestací, po kterých následovala krvavá potlačování a zabíjení. To vše zvyšovalo moje úzkostné starosti o br. Patrika.

Po zastavení bojů německo-francouzských v letech 1940-41 napsal jsem d. Otci Provinciálovi (nebo převorovi v Olomouci?) kratičký latinský dopis, co je nového s Patrikem. Nedostal jsem však žádnou odpověď. Nevím, zda dopis došel na místo určení.

Konec konců, přesto že nevinen, oplakávaný br.Patrik Kužela trpěl a zemřel; oběť barbarství pohanského nacismu. Jsem si jist, že obětoval své utrpení a svůj život pro dobro své milované vlasti, pro vítězství spravedlnosti a pro mír ve světě.

*Requiescat in pace! *)*

Nikdy jsem se nepřestal modlit za něho, zvláště během války, ve svých obavách o něho. Doufám, že se raduje nyní ve věčné blaženosti za to všechno, co hrdinského udělal a vytrpěl po slávu Boží. Avšak tato naděje mi nebrání, abych nepokračoval v modlitbách za něho.

Přijměte, Nejdůstojnější Otče, vyjádření mého uctivého a bratrského přátelství v našem Otci sv.Dominikovi

Fr.J. Hien OP.

Mrtvý je br.Patrik, mrtvý je otec Rosár Maria Petr, mrtví jsou většinou i otcové, jimž byly dopisy určeny. Také my připojujeme pro každého:

Requiescat in pace! - Odpočívej v pokoji!

A prosíme je o pomoc: padl nacismus, padl komunismus, ale přicházejí horší útoky Antikrista...

Ježíš Kristus řekl: Non praevalent! - Nepřevládnu! (Mt 16,18)

V této jistotě, na dně utrpení, bratr Patrik zakončil svou báseň "Žízním" (23.2.1941):

*"Po hoři zahoří den
smrtí se zapojím,
k vítězným bratřím svým,
zavýsknu: TO NENÍ SEN!"*

Uznání presidenta Edvarda Beneše

**President Republiky Československé
udělil
v uznání bojových zásluh, které získal
v boji za osvobození
Republiky Československé
Patrik Kužela
účastník národního
boje za osvobození
Československý válečný kříž 1939
"IN MEMORIAM"**

V Praze dne 30.července 1947

gen.Svoboda

Číslo matriky: 39.281

Jako loňského roku 30.května na svátek Nanebevzetí Páně byl udělen zemřelému P.Benediktu Hronkovi O.P. válečný kříž in memoriam v jeho rodišti v jižních Čechách, tak letos v neděli dne 3.srpna bylo totéž vyznamenání uděleno mezi jinými i našemu zemřelému jáhnu br.Patriku Kuželovi O.P. na Horní Bečvě na Valašsku. Válečný kříž přijal od gen.Bočka redaktor "Růže dominik.". Byla to významná slavnost celostátního rázu, při níž byl jednak posvěcen přestavěný tamní farní chrám, který se stal památkem všech zahynulých bojovníků za svobodu, při níž jednak byli zemřelí duchovní vězňové vyznamenáni in memoriam a pak 39 žijících kněží, bývalých vězňů v koncentračních táborech, přijalo uznání vlasti a národa za oběti, jež podstoupili v těch nejhorších dobách minulých let. V Horní Bečvě, která takovou slavnost už asi nikdy neuvidí, bylo přítomno na 10 tisíc lidí. Z Prahy přijel pan arcibiskup Dr.Josef Beran, náč. hlavního štábu armádní generál B.Boček, který vyznamenání předával jménem presidenta republiky, generál Stanovský, generál Květoň, přijelo vojsko z Val.Meziříčí, kazatelé a řečníci, byly tam zastoupeny řády premonstrátský,

dominikánský, augustiánský a jezuitský. Kostel opravil a slavnost zorganizoval obětavý pan farář z Horní Bečvy P.Bedřich Hoffmann, dlouholetý dachavský vězeň. Po posvěcení chrámu a slavných bohoslužbách jak polních, tak uvnitř chrámu, byla zahájena slavnost dekorování v 11 hodin před kostelem v krásném valašském údolí, věnčeném beskydskými horami. Asi osm řečníků zhodnotilo krátce a jadrně vlastenecké zásluhy českých katolických kněží v době nesvobody. Po pražském panu arcibiskupovi promluvil generál Boček. Přinášíme zde část jeho projevu, aby čtenáři poznali, jak představitel naší armády zhodnotil a ocenil neohroženost duchovních bojovníků, a mohli tak vyrazit zbraň z rukou krátkozrakých a omezených pomlouvačů kněžského stavu.

"Čeští katoličtí kněží byli mezi prvními bojovníky v dobách probuzeneckých, v dobách, kdy česká řeč se musela odstěhovat do našich doškových chalup. Ve šlépějích těchto kněží-buditelů šli čeští kněží v temných letech právě uplynulé světové války. "Trpěli s národem a dovedli s ním mluvit ve svých kázáních řeči často víc než jasnou", řekl pan prezident dr.E.Beneš.

Čeští katoličtí kněží se účastnili boje s nacismem a fašismem na všech frontách tohoto velkého světového zápolení. Spolupracovali při všech způsobech našeho domácího odboje, ve skupinách přímého odporu, kde nejednou ukázali neohroženou statečnost, při sabotážích přímo i nepřimo, při přechodech našich hranic ukrýváním a přímým převáděním v našich moravských pohraničních horách. Naše chrámy se staly útočištěm pronásledovaného a uštvaného lidu. Odvážná a dobře zaměřená kázání kněží udržovala v srdci národa nezlomnou naději ve vítězství naší spravedlivé věci. Za nejtěžších okolností se smrtelným rizikem plnili naši kněží cílevědomě, poctivě a čestně povinnosti k svému národu a svobody zbavenému státu. Každý desátý katolický kněz zaplatil svou službu národu násilnou deportací a uvězněním a pětina zaplatila svou lásku k vlasti životem. České kněžstvo splnilo svou vlasteneckou povinnost a své poslání duchovních vůdců svého lidu a národa skvěle.

Přes dvacet českých katolických kněží zúčastnilo se aktivně v druhém zahraničním odboji a mnozí i se zbraní v ruce.

Utekli z domova, odešli ze studií z Říma a ostatní ciziny...bez výzev a nucení hned první léta 1939 a 1940, věděli, kde je jejich místo v době, kdy šlo o existenci národa a státu.

Katolické kněžstvo nescházelo ani mezi partyzány. A byl i jeden řádový kněz-parašutista, který vyplnil i tento způsob boje proti germánské zpučnosti. Přes 70 obětí z řad katolického kněžstva a z toho 8 popravených zařadilo duchovenstvo mezi bojovníky za naši svobodu a já dnes jako představitel československé armády zhodnocuji zde jeho všestrannou aktivní spolupráci v našem odboji, děkuji mu za tyto krásné a příkladné vlastenecké činy, které dozrály jako plody náboženského přesvědčení. Veliký zakladatel a prezident Spojených států Washington ve své poslední vůli k národům pronesl tato památná slova: "Náboženství a mravnost jsou pilíři veřejného blahobytu" a ruský spisovatel, veliký Lev Tolstoj, přirovnal vychovatele bez náboženství k dítěti, které pěstuje květiny bez kořínků. Ano, náboženství vede k lásce k vlasti, k úctě k zákonům, k obětavosti a vůbec ke všem ctnostem, z nichž vyplývá blaho státu.

Obracím se na vás, zde přítomné kněze nejrůznějších hodností jménem naší čs. armády. Zůstaňte věrni svému státu a naší armádě tak, jak jste jí věrně sloužili za těžkých dob germánské okupace.

S nezlomnou vírou v hodnoty duchovní usilujte o duchovní obrodu našeho lidu, zvláště pak naší mládeže, učte ji všem krásným ctnostem, z nichž vplynuly ony obdivuhodné činy vaší obětavosti a statečnosti.

Potřebujeme obětavé, svědomité a odpovědnosti plné mladé muže, kteří by pak na vojně mohli dosáhnout oné šťastné harmonie sil tělesných a duševních a stali se muži hodnými lepšího zítřku.

Náš cíl je společný s vámi i s celým národem, vychovávat dobré a věrné syny národa, kteří by byli z lásky k vlasti a národu schopni nejvyšších obětí nejenom v dobách, ve kterých se kladou základy k lepší naší budoucnosti, nýbrž i při našem eventuálním ohrožení. Buďte nám v tom nápomocni."

(Viz: "Růže dominikánská", ročník 56, září 1947, č.7, str.104-106)

Tomáš Bahounek OP, Svědectví

Původním záměrem této knihy bylo zveřejnit doklady o bratru Patrikovi bez jakýchkoli poznámek. Při souvislém čtení se však zjistilo, že by tak mohly působit dojmem dokonalé, ale neživé kostry. Proto jsme se otce Jiřího M.Veselého tázali na bližší dodatky aspoň pro některá místa. Především se vynořily dvě základní otázky:

Bratr Patrik zemřel roku 1942. Proč tato sbírka vychází teprve roku 1999? A proč ji vydává právě

otce Jiří M. Veselý, který vlastně prožil velkou část svého života v cizině, a vrací se domů teprve teď, ve svých devadesáti letech?

1. Je pravda, že otec Jiří ztrávil léta 1940-1945 na "Západě", který tehdy válčil proti "Východu", proti Sovětskému svazu. Navíc dosáhl doktorátu filozofie a dokonce učil na "Katolické univerzitě Božského Srdce", kde bylo samozřejmě ohnisko boje proti bezbožectví, a tedy i proti materialistickému ateismu.

Na katolické univerzitě se však vedl také boj - rezistenza - proti modlářskému nacionálnímu socialismu, nacismu. Zatímco modlou komunismu byla "dělnická třída, kdežto pro nacismus to byla "německá rada", "germánská krev". (1)

V okamžiku shroucení nacistického tábora ovšem někteří údajní českoslovenští "vlastenci" obvinili otce Jiřího ze spolupráce s nacismem, nebo alespoň odboj, ve kterém on působil, že prý "napomáhal Němcům". Dělal to s nadějí, že se tak sami dostanou ke "korytům", samozřejmě s čerstvou legitimací KSČ. Dr. Veselý unikl "oběšení za vlastizradu" jen zázrakem... Slibovali mu však, že se stane generálem, přestane-li obhajovat italský odboj. Nakonec však byli oběšeni právě oni (Reicin, Stránký...). Roku 1945 se otec Jiří vrátil do kláštera, samozřejmě pod stálým dohledem Státní bezpečnosti (StB). Shromažďování dokladů o br. Patrikovi Kuželovi, jakož o dalších mučednících, o otci Benediktu Hronkovi a sestře Marii Dolanské nebylo snadné.

Léta 1950-1955: Během jedné noci došlo k záboru klášterů, následovaly soudy, rozsudky smrti, vězení, pracovní tábory, "internální středisko pro politickou převýchovu řeholníků", zázračné uzdravení v Želivě... (2)

Avšak jak skončil zázrak v Čihošti, blízko Želiva? Umučením nevinného faráře Josefa Toufara. Totéž mohlo potkat i otce Jiřího!

Léta 1955-1968: Zrušení "střediska pro politickou převýchovu". Byl to prý omyl. Nucený pobyt otce Jiřího v Protivanově (rodiště), okres Prostějov. Tehdejší farář P. Josef Klíč mu sdělil: "Máte z okresu povolení sloužit mši svatou v kostele. Po mši Vás mám zvat na snídani na faru a dávat Vám otázky, které mi napsali z StB (Státní bezpečnost). Mám zapisovat vaše odpovědi a zápisy položit v zalepené obálce, poslední sobotu v měsíci v 10 hodin, na okraj pomníku zemřelých kněží, odkud si je StB vyzvedne, předstírajíce, že se tam modlí za kněze."

Listonoš, Alois Kopecký, spolužák otce Jiřího: "Pane doktore, máme o Vás sbírat všechno, co se dovíme, napsat to a poslat na StB na okres. Je nás na Vás sedm. Když to neudělám, pošlou do dolů do Ostravy. Prosím Vás, nahod'te nám v zkratce, Vy sám, co máme o Vás hlásit. My si to už každý upravíme..." A dělalo se to tak.

V podstatě se psalo: vrátil se nervově zničený, s nikým nemluví, nikam nechodí, je po něm.

Asi za dva roky sdělil otci Veselému týž farář Klíč: "Říkali mi (rozumí se StB), že pouhá Vaše přítomnost ve vesnici působí rozkladně. Pokusíme se Vám najít nějaké rukodělné zaměstnání, jako důchodci, abyste nebyl prohlášen za "příživníka" a poslán do nějakého "ústavu". Tak byl otec Veselý přijat jako dělník-důchodce na archeologický výzkum ve Starém Městě u dr. Viléma Hrubého, ubytován u dp. Tomáše Lopraise, na faře. Mimo pracovní sezónu měl v zimě pracovat v rodišti. Byl kontrolován i v noci, což poznal podle stop ve sněhu, jež vedly k jeho oknu. Podle stop zjistil, kam vedly... dotyčný se mu přiznal.

V Protivanově byla stanice SNB. Otec Jiří si všiml, že když je doma, tehdy jeden příslušník SNB prochází nápadně často okolo jeho rodného domu, Protivanov č.1. Jednou se příslušník SNB, chudák, primitiv, nápadně blížil až k otci Jiřímu, který nápadně seděl na výsluní. Otec Veselý uvádí: "Když jsem ho uviděl blížít se ke mně, pohrdlivě, vyzývavě, nalila se mi do hlavy tma. vstal jsem a šel pro sekeru a byl bych ho asi zabil. Když zahlédl sekeru v mé ruce, rychle se vzdálil, Nevím, co by se bylo stalo..."

"A jindy" - vzpomíná otec Veselý - "mi říká sestra, u níž jsem bydlel: "Vypytaovali se mě - však víš, kdo - co pořád děláš. A zdali něco píšeš. A já na to: Modlí se, čte a píše. A oni: A co dělá s tím, co píše? A já: Co by dělal? Dává to na hromádku." Od té doby čekal otec Jiří možnou prohlídku. A písemnosti ukrýval.

V tomto ovzduší tedy otec Jiří riskovat i poutě za "dobré žně" k Libórkovi na Jesence u Konice, s hlavním cílem setkat se sestrou Evou Nejezovou. Otec Vladimír Koudelka píše, že posbíral všechno o br. Patrikovi, ale dopis z 1/III 43 z Uh. Brodu mluví o básních, kterých otec Vladimír nevěděl. Otec Vladimír píše, že sebrané doklady o br. Patrikovi uložil do konventního archívu v Olomouci. A že

neví, co se s nimi po záboru klášterů v 50. letech stalo! Nebylo možné, aby on sám už před rokem 1950 někoho upozornil, aby doklady zachránil, nebo aspoň pořídil opisy!?

Otec Veselý vzpomíná: "Dodnes vidím jako zvláštní Boží milost, že poutě k Libórkovi za dobré žně do Jesence prošly v tomto ovzduší klidně. Také mezi poutníky mohl být někdo pověřený, aby mě sledoval. Sestřičky dominikánky mi obvykle dávaly výslužku: buchty, ovoce, atd. Jednou mi sestra Eva, představená, zašeptala: "Dávejte na to pozor!" Až doma jsem tam našel lepenkovou slohu, v níž byl celý Patrikův odkaz, jak jej uveřejňujeme. Když jsem jej pročítal, načrtnul jsem si dokonce i návrh na "duchovní obnovu" v Patrikově duchu, kterou možná též uveřejníme.

Nikdy jsem se ani potom sestry Evy netázal, jak přišla k těm dokladům. Měla mnoho přátel a asi šest kněží při jejím pohřbu vyznalo, že se rozhodli pro kněžství během vysokoškolského studia v Brně, vlivem sestry Evy. Možná však, že někdo z jejích spolužáků byl i komunista a zabíral konventní archív olomouckého dominikánského kláštera, a dal jí doklady o Patrikovi... Přesný rok, kdy mi sestra Eva předala doklady, jsem zapomněl, snad v letech 1960-65. Roku 1968 jsem mohlo legálně vycestovat do Itálie, na základě pozvání z milánské univerzity. Sestra Eva, jak jsem zjistil později, šla na nějaký menší operativní zákrok do nemocnice. Při převážení ze sálu na pokoj se prý nějak sesunula s vozíku a a zranění zemřela...

Br.Patrik se jí v ráji jistě odměnil za záchranu dokladů...

O tom, že policejní sledování trvalo, svědčí např. tento případ.

Jednoho dne jsem byl předvolán k okresnímu církevnímu tajemníkovi v Prostějově. Velmi slušně mě přijal, omluvil se, že mě vyrušuje z práce a řekl: Pane doktore, bylo mi předáno hlášení, že berete od liší peníze za mše. Je to pravda?

Je to pravda, odpověděl jsem. A on: Sloužit mše v přítomnosti věřících máte povoleno, ale bez braní peněz.

Já: Poradte mi, co mám dělat. Mše svatá v kostele je v 7 hodin ráno. Já jdu do kostela přes celou vesnici, ale nedaleko kostela je autobusové nádraží, kde v tuto hodinu nastupují do autobusu lidé do práce do Boskovic nebo do Prostějova, A též tam projíždějí dálkové spoje z Ostravy i ze Slovenska na Prahu. Jdu a zastaví mě nějaká babička, lidí plno okolo, a říká: Důstojný pane, prosím Vás, odslužte mi mši svatou za mé zemřelé. A dává mi peníze.

Já na to: Babičko, mši svatou vám odsloužím, ale peníze si nechte. Ty nesmím brát. To je zakázáno!

A babička začne křičet: Ty zasrané svině komunistické! I toto vám chtějí zežrat?! A lidí, co čekají na autobus, se k ní přidávají a nadávání roste. Tak jsem ty peníze přijal. Řekněte mi, co mám dělat?

Pan tajemník: Berte a odejděte. Je to lepší.

Do jaké míry šla podezíravost policie?! Časem byli někteří nemocní nebo staří řeholníci soustředěni do kněžského a řeholního střediska na Moravec u Žďáru. Kolik jich tam zemřelo, o tom svědčí tamní hřbitov. Úmrtí jsme sledovali soukromě, úřední zprávy byly kontrolovány. Tak jsem se dověděl o smrti svého bývalého profesora otce Emiliána Soukupa. Spojení z Protivanova na Žďár bylo obtížné, ale dostal jsem se tam krátce před pohřbem. Zvonil jsem, ale nikdo se neobjevoval. Po mém opakovaném zvonění, objevil se ve dveřích otec Ambrož Svatoš, provinciál a řekl polohlasem: Otče, rychle odejděte! Já: Proč? Není pohřeb? On: Je, ale byli tu policisté a po obvyklých urážkách řekli: To máte ty pohřby zorganizované? Abyste se mohli sejít a domlouvat se?! A pokračoval: Otec Soukup vychoval vlastně celou obnovenou provincii. Kdyby přijeli všichni, bude z tohoto udání pro záměrné srocování!

V tom šel okolo nějaký člověk a díval se na mně. Otec Ambrož řekl: Zůstaňte, už vás viděl.

Hřbitov na Moravci by měl být památkou mučedníků."

Po roce 1989 mohl otec Veselý jezdit na prázdniny z Říma do vlasti. Shromazďoval rukopisy ukrývané většinou na půdě pod krovky nebo v seně. Na naléhání otce Tomáše Bahounka OP začal usilovně pátrat po sloze s Patrikovými doklady. Před odjezdem do Říma roku 1968 je ukryl zvláště bezpečně a nyní si nedovedl vzpomenout, kam. Svěřil se své sestře Miladě. Ta ho upozornila na jednu skrýš pod krovky, v seně. Opravdu tam byly, spolu s jinými zvláště důležitými. S úžasem se zjistilo, že papírů tam bylo víc. Většinou byly rozežrány od myši, pouze sloha br.Patrika byla nedotčená!!

První zákrok znamenal zpevnění papírových materiálů: korespondenčních lístků, dopisů, motáků, atd. Pak jejich roztřídění podle oborů: básně, překlady hymnů... To vše zařídil obětavě a spolehlivě otec Tomáš Bahounek. Sbírká je zakončena "svědectvími" přátel. Překlady bohoslužebných hymnů

budou uveřejněny zvlášť. Spolupráce otce Tomáše je neodmyslitelná.

Bylo by zajímavé a užitečné zveřejnit články z "Růže dominikánské" a sice z čísel, které upravoval a opravoval jako korektor br.Patrik, asi z let 1930-1935. Duchovně i kulturně z nich žily stovky, ne-li tisíce terciářů, od prostých venkovanů až po univerzitní studenty a profesory.

V Brně dne 10.března 1999

Zapsal: Otec PhDr Tomáš Bahounek OP

1) Dr.Jiří Maria Veselý - MUDr František Staudek,Československý odboj v Itálii 1944-45, Praha 1946, Týž, La resistenza cecoslocca in Italia 1944-45, Milano 1975 Jaca Book.

2) Jiří Maria veselý, Zázrak v Želivě, Olomouc 1996 MCM, Týž, Znamení času, Rosice 1998 (2.vyd.) Gloria